

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav světových dějin

Bakalářská práce

Markéta Křížová

**Otázka účasti Velké Británie na letních olympijských hrách
v Moskvě roku 1980 v kontextu sovětské války v Afghánistánu**

The Question of the Participation of Great Britain in the 1980 Moscow Olympics in
the Context of the Soviet War in Afghanistan

Praha, 2023

Vedoucí práce: Mgr. Mikuláš Pešta, Ph.D.

Poděkování:

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Mikuláši Peštovi, Ph.D. za jeho cenné rady a připomínky, které mi pomohly při psaní této práce, a také své rodině za veškerou podporu.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 15. srpna 2023

.....
Markéta Křížová

Abstrakt:

Předmětem výzkumu této bakalářské práce je otázka účasti Velké Británie na letních olympijských hrách v Moskvě konaných roku 1980, a s tím spojeného projednávání možnosti jejich bojkotu, jakožto odpovědi na sovětskou invazi do Afghánistánu. Tato práce se především soustřeďuje na různorodost názorů britské strany, které k této otázce panovaly. Zmíněny jsou nejen názory britské politické reprezentace, ale také sportovní komunity zahrnující její orgány v čele s Britským olympijským výborem, sportovci, a v neposlední řadě i médii. Tento obraz tehdy probíhající diskuze poté dokreslují průzkumy veřejného mínění. Sledovány jsou především vývoje diskuzí, jež se měnily v závislosti na aktuální mezinárodní situaci. Okrajově jsou zmíněny i další britské reakce na tuto invazi v kontextu koordinace se spojenci. Uvedeny jsou i reakce nejbližších spojenců, které pomáhají dotvořit celkový obraz situace. Nedílnou součástí této práce je i analýza role olympijských her a sportu obecně během 20. století, a analýza samotné invaze.

Klíčová slova:

Velká Británie, studená válka, Afghánistán 1979, olympijské hry, sport, bojkot, Moskva 1980

Abstract:

The subject of this bachelor thesis is the question of the participation of the Great Britain in the 1980 Summer Olympics in Moscow, and the related discussion of the possibility of boycotting them as a response to the Soviet invasion of Afghanistan. This thesis focuses primarily on the diversity of British opinion on this issue. Mention is made not only of the views of the British political representation, but also of the sporting community comprising its bodies, led by the British Olympic Committee, the athletes, and the media as well. This picture is then illustrated by opinion polls. In particular, the author tracked the evolution of the debate, which has varied according to the international situation at that time. Other British reactions to the invasion are mentioned in the context of coordination with the Allies. The reactions of the closest allies are also mentioned, which help to paint the overall picture. An analysis of the role of the Olympic Games and sport in general during the 20th century, and an analysis of the invasion itself, is also an integral part of this work.

Key words:

Great Britain, Cold War, Afghanistan 1979, Olympic Games, Sport, Boycott, Moscow 1980

Obsah

Úvod	8
1. Sport a olympijské hry ve 20. století	12
1.1. Sport před a během studené války	12
1.2. Proměna vztahu britské vlády ke sportu a jeho struktura za vlády Margaret Thatcherové	14
1.3. Olympijské hry před a během studené války	15
2. Sovětská invaze do Afghánistánu	19
2.1. Příčiny sovětské invaze do Afghánistánu	19
2.2. Politická situace v Afghánistánu před sovětskou invazí	21
2.3. Bezprostřední reakce Velké Británie a jejích spojenců	26
2.3.1. Reakce Spojených států amerických, Francie a Spolkové republiky Německo	29
3. Letní olympijské hry v Moskvě	31
3.1. Udělení pořadatelsví olympijských her Sovětskému svazu	31
3.2. Kritika udělení pořadatelsví olympijských her Sovětskému svazu ve Velké Británii	32
3.3. Leden roku 1980	35
3.3.1. Prvotní reakce britských politiků	35
3.3.2. Koordinace postoje se spojenci	37
3.3.3. Snaha britské vlády o přesun olympijských her do jiné země	40
3.3.4. Kritika kroků britské vlády	42
3.4. Únor roku 1980	45
3.4.1. Koordinace postoje se spojenci	45
3.4.2. Rozhodnutí Mezinárodní olympijského výboru a následná reakce britské vlády	46
3.4.3. Alternativní hry	49
3.5. Březen roku 1980	50
3.5.1. Kritika kroků britské vlády a Britského olympijského výboru	50
3.5.2. Období odkladu rozhodnutí Britského olympijského výboru	52
3.5.3. Hlasování v Dolní sněmovně	55
3.5.4. Alternativní hry	57
3.5.5. Rozhodnutí Britského olympijského výboru	59
3.6. Duben roku 1980	60
3.6.1. Reakce na rozhodnutí Britského olympijského výboru	60

3.6.2. Rozhodnutí Olympijského výboru Spojených států amerických a následná reakce britské vlády	63
3.7. Květen roku 1980	65
3.7.1. Rostoucí napětí mezi provládními politiky a britskou sportovní komunitou.....	65
3.7.2. Situace uvnitř Britského olympijského výboru a kritika jeho rozhodnutí.....	66
3.7.3. Poslední dopis Margaret Thatcherové předsedovi Britského olympijského výboru	67
3.7.4. Komunikace britské vlády se spojenci.....	69
3.8. Červen a červenec roku 1980	69
3.8.1. Kritika a podpora kroků britské vlády	70
3.8.2. Poslední snahy britské vlády přesvědčit sportovní komunitu.....	71
3.8.3. Britská delegace na olympijských hrách v Moskvě.....	73
Závěr	74
Seznam zdrojů.....	79

Seznam použitých zkratk:

BOA – Britský olympijský výbor

CCPR – Central Council for Physical Recreation

CIA – Ústřední zpravodajská služba

EHS – Evropské hospodářské společenství

ES – Evropské společenství

KGB – Výbor státní bezpečnosti

MOV – Mezinárodní olympijský výbor

NATO – Severoatlantická aliance

OH – Olympijské hry

OSN – Organizace spojených národů

RB OSN – Rada bezpečnosti Organizace spojených národů

SALT I, II – Smlouvy o omezení strategických zbraní

SRN – Spolková republika Německo

SSSR – Sovětský svaz

USA – Spojené státy americké

Úvod

Olympijské hry jsou do dnešní doby akcí celosvětového rozměru. To dokazuje mimo jiné i jejich sledovanost, která při posledních hrách, jež se konaly v roce 2022 v Pekingu, dosáhla dvou miliard lidí.¹ Na slavnostních zahajovacích a závěrečných ceremoniálech vystupují nejen ty největší hvězdy dané hostitelské země, ale i světové hvězdy, jako například v roce 2012 na letních olympijských hrách v Londýně, kde vystoupila světoznámá rocková kapela Queen. Při těchto ceremoniálech se pozorně sleduje i oblečení jednotlivých národních delegací, které jsou následně tiskem hodnoceny, a jsou pravidelně vyhlášovány ty nejlépe a nejhůře oblečené delegace.² Lze vidět, že olympijské hry jsou opravdovým fenoménem, který překračuje rámec sportu. Z důvodu svého vlivu je politici využívají jako politický nástroj, což vede k debatám ohledně politizace sportu. Tím nejznámějším případem zneužití olympijské myšlenky byly letní olympijské hry v Berlíně v roce 1936. Debaty o politizaci olympijských her jsou často velmi vyostřené, a objevují se v pravidelných vlnách i v dnešní moderní době, jako například při zimních olympijských hrách v Pekingu v roce 2022, kdy Západ v čele se Spojenými státy americkými zvažoval bojkot těchto her z důvodu porušování lidských práv Ujgurů.³ Ostatně i aktuálně probíhající debata o účasti ruských a běloruských sportovců na letních olympijských hrách v Paříži v roce 2024 ukazuje stálou aktuálnost diskuze o vztahu mezi politikou a vrcholným sportem. Velmi rozsáhlým zásahem do olympijského hnutí byla především reakce Západu na sovětskou invazi do Afghánistánu, která zahrnovala debaty ohledně využití letních olympijských her v Moskvě konaných roku 1980 k demonstraci svého postoje k této invazi.

Cílem této práce je výzkum účasti Velké Británie na letních olympijských hrách v Moskvě, a následné politické a sportovní diskuze vedoucí až k bojkotu jakožto reakci na sovětskou invazi do Afghánistánu. Práce se zaměřuje jednak na

¹ Olympic Winter Games Beijing 2022 watched by more than 2 billion people [online]. Olympics, 2022. Dostupné z: <https://olympics.com/ioc/news/olympic-winter-games-beijing-2022-watched-by-more-than-2-billion-people>

² FRIEDMAN, V. Opening Ceremony Fashion: Best and Worst [online]. The New York Times, 2022. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/2022/02/04/fashion/olympics-opening-ceremony-fashion.html>

³ DRAKE, D. USA zvažují bojkot olympiády [online]. Novinky.cz, 2021. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-amerika-usa-zvazuji-bojkot-olympiady-40356272>

vývoj těchto diskuzí v průběhu času před konáním olympijských her a také na přijaté závěry sportovní a politické reprezentace, které vyvrcholily rozhodnutím Britského olympijského výboru se her zúčastnit i přes nesouhlasné stanovisko Dolní sněmovny.

Hypotézou, kterou práce vytyčuje, je to, že se britská sportovní komunita v době studené války v mezinárodně-politických záležitostech zachovávala autonomii na vlastní vládě. Výzkumná otázka byla tedy stanovena takto: „*Bylo rozhodnutí britské vlády bojkotovat letní olympijské hry konané roku 1980 v Moskvě shodné s postoji britské sportovní komunity?*“ Vzhledem k tomu, že olympijské hry a neúčast na nich představovaly politicky exponovanou událost, byla možnost britského bojkotu dlouze diskutována. Z tohoto vyvstala podotázka, která je formulována následovně: „*S jakými tlaky se musela britská vláda vypořádat při formování oficiálního stanoviska Velké Británie ve věci možnosti bojkotu letních olympijských her v Moskvě, jakožto reakce na invazi Sovětského svazu v Afghánistánu?*“

Práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola je věnována sportu, konkrétněji olympijským hrám jako takovým, a jejich roli ve 20. století. Zaměřením se v ní na období před a během studené války. Důraz je v rámci této kapitoly také kladen jednak na vztah britské vlády a sportu, ale také i na samotné sportovní struktury za vlády premiérky Margaret Thatcherové. Toto zahrnutí pomůže lépe pochopit fungování britských sportovních orgánů. Druhá kapitola se zabývá sovětskou invazí do Afghánistánu, jež se stala výchozím bodem pro debatu ohledně bojkotu olympijských her v Moskvě. Pro lepší pochopení situace je také přiblížen vývoj afghánských politických poměrů před zahájením invaze, a to konkrétně od pádu místního krále Muhammada Záhira Šáha v roce 1973. Autorka si je vědoma, že i když předmětem této bakalářské práce není rozbor vnitropolitické situace v Afghánistánu předcházející sovětské invazi do něj roku 1979, tak se pro pochopení atmosféry doby a motivů Velké Británie vyhlásit bojkot olympijských her v Moskvě tyto pasáže autorce jeví jako důležité. V této kapitole jsou také představeny důvody, které Sovětský svaz k této invazi vedly. Hlavní jádro kapitoly je však tvořeno popisem bezprostředních kroků, jež podnikl britský kabinet a jeho nejbližší spojenci, kterými byly Spojené státy americké, Spolková republika Německo a Francie. Dále se zaměřuje na kooperaci postoje vůči invazi v rámci

Evropského hospodářského společenství, Severoatlantické aliance a Organizace spojených národů. Třetí kapitola se již zabývá otázkou účasti Velké Británie na letních olympijských hrách v Moskvě. Pro dokreslení situace je do kapitoly zahrnuta i pasáž o samotném procesu udělení pořadatelsví těchto her Sovětskému svazu, a s tím spojené prestiži, kterou mu Sověti přisuzovali. Nejsou ani opomenuty příčiny tohoto udělení v kontextu mezinárodní situace. Zmíněna je i kritika udělení pořadatelsví her Sovětskému svazu v rámci Velké Británie. Tato poslední kapitola je následně dělena na podkapitoly, ve kterých se autorka zabývá jednotlivými měsíci, a to konkrétně lednem až červencem roku 1980.

Při psaní této bakalářské práce autorka pracovala s vydanými i nevydanými prameny, odbornou literaturou a časopiseckými studiemi. Práce vychází především z nevydaných pramenů nacházejících se na internetových stránkách nadace Margaret Thatcherové, díky jejichž obsahu bylo možné detailně proniknout i do zákulisních jednání. Na těchto internetových stránkách lze nalézt dokumenty různorodého charakteru zahrnující záznamy hovorů Thatcherové nebo přepisy jednání mezi britskou vládou a jejími spojenci, sportovními orgány a sportovci. Důležitou součástí jsou i záznamy debat ohledně otázky her v rámci kabinetu. Autorka také pracovala s vydanými paměťmi Margaret Thatcherové *Roky na Downing Street*, které pokrývají období let 1979-1990, během kterých zastávala funkci britské premiérky. V této autobiografii jsou nicméně diskuze nad olympijskými hrami dosti opomenuty. Autorka by především ráda vyzdvihla práci *Dropping the Torch: Jimmy Carter, the Olympic Boycott, and the Cold War* od Nicholase Sarantakese, která díky svému širokému zaměření byla schopna podat komplexní a ucelený pohled na problematiku bojkotu letních her v Moskvě. Autorka by také nerada opomenula studii *Britain and the Boycott of the 1980 Moscow Olympics* od Kevina Jefferyse, jež detailně analyzuje vývoj diskuzí ve Velké Británii.

Práce je zasazena do kontextu historiografie studené války, konkrétně do období mezi uskutečněnou sovětskou invazí do Afghánistánu v roce 1979 a zahájením letních olympijských her v Moskvě roku 1980 z pohledu tehdejší britské společnosti. V návaznosti na dosavadní stav poznání tematizuje sport, potažmo olympijské hry jako nátlakový nástroj používaný v mezinárodních vztazích k vyjádření politické orientace. Autorka vychází v této souvislosti

především z práce *The Global Politics of Sport: The Role of Global Institutions in Sport* od Lincoln Allisona, který vyzdvihuje roli bojkotu olympijských her jakožto často užívaného politického nástroje. Práce se také zamýšlí nad problematikou politizace sportu, což je otázka, která je nadále velmi aktuální. Autorka by ráda přispěla k diskusi, zda nástroj bojkotování olympijských her přispívá k mezinárodnímu odsouzení toho státu, vůči kterému je použit, a zda má sloužit k poukázání nepřipustnosti jeho chování v mezinárodních vztazích.

1. Sport a olympijské hry ve 20. století

Sport a olympijské hry (OH) hrály velmi důležitou roli během 20. století. Během první poloviny 20. století si sport vydobyl výsostnou pozici v rámci společnosti. Význam sportu a s nimi spojených OH narostl natolik, že se jejich využitím začali zabývat i politici. Tak se stalo, že se sport a OH staly součástí používaných politických nástrojů. To vygradovalo především za studené války, kdy sportovní soutěže a OH představovaly prostor pro ideologické klání.

1.1. Sport před a během studené války

Sport se stal jednou z nejpobulárnějších podob masové kultury ve 20. a 30. letech 20. století.⁴ Samotné popularizaci sportu v té době velmi pomohly zprávy publikované v tisku, díky kterým se dostal do podvědomí lidí.⁵ Po celém světě se během tohoto dynamického období konaly všemožné mezinárodní sportovní soutěže, na které dohlížely mezinárodní organizace, jež kontrolovaly, zda jednotlivé akce probíhají podle platných pravidel.⁶

Díky celosvětovému dosahu sportu jej politici začali vnímat jako nástroj národních hodnot a politik, sloužící k propagaci a demonstraci síly jimi vyznávané ideologie.⁷ V meziválečném období tedy dochází k odklonu počáteční nezávislosti sportu na státu a tržním systému, a na jeho dřívějším vnímání jako součásti nezávislé občanské společnosti.⁸ Především představitelé diktátorských režimů si jasně uvědomovali, jak důležitou roli hraje sport ve veřejném prostoru, a proto se nad ním snažili získat kontrolu spolu se zbytkem kultury, jež chtěli využít k masové mobilizaci lidí.⁹

Na konci druhé světové války se sport definitivně stává jedním z hojně užívaných zahraničněpolitických nástrojů vlád, kdy vítězství ve sportovní soutěži

⁴ KEYS, B. *Soviet Sport and Transnational Mass Culture in the 1930s*. Journal of Contemporary History 38, č. 3 (2003): 413-434. s. 414.

⁵ ARNAUD, P. RIORDAN, J. *Sport and International Politics: Impact of Facism and Communism on Sport*. Londýn: Routledge, 1998. s. 5.

⁶ KEYS, *Soviet Sport*, s. 414.

⁷ ARNAUD, RIORDAN, *Sport*, s. 1.

⁸ ALLISON, L. *The Global Politics of Sport: The Role of Global Institutions in Sport*. Londýn; New York: Routledge, 2004. s. 10.

⁹ RIORDAN, J. *The Impact of Communism on Sport*. Historical Social Research 32, č. 1 (2007): 110-115. s. 111. Ke stejnému závěru došla KEYS, *Soviet Sport*, s. 413.

je vnímáno jakožto otázka mezinárodní prestiže a živosti národa.¹⁰ V poválečném období jsou samotní sportovci vyzdvižováni jednotlivými politickými reprezentacemi, sdělovacími prostředky a veřejným míněním jako „*ukázka národních hodnot a celkově silných a slabých stránek daného národa*“.¹¹ Navíc jsou sportovní vyslanci země bráni za reprezentanty samotného politického systému.¹² Především Sovětský svaz (SSSR) vynakládal na sport značné množství financí ve víře, že dosáhne mnoha úspěchů, jež mu dopomohou k vytvoření obrazu úspěšného a mocného státu, a posílí národního ducha a sebevědomí obyvatel jeho země.¹³

Politika se s nastupující érou studené války projektovala do sportu velmi výrazně. V první řadě sport nadále zůstával prostředkem umožňujícím prosazovat ideologii a národní cíle, tak jako tomu bylo před vypuknutím druhé světové války.¹⁴ Zároveň mohly jednotlivé státy prostřednictvím sportovních výkonů demonstrovat svou moc. Sport během studené války lze především popsat jako nenásilný střet dvou zcela odlišných ideologií, které stály proti sobě, a to kapitalismu a komunismu.¹⁵ Profesor Peter Beck sportovní soutěž výstižně popsal jako „*významné bojiště*“.¹⁶ Arthur Gold, jež zastával pozici sportovního administrátora, zase uvedl, že to „*může vypadat jako pokračování války jinými prostředky*“.¹⁷ Spisovatel George Orwell ji zase definoval jako „*válku bez střelby*“.¹⁸ Z toho vyplývá, že sportovní klání dávala státům možnost nahradit „*horkou válku*“ méně konfrontační verzí, která byla vítaná oběma tábory, protože z ní neplynuly ničivé dopady.

¹⁰ BECK, P. *Britain and the Cold Wars Cultural Olympics: Responding to the Political Drive of Soviet Sport, 1945-58*. Contemporary British History 19, č. 2 (2005): 169-185. s. 170. Ke stejnému závěru došel RIORDAN, *The Impact*, s. 110.

¹¹ BECK, *Britain*, s. 170.

¹² RIORDAN, *The Impact*, s. 114.

¹³ ALLISON, *The Global Politics*, s. 10-13.

¹⁴ HUGHES, R. G. OWEN, R. J. *The Continuation of Politics by Other Means: Britain, the Two Germanys*. Contemporary European History 18, č. 4 (2009): 443-474. s. 444.

¹⁵ GUTTMANN, A. *The Cold War and the Olympics*. International Journal 43, č. 4 (1988): 554-568. s. 554.

¹⁶ RIDER, T. C. *Cold War Games: Propaganda, the Olympics, and U.S. Foreign Policy*. Illinois: University of Illinois Press, 2016. s. 1-2.

¹⁷ HILL, CH. R. *Olympic Politics: Athens To Atlanta, 1896-1996*. Manchester: Manchester University Press, 1996. s. 35.

¹⁸ SHAW, T. *Introduction: Britain and the Cultural Cold War*. Contemporary British History 19. č. 2 (2005): 109-115. s. 112.

Samotné vítězství na mezinárodních sportovních soutěžích povzneslo národní vnímání, čehož si byly dobře vědomy oba soupeřící tábory, a to jak Západ v čele se Spojenými státy americkými (USA), tak i Východ vedený SSSR.¹⁹ Sport nicméně nepředstavoval pouze konfrontaci, ale také pomáhal s navázáním důležitých kontaktů, které často předcházely těm formálním probíhajících mezi vládními představiteli, tak jako tomu bylo v případě pingpongové diplomacie, a pomáhal snižovat politické napětí.²⁰ Lze tedy vidět, že sport byl v dobách studené války opravdu nedílnou a velmi důležitou součástí diplomacie.

1.2. Proměna vztahu britské vlády ke sportu a jeho struktura za vlády Margaret Thatcherové

Britské sportovní orgány zastávaly názor, že by jednotlivé vlády neměly zasahovat do jejich pole působnosti. To se jim během 19. století dařilo, protože vlády se o sport nezajímaly v takové míře, aby jim to stálo za to zasahovat do jejich kompetencí. S obnovením OH se však situace změnila, protože se vzbudilo znepokojení, že postavení Velké Británie na mezinárodní scéně bude ovlivněno tím, jak budou její sportovci úspěšní. Po neúspěchu na OH v Helsinkách v roce 1952, kde získali pouze 11 medailí, se vláda rozhodla, že jej bude finančně podporovat a bude investovat do sportu. Zásahy státu do sportu provedené v 60. letech 20. století byly považovány za legitimní, a byly racionalizovány, neboť v té době byla dělnická třída považována za hrozbu pro společenský řád. Po vítězství labouristů a následnému jejich nástupu do vládních funkcí v roce 1975, stál sport na předních příčkách zájmu vlády, a vláda jej proto ještě víc podporovala.²¹

Postupný růst významu sportu v britské společnosti se odrazil nejen v hojném počtu sportovních orgánů, ale také i ve složení kabinetu. Vláda měla za premiérky Thatcherové tak ve svém kabinetu pozici ministra sportu, který spadal pod ministerstvo životního prostředí.²² Jednalo se o nižší post v rámci kabinetu, a Thatcherová při řešení vážné situace ve sportu jeho pozici bagatelizovala.²³ Tento

¹⁹ RIDER, *Cold War*, s. 1–2.

²⁰ HILL, *Olympic Politics*, s. 35.

²¹ ALLISON, *The Global Politics*, s. 14-16.

²² RIORDAN, J. *Great Britain and the 1980 Olympics: Victory for Olympism*. *Current Research on Peace and Violence* 5, č. 2/3 (1982): 144-158. s. 145.

²³ JEFFERYS, K. *Britain and the Boycott of the 1980 Moscow Olympics*. *Sport in History* 32, č. 2 (2012): 279-301. s. 281. Ke stejnému závěru došel ALLISON, *The Global Politics*, s. 51.

ministr měl kromě sportu na starosti také cestovní ruch a kulturní památky. V roce 1972 se z poradní rady Sports Council stala rada, která měla za úkol koordinovat sport v rámci Velké Británie. Také finančně podporovala přípravu a trénink sportovců na OH. Jednalo se o nejvyšší sportovní orgán.²⁴ Důležitou roli hrála také ústřední rada Central Council for Physical Recreation (CCPR), která je reprezentativním orgánem jednotlivých národních sportovních federací Velké Británie. Cílem CCPR je „podporovat sport a rekreaci při vytváření zdravého národa, chránit zájmy sportu a reakce, a zajišťovat potřeby pro rekreační a sportovní organizace“.²⁵ Pod CCPR spadají jednotlivé národní sportovní federace, které se mohou rozhodnout, zda nominují své týmy na OH či nikoli.²⁶ Nejvyšší instancí, která má na starosti OH, je BOA, která byla založena roku 1905, jež je nezávislá na vládě, a finanční prostředky si zajišťuje sama. Veškeré výše uvedené orgány jsou nezávislé.²⁷ Nezávislost těchto orgánů byla prezentována jako „liberální britská hodnota“.²⁸ Proto se také v případě zásahu vlády do kompetencí těchto orgánů zvedla vlna nevole.

1.3. Olympijské hry před a během studené války

Se znovuobnovením OH přišel v 19. století francouzský baron Pierre de Coubertin, když na Sorbonském kongresu konaném v červnu roku 1894 inicioval vznik Mezinárodního olympijského výboru (MOV).²⁹ MOV byly politické už od svého znovuobnovení, když chtěl Coubertin zlepšit tělesné dovednosti mladých Francouzů, jenž byly dle jeho názoru na velmi nízké úrovni, a které představovaly dle jeho mínění jednu z příčin porážky Francie ve válce s Pruskem roku 1871.³⁰ Kromě znovuobnovení olympijské tradice bylo na kongresu také ustanoveno, že mají OH přispívat k mezinárodnímu smíru a „být

²⁴ RIORDAN, *Great Britain*, s. 145.

²⁵ Memorandum submitted by Central Council for Physical Recreation (CCPR) [online]. UK Parliament, 2006. Dostupné z: <https://publications.parliament.uk/pa/cm200506/cmselect/cmccmeds/1357/6062708.htm>

²⁶ JEFFERYS, *Britain*, s. 282.

²⁷ RIORDAN, *Great Britain*, s. 145. Ke stejnému závěru došel ALLISON, *The Global Politics*, s. 51.

²⁸ CORTHORN, P. *The Cold War and British debates over the boycott of the 1980 Moscow Olympics*. Cold War History 13, č. 1 (2013): 43-66. s. 61.

²⁹ RIDER, *Cold War*, s. 30.

³⁰ SARANTAKES, N. E. *Dropping the Torch: Jimmy Carter, the Olympic Boycott, and the Cold War*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. s. 17.

*otevřené všem sportovcům neohledě na jejich rasu, náboženství, etnickou příslušnost nebo ideologii“.*³¹

Letní a zimní OH organizované MOV, jež se konají jednou za čtyři roky, budily, tak jako nyní, i v minulosti velkou mezinárodní pozornost a sloužily jako platforma k reprezentování dané země se všemi jeho atributy. Samotné britské ministerstvo zahraničních věcí uvedlo, že „olympijské hry mají nesmírnou prestiž a nabízejí jedinečnou scénu pro demonstraci národní zdatnosti“.³² Dokonce je v MOV více členských zemích než v Organizaci spojených národů (OSN).³³ Pořadatelství OH přinášelo hostitelské zemi řadu benefitů, a to například v podobě ukázky hostitelského města a země v co nejlepším světle. Tato skutečnost pomáhala vytvoření obrazu dané země a formovala názory velké populace domácích a zahraničních diváků.³⁴ Kromě uspořádání OH byl jedním ze způsobů, jak například ukázat svou národní a občanskou hrdost prostřednictvím zahajovacích ceremoniálů.³⁵

Díky možnostem, které představovaly OH pro účastnické i hostitelské země, význam OH ještě zesílil během studené války. Zpočátku se řešilo, zda se OH bude moci zúčastnit také SSSR společně se zeměmi Východního bloku.³⁶ Předchůdce SSSR, Ruské impérium, posílalo pravidelně své sportovce na OH až do vypuknutí první světové války. Poté se ale na nějakou dobu ze sportovního světa stáhlo, a to hlavně kvůli tomu, že špičky sovětského režimu považovaly hry za pouhou zábavu pro jimi opovrhovanou střední třídu.³⁷ Během 30. let se nicméně jejich přístup rapidně proměnil, protože se začali obávat sportovní síly Západu, a naopak sovětské nekonkurenceschopnosti. Celosvětový význam her je také přesvědčil o tom, že účast na nich může sloužit k naplnění jejich zájmů.³⁸ SSSR tak nakonec od konce 40. let soutěžil na mezinárodních sportovních akcích, a v roce 1951 podal přihlášku k členství v MOV, již bylo vyhověno.³⁹ Sportovní funkcionáři se unesli na tom, že

³¹ GUTTMANN, *The Cold War*, s. 558-559.

³² BECK, *Britain*, s. 170.

³³ SARANTAKES, N. E. *Moscow versus Los Angeles: the Nixon White House wages Cold War in the Olympic selection process*. *Cold War History* 9, č. 1 (2009): 135-157. s. 135.

³⁴ RIDER, *Cold War*, s. 6.

³⁵ SARANTAKES, *Moscow*, s. 152.

³⁶ Tamtéž, s. 137.

³⁷ SARANTAKES, *Dropping the Torch*, s. 21.

³⁸ KEYS, *Soviet Sport*, 419.

³⁹ SARANTAKES, *Moscow*, s. 137.

dokud bude Sovětský svaz dodržovat pravidla daná olympijskou chartou, tak se bude moci podílet na OH jako na „ušlechtilém projevu míru“.⁴⁰

Od debutu SSSR na letních OH konaných v Helsinkách roku 1952 panovalo všeobecné přesvědčení veřejnosti, že OH jsou jen pokračováním politiky, což bylo možné pozorovat, když Sověti každé vítězství nad kapitalistickou zemí slavili, a vykreslovali je jako dosvědčení jejich ideologické nadvlády.⁴¹ Je důležité si uvědomit, že kromě sportu a prvních let dobývání vesmíru nebyl SSSR schopen porazit ekonomicky silnější kapitalistické země, a tudíž bylo každé jejich sportovní vítězství o to cennější.⁴² To, že byly OH pro Sověty velmi důležité, dosvědčuje mimo jiné skutečnost, že kromě pozemního hokeje soutěžili ve všech disciplínách.⁴³ U každých OH se rivalita projevovala především prostřednictvím konečného počítání zisku medailí.⁴⁴ SSSR patřil vedle USA k těm nejúspěšnějším zemím, a pravidelně se umisťoval na předních příčkách žebříčku počtu medailí.⁴⁵

OH se díky svému celosvětovému dosahu staly platformou pro demonstrování politických postojů jednotlivých států k určité problematice, jež se mohla vztahovat k hostitelské zemi, nebo vůči právě probíhajícím událostem ve světě. Jako jednou z možností vyjádření postoje se stal bojkot, který byl pro politické elity atraktivní hlavně kvůli tomu, že byl levnější variantou k jiným užívaným politickým metodám, jaké představují například sankce.⁴⁶ Během studené války byly OH bojkotovány častokrát, například při letních OH v Montrealu, kdy je bojkotovala řada afrických států z důvodu rasismu nebo poté při letních OH v Moskvě, kdy je bojkotovala řada zemí zase z důvodu sovětské invaze do Afghánistánu. Z důvodu bojkotu OH v Moskvě se poté rozhodl SSSR a jeho satelity zase bojkotovat letní OH v Los Angeles.⁴⁷ Z toho vyplývá, že otázka

⁴⁰ RIDER, *Cold War*, s. 29.

⁴¹ GUTTMANN, *The Cold War*, s. 558. Ke stejnému závěru došel BECK, *Britain*, s. 175 a HUGHES, OWEN, *The Continuation*, s. 449.

⁴² GRIX, J. KRAMAVERA, N. 'War and Peace' at the 1980 Moscow and 2014 Sochi Olympics: The Role of Hard and Soft Power in Russian Identity. *The International Journal of the History of Sport* 35, č. 14 (2018): 1407-1427. s. 1413. Ke stejnému závěru došel RIORDAN, *The Impact*, s. 114.

⁴³ RIORDAN, J. *Sport under Communism: the U.S.S.R., Czechoslovakia, the G.D.R., China, Cuba*. Londýn: C. Hurst & Co., 1978. s. 15.

⁴⁴ SARANTAKES, *Moscow*, s. 136.

⁴⁵ RIORDAN, *Sport*, s. 15.

⁴⁶ ALLISON, *The Global Politics*, s. 6.

⁴⁷ CORTHORN, P. *The Cold War*, s. 45.

bojkotu byla kvůli konfrontačnímu období, kterým studená válka bez pochyby byla, nastolována pravidelně.

2. Sovětská invaze do Afghánistánu

Sovětská invaze do Afghánistánu započala v noci z 24. na 25. prosince roku 1979 a skončila o skoro 10 let později, konkrétně dne 15. února roku 1989. Jednalo se o jeden z klíčových okamžiků studené války, které zesílilo již tehdy panující napětí mezi Západem a Východem, respektive USA a SSSR. Toto napětí vedlo k silné rozepři mezi oběma tábory, a vyvrcholilo přijetím řady opatření zaměřených na mezinárodní izolaci SSSR například v podobě bojkotu letních OH v Moskvě. Invaze měla za následek zničení mnoha afghánských provincií, smrt až padesát tisíc vojáků Sovětské armády a přes jeden milion a dvě stě tisíc Afghánců.⁴⁸ Válka přispěla k prohloubení krize, ve které se SSSR nacházel.⁴⁹ Dodnes je invaze do Afghánistánu vnímaná jako jedna z příčin rozpadu SSSR.⁵⁰

2.1. Příčiny sovětské invaze do Afghánistánu

Oblast střední a jižní Asie, kde se Afghánistán nachází, byla obecně pro SSSR vždy klíčovou oblastí, a to nejen kvůli tomu, že tvořila jižní hranici SSSR, ale také kvůli přístupu této oblasti k teplému oceánu.⁵¹ Samotná země měla pro SSSR značný význam, a proto se s ní snažil udržovat silné pouto a pomáhal jí už od 20. let 20. století.⁵² Sověti tak uzavírali s Afghánci „Dohody o přátelství“.⁵³ Tato země byla pro Sověty důležitá hned z několika důvodů, a to především z důvodu geostrategického a obranného. V první řadě přímo sousedil se SSSR a jeho výhodná poloha mohla být využita k pozorování a vyhrožování SSSR. Sověti proto chtěli zabránit tomu, aby v této oblasti posílili svou pozici jeho nepřátelé, a to především USA. Je nutné si uvědomit, že i když tehdejší doba byla ve znamení politiky détente⁵⁴ vyznačující se určitou stabilitou, tak postavení SSSR na mezinárodním

⁴⁸ WESTAD, O. A. *Prelude to Invasion: The Soviet Union and the Afghan Communists, 1978-1979*. *The International History Review* 16, č. 1 (1994): 49-69. s. 49.

⁴⁹ REUVENY, P. PRAKASH, A. *The Afghanistan War and the Breakdown of the Soviet Union*. *Review of International Studies* 25, č. 4 (1999): 693-708. s. 693.

⁵⁰ Více o kolapsu Sovětského svazu v ZUBOK, V. M. *Collapse: The Fall of the Soviet Union*. New Haven: Yale University Press, 2021. nebo také v DURMAN, K. *Útěk od praporů: Kreml a krize impéria 1964–1991*. Praha: Karolinum, 1998.

⁵¹ COLLINS, J. J. *The Soviet Invasion of Afghanistan: Methods, Motives, and Ramifications*. *Naval War College Review* 33, č. 6 (1980): 53-62. s. 57.

⁵² WESTAD, O. A. *The Global Cold War: Third World Interventions and the Making of Our Times*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. s. 300. Ke stejnému závěru došel COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 53.

⁵³ THATCHER, M. *Roky na Downing Street*. Praha: Naše vojsko, 1996. s. 66.

⁵⁴ Détente – politika prováděna od 60. let do konce 70. let 20. století s cílem snížit napětí mezi Západem a Východem.

poli bylo značně nestabilní. Jeho výsadní pozice v Evropě, na Blízkém východě a ve východní Asii byla ohrožována rostoucí spoluprací USA s Čínou, která se stávala světovou velmocí, a řadou evropských a arabských států.⁵⁵ Sověti se tudíž obávali, že by se Afghánistán mohl stát základním pilířem nového obklíčení SSSR Čínou a Severoatlantickou aliancí (NATO).⁵⁶

USA v té době značně posilovaly své postavení a podnikaly řadu kroků, jež měly za cíl oslabit SSSR. Plánovaly například modernizaci amerických a spojeneckých konvenčních sil v Evropě a vybudování sil rychlého nasazení, které měly být připraveny okamžitě operovat v jihozápadní Asii. Američané také společně se svými spojenci diskutovali kvůli rozmístění sovětských jaderných střel namířených na Západ nad případným rozmístěním amerických raket středního doletu v Evropě. Kromě toho po pádu íránského šáha na počátku roku 1979 Američané posílili své pozice v oblasti Indického oceánu, jelikož chtěli zabránit posílení sovětské pozice v oblasti Perského zálivu z důvodu ložisek ropy. Zvýšená americká přítomnost vedla Sověty k obavě z opětovného růstu amerického vlivu i v Íránu. V té době se také v USA debatovalo nad „Smlouvou o omezení strategických zbraní“ (SALT II), která byla veřejně kritizována a nebylo jisté, zda bude vůbec ratifikována Senátem.⁵⁷ V neposlední řadě se Sověti obávali invaze ze strany Pákistánu a Íránu, který by mohl vést k získání nalezišť uranu jakožto důležité suroviny k vývoji jaderných zbraní.⁵⁸ Veškeré tyto aktivity vyvolávaly v Kremle značný strach a obavu z postupného se vměšování jeho nepřátel do afghánských záležitostí.⁵⁹

Kromě externích důvodů se také Sověti strachovali, že v Afghánistánu vypukne anarchie, která by mohla vést k rozšíření islámského extremismu i do sovětských oblastí ve střední Asii.⁶⁰ Postupné zpřísnění zahraniční americké

⁵⁵ Afghanistan: FCO letter to No.10 ("Why did the Soviet Union invade Afghanistan?") z 9. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1-2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118174>. Ke stejnému závěru došel BINNENDIJK, H. GOMPERT, D. C. LIN, B. *Blinders, Blunders, and Wars: What America and China Can Learn*. Santa Monica: RAND Corporation, 2014. s. 130.

⁵⁶ COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 58.

⁵⁷ BINNENDIJK, GOMPERT, LIN, *Blinders*, s. 132. Ke stejnému závěru došel COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 57-58. a THATCHER, *Roky*, s. 67.

⁵⁸ DIMITRAKIS, P. *The Soviet Invasion of Afghanistan: International Reactions, Military Intelligence and British Diplomacy*. Middle Eastern Studies 48, č. 4 (2012): 511-536. s. 513.

⁵⁹ BINNENDIJK, GOMPERT, LIN, *Blinders*, s. 132.

⁶⁰ Tamtéž, s. 130.

politiky vůči SSSR vedlo přední sovětské představitelé k přesvědčení, že v případě uskutečnění invaze nehrozí zhoršení jejich vztahů, jenž už tak byly na bodu mrazu.⁶¹ Kromě toho v tomto regionu žádný jiný velký hráč, který by mohl překazit jejich ambice, nebyl a USA po revoluci v Íránu ztratily v této oblasti svůj vliv.⁶² Domnívali se tedy nakonec, že potencionální odměna převáží rizika spojená s invazí.⁶³ Cílem sovětské invaze bylo zabránění ztrátě Afghánistánu jakožto „své investice“.⁶⁴ Také to byla možnost demonstrace své síly problémovým státům Východního bloku.⁶⁵

2.2. Politická situace v Afghánistánu před sovětskou invazí

Po svržení krále Muhammada Záhira Šáha v roce 1973 se moci ujal Muhammad Dáúd Chán s pomocí militantní části frakce Parčam spadající vedle frakce Chalk pod prokemelskou Lidově demokratickou stranu Afghánistánu, s jehož příchodem se státní zřízení Afghánistánu přeměnilo z království na republiku.⁶⁶ Po uzurpování moci se Dáúd zbavoval vůdčích postav bývalého vedení země a postupně omezil informační toky, což vedlo k zavedení cenzury.⁶⁷ Dáúdovou snahou byla modernizace Afghánistánu po vzoru SSSR.⁶⁸

Sověti tento afghánský režim všemožně podporovali. Během Dáúdova druhého funkčního období se například jejich finanční pomoc vyšplhala až ke 150 milionům dolarů ročně.⁶⁹ Jejich angažovanost měla sloužit k průzkumu toho, zda jejich kontinuální pomoc pomůže transformovat zaostalý Afghánistán na rozvinutou socialistickou zemi.⁷⁰ Dáúdova vláda se nicméně postupně stávala více autokratickou, a stále častěji odmítala pomoc ať už ze SSSR nebo ze Západu.⁷¹ Dáúd byl vůči Sovětskému svazu čím dál rezervovanější, a to především ze dvou

⁶¹ Tamtéž, s. 132. Ke stejnému závěru došel COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 58.

⁶² SARANTAKES, *Dropping the Torch*, s. 63.

⁶³ COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 58.

⁶⁴ Afghanistan: FCO letter to No.10 ("Why did the Soviet Union invade Afghanistan?") z 9. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118174>

⁶⁵ GRIX, KRAMAVERA, *War*, s. 1408.

⁶⁶ KAKAR, M. *Afghanistan: The Soviet Invasion and the Afghan Response, 1979-1982*. Berkeley: University of California Press, 1997. s. 12-13. Ke stejnému závěru došel WESTAD, *Prelude*, s. 51.

⁶⁷ KAKAR, *Afghanistan*, s. 13.

⁶⁸ WESTAD, *The Global Cold War*, s. 300.

⁶⁹ COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 54.

⁷⁰ WESTAD, *The Global Cold War*, s. 300.

⁷¹ WESTAD, *Prelude*, s. 51.

důvodů. V první řadě jej velmi zklamalo chování komunistů, jež jej nutili do politiky brinkmanshipu⁷² s Pákistánem. Kvůli tomu následně vypuklo v roce 1975 povstání vedené islámskými fundamentalisty. Zároveň jim nemohl zapomenout jejich snahu o sjednocení obou frakcí Lidově demokratické strany.⁷³

Dáúd se velmi obával islamistických hnutí a městských komunistů.⁷⁴ Ještě větší strach měl ale ze sovětského vlivu. Z tohoto důvodu se proto rozhodl zbavit v afghánské armádě těch vojáků, jež byli cvičeni v SSSR.⁷⁵ Během roku 1977 zahájil čistku, a zavedl systém vlády jedné strany, a to Národní revoluční strany v jejíž čele stál.⁷⁶ Sověti pomáhali jeho komunistickým odpůrcům a začali se obávat toho, že represe vůči politické levici povede k definitivnímu ochabnutí vztahů mezi Kremlem a Kábulem.⁷⁷

V obavě z dalších represí ze strany afghánského režimu, se spojily některé oddíly ozbrojených sil a obě frakce Lidově demokratické strany Afghánistánu, jež byly podporovány Výborem státní bezpečnosti (KGB), a dne 27. dubna roku 1978 svrhly vládnoucí režim a samotného Dáúda nechaly zavraždit.⁷⁸ Po tomto převratu se novou hlavou státu stal Núr Muhammad Tarakí a druhým mužem země Hafizulláh Amín.⁷⁹ Tarakí sám sebe vnímal jako druhého Lenina, a také podle jeho vzoru nechal kolem sebe budovat svůj kult.⁸⁰ Nová vláda prosazovala socialistický program, jenž ale nenavazoval na afghánské a islámské tradice.⁸¹ Ve straně dominovala vedle frakce Parčam, také frakce Chalk, jež byla složená především z buržoazie, která byla zcela odtržena od reality venkovského života.⁸² Frakce Parčam její představitele charakterizovala jako „*velké snilky s malým pochopením afghánského života*“.⁸³ Mezi oběma frakcemi panovala silná zášť, a v důsledku

⁷² Brinkmanship – je politika, kdy se jedna, nebo obě strany snaží pomocí vyhrožování, konfrontací získat pro sebe výhodnou pozici ve vyjednávání.

⁷³ KAKAR, *Afghanistan*, s. 13.

⁷⁴ WESTAD, *The Global Cold War*, s. 300.

⁷⁵ COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 54.

⁷⁶ WESTAD, *The Global Cold War*, s. 300. Ke stejnému závěru došel KAKAR, *Afghanistan*, s. 13.

⁷⁷ WESTAD, *The Global Cold War*, s. 302.

⁷⁸ COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 54.

⁷⁹ BINNENDIJK, GOMPERT, LIN, *Blinders*, s. 131.

⁸⁰ DIMITRAKIS, *The Soviet Invasion*, s. 511.

⁸¹ Tamtéž. Ke stejnému závěru došel KAKAR, *Afghanistan*, s. 15.

⁸² WESTAD, *Prelude*, s. 51. Ke stejnému závěru došel BINNENDIJK, GOMPERT, LIN, *Blinders*, s. 131.

⁸³ WESTAD, *The Global Cold War*, s. 302.

toho krátce po dubnovém převratu předal Amín Sovětům plán na reorganizaci strany. Tato reorganizace měla vést k minimalizaci moci frakce Parčam.⁸⁴

Sověti doufali, že s nástupem prokremelského režimu vybudují z Afghánistánu stabilní komunistický stát, jenž bude věrný SSSR.⁸⁵ Rozhodli se tedy hned od počátku úzce spolupracovat s novým afghánským režimem na ekonomické a politické bázi. Tarakímu pomohli upevnit celkovou pozici strany, zejména v ozbrojených silách, a kromě toho dodali také řadu expertů na státní bezpečnost.⁸⁶ Jelikož ale strana potřebovala i západní pomoc, snažila se mírnit své prokremelské sympatie, což nevyhovovalo Sovětům.⁸⁷ Mezitím se situace v Lidové demokratické straně Afghánistánu nedala unést, a tak se Tarakí spolu s Amínem rozhodli učinit kroky, které měly definitivně oslabit pozici frakce Parčam. Dne 1. července tedy oznámili čistku, která vedla jednak k popravám, jednak k odvolání politických špiček frakce Parčam z vládních funkcí. Mezi ně patřil i Babrak Karmal⁸⁸. Svoji reakci odůvodnili připravovaným pučem z řad stoupců Karmala. Některým představitelům perzekuované frakce se podařilo následně uprchnout do socialistických zemích, kde našli zázemí. Jiní ale takové štěstí neměli a skončili ve vězení.⁸⁹

Situace v Afghánistánu byla nadále velmi nestabilní. Tarakí se tedy snažil upevnit svou moc tím, že podpoří obyvatele venkova zavedením pozemkové reformy. I přes tyto snahy nicméně vypuklo v Afghánistánu rozsáhlé povstání, v jehož čele stály horské kmeny, jež kritizovaly tamní režim za protiislámské a prokremelské tendence. Tarakí se začal obávat o svou moc, a obracel se proto intenzivněji na pomoc k SSSR. S ním také v prosinci roku 1978 podepsal „Smlouvu o přátelství, dobrém sousedství a spolupráci“.⁹⁰

I přes sovětskou podporu a všemožné represe v podobě například vražd politických oponentů, které měly posílit jeho postavení, se Tarakíova pozice ale nezlepšovala.⁹¹ Dne 15. března roku 1979 vypuklo v Herátu a v jeho okolí povstání,

⁸⁴ Tamtéž, s. 303.

⁸⁵ BINNENDIJK, GOMPERT, LIN, *Blinders*, s. 131.

⁸⁶ WESTAD, *The Global Cold War*, s. 303.

⁸⁷ COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 55.

⁸⁸ Babrak Karmal – po puči v dubnu roku 1978 zastával pozici místopředsedy Revoluční rady, což byl nejvyšší státní orgán.

⁸⁹ WESTAD, *The Global Cold War*, s. 304-305.

⁹⁰ COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 54

⁹¹ Tamtéž, s. 54.

jež bylo iniciováno měšťany, islámskými partyzány a přeběhlíky z místní posádky. Toto vzbouření potlačené dne 19. března mělo za následek úmrtí 5000 lidí, a to především civilistů ale také i několika sovětských expertů. Událost v Herátu se postupně vyvinula v občanskou válku. V opozici proti vládní straně stálo islamistické hnutí, které si získávalo přívržence i z různých klanů a etnických skupin. Islamisté chtěli bojovat proti komunismu, který dle jejich názoru až příliš pronikal do jejich místních komunitních struktur pomocí různých programů.⁹²

Sověti kritizovali počínání Tarakího a domnívali se, že nemá situaci na venkově pod kontrolou. I přesto jej nicméně nadále podporovali, ať už v podobě dodávek zbraní nebo navýšení investic.⁹³ Na druhou stranu od něj ale požadovali zformování nové koaliční vlády, ve které by byla zastoupena i frakce Pačam a představitelé starého režimu. Tarakí tyto sovětské požadavky nicméně odmítl. Moskva se tedy rozhodla pro plán vedoucí k stimulaci rivality mezi dvěma nejvyššími představiteli strany, a to Tarakíem a Amínem. Sověti se snažili Tarakího přesvědčit, že jedině Amínovo odstranění povede k zachránění afghánsko-sovětských vztahů. Po vzájemných neshodách byl nakonec Amín vyloučen z vojenského vedení země, čímž Tarakí konsolidoval v rukách ještě větší moc než předtím. Sověti nadále požadovali vznik koaliční vlády, nebo propuštění politických vězňů. Tarakí v září roku 1979 nakonec se sovětskými požadavky souhlasil, čímž si zajistil jejich vojenskou podporu. Poté se nicméně v důsledku Amínovy aktivity rozhodl sovětské požadavky opět odmítnout. Sovětům začala docházet trpělivost, a tak se 13. září s Tarakím sešli. Během této schůzky mu vyčetli „*vojenskou neefektivitu, politickou neschopnost a nehorázné osobní ambice*“.⁹⁴ Tarakí slíbil, že budou jejich požadavky vyslyšeny a poprosil je o pomoc, protože se k němu doneslo, že Amín hledá proti němu podporu u generálů. Následující den byla sjednána schůzka Tarakího s afghánskými vůdci za účasti sovětských představitelů. Amín toto jednání narušil a nechal svými vojenskými jednotkami obklíčit budovu. Následně svolal stranické politbyro, které rozhodlo o jeho zvolení předsedou strany. Amín nechal dne 9. října zavraždit Tarakího i přes veškeré prosby

⁹² WESTAD, *The Global Cold War*, s. 307–308, 310.

⁹³ Tamtéž, s. 309–310.

⁹⁴ Tamtéž, s. 311–312.

Sovětů, a tak jako tomu bylo u jeho předchůdců, i on zahájil rozsáhlou čistku. Samotná vražda způsobila, že sovětské představitelé začali uvažovat o intervenci.⁹⁵

Po úmrtí Tarakího jej tedy ve funkci prezidenta nahradil Amín, jehož vláda nebyla vyloženě prokremelská.⁹⁶ Narozdíl od svého předchůdce se snažil být vstřícnější a otevřenější k USA. Amín již Kremlu nevěřil tak jako dříve, a měl silný odpor k jeho místním představitelům a stoupencům.⁹⁷ Požadoval dokonce odvolání sovětského velvyslance, s nímž byly vztahy popisovány jako „*mrazivé*“.⁹⁸ Mimo to člen jeho blízkého okolí kritizoval SSSR za jeho zasahování do vnitřních záležitostí.⁹⁹

Sověti se čím dál více obávali neustálého chaosu, který v zemi panoval, a růstu opozice v čele s islamisty, buržoazií a provinčními kmeny, a také vlivu Američanů.¹⁰⁰ Samotného Amína dokonce podezřívali z vazby na Ústřední zpravodajskou službu (CIA) i kvůli tomu, že studoval na Kolumbijské univerzitě.¹⁰¹ Sověti si ale na druhou stranu jasně uvědomovali, že tamější režim nebude schopen stabilizovat situaci sám, a proto zintenzivnili svoji vojenskou podporu. V první řadě chtěli navýšit počet poradců a přítomnost vojenských instruktorů, jež měla kromě zmiňovanému posílení pozice režimu, zabránit dalšímu rozšíření povstání. Poté, co toto nestačilo, se v prosinci rozhodli poslat vládnoucímu režimu pomoc v podobě pozemních sil, které měly zajistit tamní vojenské základny a města, což by umožnilo stoprocentní soustředění afghánských sil na boj proti povstalcům, jejichž postavení se během října a listopadu zlepšilo.¹⁰² Na konci listopadu už měli Sověti připravené finální plány na ozbrojenou intervenci.¹⁰³ Ke konci roku 1979 už byl afghánský režim naprosto závislý na podpoře ze SSSR. Později se Sověti rozhodli Amína zbavit, protože ho shledali zcela neschopným vypořádat se s povstáním,

⁹⁵ Tamtéž, s. 312–313, 316.

⁹⁶ BINNENDIJK, GOMPERT, LIN, *Blinders*, s. 131.

⁹⁷ WESTAD, *The Global Cold War*, s. 313, 315.

⁹⁸ Tamtéž, s. 314. Sovětský velvyslanec nakonec i přes hrozbu ukončení sovětské pomoci z Afghánistánu odjel. V Tamtéž.

⁹⁹ COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 55.

¹⁰⁰ BINNENDIJK, GOMPERT, LIN, *Blinders*, s. 131.

¹⁰¹ SARANTAKES, *Dropping the Torch*, s. 61.

¹⁰² BINNENDIJK, GOMPERT, LIN, *Blinders*, s. 132–133. Ke stejnému závěru došel WESTAD, *The Global Cold War*, s. 315.

¹⁰³ WESTAD, *The Global Cold War*, s. 315.

a také byl svéhlavý. Posmrtně jej dokonce odsoudili za pokus o zradu revoluce, jež se měl dopustit ve spolupráci s imperialisty, a to Američany a odbojem.¹⁰⁴

Sovětská invaze do Afghánistánu byla oficiálně zahájena v noci z 24. na 25. prosince roku 1979, když na kábulském letišti přistála letadla s vojáky, jež měla za cíl ovládnout klíčové budovy.¹⁰⁵ Po zavraždění Amína se 27. prosince vlády ujal Karmal, jehož pozice zcela závisela na SSSR. Následně bylo vydáno prohlášení nové vlády Afghánské demokratické republiky, která požádala o pomoc SSSR na základě smlouvy z roku 1978, jež následně tuto prosbu vyslyšel.¹⁰⁶ Po zahájení této akce se předpokládalo, že západní spojenci zareagují na sovětskou invazi tvrdě, ale na druhou stranu se věřilo, že přijatá opatření nebudou mít dlouhodobějšího trvání.¹⁰⁷

2.3. Bezprostřední reakce Velké Británie a jejích spojenců

Britská premiérka Margaret Thatcherová se po zahájení invaze nejprve spojila s americkým prezidentem Jimmym Carterem, a to dne 28. prosince roku 1979. Carter při hovoru vyjádřil znepokojení nad vývojem v Afghánistánu, který označil za „mimořádně závažný“¹⁰⁸ a uvedl, že je nutné, aby za tuto akci Sověti zaplatili co nejvyšší cenu.¹⁰⁹ Oba politici se shodli na tom, že je nutné jednat, co nejrychleji.¹¹⁰ Zároveň se dohodli na setkání zástupců šesti největších členů NATO, mezi něž kromě USA a Velké Británie patřila také Kanada, Francie, Itálie a Spolková republika Německo (SRN), jež se mělo konat na přelomu roku v britské metropoli.¹¹¹ Lze vidět, že sovětská invaze do Afghánistánu se stala prioritou číslo jedna, na kterou bylo nutné co nejrychleji zareagovat. Kromě samotného hovoru

¹⁰⁴ NEWELL, R. S. *International Responses to the Afghanistan Crisis*. The World Today 37, č. 5 (1981): 172-181. s. 175, 177.

¹⁰⁵ NEWELL, R. S. *The Soviet Intervention in Afghanistan*. The World Today 36, č. 7 (1980): 250-258. s. 251.

¹⁰⁶ DIMITRAKIS, *The Soviet Invasion*, s. 514. Ke stejnému závěru došel NEWELL, *International Responses*, s. 176.

¹⁰⁷ BINNENDIJK, GOMPERT, LIN, *Blinders*, s. 135.

¹⁰⁸ US: President Carter phone call to MT (Soviet invasion of Afghanistan) z 28. prosince 1979 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s.1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112219>

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 2.

¹¹¹ Afghanistan: Text of statement by Douglas Hurd to the House of Commons (Soviet intervention in Afghanistan) z 14. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118178>. Ke stejnému závěru došel LAHEY, D. J. *The Thatcher government's response to the Soviet invasion of Afghanistan, 1979–1980*. Cold War History 13, č. 1 (2013): 21-42. s. 25.

vydala ještě téhož dne britská vláda prohlášení, ve kterém odsoudila vojenskou intervenci.¹¹² Na setkání zástupců šesti členských států se příslušní delegáti domluvili na tom, že by se nespokojenost s invazí měla být nějakou formou reflektována, či že by měla být poskytnuta pomoc Pákistánu.¹¹³ Tato dosti obecná vyjádření, ale nebyly to, co od tohoto setkání očekávali Britové. Výsledek tohoto setkání byl tak pro Brity zklamáním, protože postoj zástupců evropských zemích k reakci byl „*váhavý*“¹¹⁴ a americký zástupce zase nepřišel s ničím konkrétním.¹¹⁵

Konkrétnější britská reakce na sovětskou invazi se formulovala během ledna roku 1980, kdy byla tato bezprecedentní záležitost mimo jiné projednávána na půdě OSN a NATO.¹¹⁶ Členské státy NATO se domluvili na tom, že přehodnotí dosavadní bilaterální vztahy se SSSR, a to například v oblasti kultury.¹¹⁷ Na půdě OSN se nejprve invazí zabývala mezi 5. a 7. lednem Rada bezpečnosti (RB OSN).¹¹⁸ Tato debata vedla k rezoluci RB OSN, jež vyzývala k „*okamžitému a bezpodmínečnému stažení všech jednotek z Afghánistánu*“.¹¹⁹ Rezoluce byla nicméně vetována stálým členem RB OSN, a to SSSR.¹²⁰ Britská vláda se v návaznosti na vetování rezoluce rozhodla snížit počet zaměstnanců na velvyslanectví v Kábulu, což zahrnovalo i stažení velvyslance zpět do Velké Británie. Dále se rozhodla uzavřít kancelář British Council¹²¹ a celkově přerušit pomoc Afghánistánu. Kromě toho se měla zdržet kontaktů na nejvyšší úrovni spolu

¹¹² Afghanistan: FCO to UKE Kabul ("Afghan Coup D'Etat") z 28. prosince 1979 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118099>

¹¹³ Afghanistan: FCO record of conversation (UK, US, Canadian, French, German and Italian delegations) z 31. prosince 1979 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 13-14. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118106>

¹¹⁴ LAHEY, *Thatcher*, s. 25.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ CORTHORN, *The Cold War*, s. 47.

¹¹⁷ UKDEL NATO to FCO (Council Discussion Comments) z 1. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1-2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118108>

¹¹⁸ Afghanistan: UKMIS New York telegram 75 to FCO (2327Z) ("Afghanistan: General Assembly") z 10. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118176>

¹¹⁹ CORTHORN, *The Cold War*, s. 46-47.

¹²⁰ Tamtéž, s. 47.

¹²¹ British Council – jedná se mezinárodní organizaci Velké Británie, která navazuje spojení s ostatními státy prostřednictvím kultury nebo také vzdělávání.

s ostatními členy NATO po dobu tří měsíců.¹²² Závěrem přislíbila podpořit afghánské uprchlíky, kteří byli v Pákistánu, prostřednictvím mimo jiné dodávky zdravotnických pomůcek.¹²³ Lze zpozorovat, že britská vláda zaujala velmi tvrdý postoj vůči sovětské invazi do Afghánistánu už od samotného počátku, a byla ochotna uskutečnit bezprostřední kroky, které měly ukázat na nepřípustnost této sovětské akce.

Britští ministři se na prvním zasedání vlády po začátku invaze dne 10. ledna shodli na tom, že se zdá, že je Západ slabý, a že je nutné vystupovat vůči sovětské invazi razantně.¹²⁴ O čtyři dny později byla schválena na půdě Valného shromáždění OSN rezoluce, která požadovala stažení sovětských jednotek z Afghánistánu.¹²⁵ Pro hlasovalo 104 států, proti 18 států a 30 států chybělo nebo se zdrželo hlasování.¹²⁶ Odsouzení této sovětské akce mezinárodním společenstvím bylo značné. Toto hlasování bylo deníkem *The Washington Post* proto popsáno jako „nejohromnější diplomatická porážka od doby, kdy svět odsoudil sovětskou invazi do Maďarska v roce 1956“.¹²⁷ Dne 15. ledna byla přijata opatření Radou pro zahraniční věci Evropského hospodářského společenství (EHS), která vedla k omezení obchodu se SSSR.¹²⁸

O den později se poté sešli britští ministři klíčových resortů, jenž se dohodli na třech krocích, která měla být přijata vládou. V první řadě neměla být obnovena úvěrová smlouva mezi Velkou Británií a SSSR z roku 1975 po vypršení její platnosti, což mělo dne 16. února. Dále se vláda měla postavit proti prodeji zemědělského zboží SSSR dotovaného EHS. Za třetí měla Velká Británie společně se svými spojenci prošetřit možnou eventualitu v podobě restrikce prodeje prvotřídních technologií do SSSR.¹²⁹ Vláda o den později schválila neobnovení

¹²² Afghanistan: Carrington minute to MT ("Soviet Intervention in Afghanistan") z 8. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1-2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118172>

¹²³ Afghanistan: Text of statement by Douglas Hurd to the House of Commons (Soviet intervention in Afghanistan) z 14. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118178>

¹²⁴ LAHEY, *Thatcher*, s. 26.

¹²⁵ Tamtéž, s. 34.

¹²⁶ COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 55-56.

¹²⁷ DEYOUNG, K. Overwhelming U.N. Vote Condemns Soviets [online]. The Washington Post, 1980. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1980/01/15/overwhelming-un-vote-condemns-soviets/346d9a75-e904-48c5-9b58-c1b007926501/>

¹²⁸ CORTHORN, *The Cold War*, s. 47.

¹²⁹ LAHEY, *Thatcher*, s. 29–30.

úvěrové smlouvy, a kooperaci v podobě pozastavení mezinárodního prodeje komodit jako je cukr, obilí, máslo, nebo také technologie, a to do celého Východního bloku. Kromě těchto zrealizovaných kroků, se také vedly diskuze ohledně vojenské dodávky islámským bojovníkům.¹³⁰ Rozsáhlé kroky, které britská vláda vůči SSSR podnikla, předznamenávaly, že nenechá OH v Moskvě bez odpovědi.

2.3.1. Reakce Spojených států amerických, Francie a Spolkové republiky Německo

Nejostřejší postoj zaujaly USA, které učinily několik kroků, jež měly za cíl oslabit SSSR, ať už z ekonomického hlediska nebo z hlediska prestiže. USA definitivně ukončily politiku détente a místo toho Carterova administrativa přijala dne 23. ledna roku 1980 doktrínu, jež měla odradit SSSR od dalších expanzivních akcí.¹³¹ Kromě toho avizovaly, že přijmou ekonomické sankce, zvýší výdaje na obranu a budou bojkotovat letní OH konané v Moskvě následujícího roku.¹³² Dále byl oznámen zákaz dovozu obilí do SSSR, což představovalo pro SSSR velkou komplikaci, protože se musel už tak vyrovnat se špatnou domácí úrodou, a zákaz dovozu průmyslových nástrojů se špičkovou technologií do SSSR. Omezena byla také sovětská rybolovná práva ve vodách náležících k USA. Američané a Sověti si také vzájemně uzavřeli konzulární úřady v New Yorku a Kyjevě. Zadrženy byly také jakékoli výměny vědeckého a kulturního charakteru.¹³³ Američané se také rozhodli posílit své postavení v rámci Středního východu, a proto se snažili jednak prohloubit stará spojenectví se státy jako je Čína nebo Omán, ale také oslovit i další státy s nabídkou spojenectví. Kromě toho přislíbili Pákistánu, že mu pomohou s jeho obranou, a navrhli mu, že pokud bude mít zájem, tak mu vojensky pomohou, a dokonce mu nabídli i hospodářskou pomoc.¹³⁴ V neposlední řadě bylo oznámeno odložení ratifikace smlouvy SALT II.¹³⁵

¹³⁰ CORTHORN, *The Cold War*, s. 47.

¹³¹ COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 55–56. Ke stejnému závěru došel NEWELL, *International Responses*, s. 174.

¹³² BINNENDIJK, GOMPERT, LIN, *Blinders*, s. 135. Ke stejnému závěru došel COLLINS, *The Soviet Invasion*, s. 55–56.

¹³³ GRIX, KRAMAVERA, *War*, s. 1414. Ke stejnému závěr došel SARANTAKES, *Dropping the Torch*, s. 84. a LAHEY, *Thatcher*, s. 27.

¹³⁴ NEWELL, *International Responses*, s. 174.

¹³⁵ GRIX, KRAMAVERA, *War*, s. 1414.

Zatímco americká odpověď byla rázná a přišla téměř okamžitě tak jak tomu bylo v případě Velké Británie, západoevropští politici museli řešit hned několik problémů, které jim znemožňovaly přijmout bezprostřední opatření. Většina těchto států musela řešit dilema, kdy na jedné straně byly závislé na dovozu ropy ze Středního východu, na druhé straně jejich bezpečnost závisela na USA, a zároveň se snažily o posilování obchodních vazeb s východní Evropou, která byla v područí SSSR. Proto se obávaly uvalit ekonomické sankce, jež by mohly jejich politický a ekonomický záměr ohrozit. Toto se týkalo především západoněmeckého kancléře Helmuta Schmidta, který byl jako předseda Sociálnědemokratické strany Německa spoután již dříve aplikovanou Ostpolitik¹³⁶ kvůli které, se musel v zájmu stabilních vztahů se SSSR vyvarovat ostré konfrontace, a francouzského prezidenta Valéryho Giscard d'Estainga, jenž navazoval na své předchůdce v prezidentském úřadě, kteří udržovali pevné diplomatické vztahy s Kremlem.

I přes veškeré rozpory, s kterými se museli výše uvedení politici vypořádat, nakonec následovali aspoň částečně kurz nastavený USA. Schmidt tedy nakonec odsoudil sovětskou invazi a trval na stažení sovětských vojsk z afghánského území. Zároveň byl zastaven vývoz technologií do SSSR a západoněmecká vláda apelovala na svůj olympijský výbor, aby se neúčastnil olympijských her. Francouzská vláda oproti tomu uvedla, že prokázala solidaritu se USA, ale že bude provádět nezávislou politiku, která nebude mít vliv na její obchodní vztahy se SSSR a východní Evropou.¹³⁷ Thatcherová byla celkově z reakcí výše uvedených států zklamaná. Autorka zčásti souhlasí s novinářem Charlesem Moorem, který tvrdí, že „*bezprostřední kroky často ukazovaly na nejednotu Západu*“.¹³⁸ Je sice pravda, že některé státy zpočátku zastávaly opačný názor na to, jak na sovětskou invazi zareagovat. Na druhou stranu se ale kroky Velké Británie v mnohém podobaly těm, které podnikly USA. Lze tedy konstatovat, že kroky těchto zemí ukázaly aspoň částečnou jednotu Západu.

¹³⁶ Ostpolitik – obdoba détente v SRN.

¹³⁷ NEWELL, *International Responses*, s. 172, 179–180. Ke stejnému závěru došel GRIX, KRAMAVERA, *War*, s. 1415.

¹³⁸ MOORE, CH. *Margaret Thatcherová: Dáma se neotáčí*. PRAHA: NLN, 2015. s. 582.

3. Letní olympijské hry v Moskvě

Letní OH v Moskvě se konaly ve dnech 19. července až 3. srpna roku 1980. Celkově se jich zúčastnilo na 5179 sportovců z 80 zemí světa.¹³⁹ Svoji premiéru si na těchto hrách odbyly týmy z Angoly, Botswany, Kypru, Jordánska, Laosu, Mosambiku a Seychel. OH byly kromě toho výjimečné i svým počtem překonaných rekordů, když padlo 36 světových, 39 evropských a 74 olympijských rekordů. Tyto OH budou ale kromě výše uvedených rekordů a vůbec první účasti několika zemí, také navždy spjaty s bojkotem 67 zemí z důvodu sovětské invaze do Afghánistánu.¹⁴⁰

3.1. Udělení pořadatelsví olympijských her Sovětskému svazu

Sověti se pokoušeli získat pořadatelsví OH poprvé v roce 1970 v Amsterdamu, kde se jednalo o uspořádání her konaných až roku 1976. Jejich snaha však vyšla naprázdno. O čtyři roky později se ve Vídni ucházeli o pořadatelsví opětovně, a tentokrát úspěšně.¹⁴¹ Pořadatelsví XXII. letních olympijských her bylo Moskvě uděleno MOV, když pro něj hlasovalo 39 z celkového počtu 61 členů výboru.¹⁴² Jednalo se o první a také poslední letní OH, které SSSR kdy pořádal.¹⁴³

Tehdejší prezident MOV Lord Killanin popisoval hlasování pro Moskvu za výhradně sportovní záležitost vyjadřující „*uznání jejího vybavení a profesionálních schopností*“.¹⁴⁴ Mnozí byli toho názoru, že si SSSR hostitelství OH po právu zcela zaslouží, protože v té době patřil mezi neúspěšnější země z hlediska počtu zisku medailí. Někteří jej dokonce označovali za „*nejvšestrannější národ v olympijské historii*“.¹⁴⁵ Na druhé straně, Killanin uznal, že někteří členové výboru mohli mít na paměti snahy o uvolnění politického napětí ze strany USA, když se v té době vedly rozhovory o omezení strategických zbraní, jež vyvrcholily podepsáním smluv

¹³⁹ Olympics Games Moscow 1980 [online]. Olympics. Dostupné z: <https://olympics.com/en/olympic-games/moscow-1980>

¹⁴⁰ Moscow 1980: Forty years on [online]. Olympics, 2020. Dostupné z: <https://olympics.com/en/news/moscow-1980-forty-years-on>

¹⁴¹ HILL, *Olympic Politics*, s. 120.

¹⁴² CORTHORN, *The Cold War*, s. 45. Ke stejnému závěru došel HILL, *Olympic Politics*, s. 121.

¹⁴³ GRIX, KRAMAVERA, *War*, s. 1408.

¹⁴⁴ HILL, *Olympic Politics*, s. 119.

¹⁴⁵ RIORDAN, *Great Britain*, s. 146.

nejprve SALT I v roce 1972, a o sedm let později SALT II. Snahu o určitou formu sbližování bylo možné vidět i ze strany západoevropských politiků, když například západoněmecký kancléř Willy Brandt prosazoval Ostpolitik. Jak lze vidět, tak v tehdejší době byla snaha o uvolnění napětí všudypřítomná, a právě přidělení pořadatelství her SSSR by pomohlo nastavit klidnější atmosféru mezi oběma tábory.¹⁴⁶ V poslední řadě je nutné si uvědomit, že MOV by v případě, že by pořadatelství her nepřidělil SSSR, mohl čelit obvinění, že není otevřený všem, ale že nadržuje kapitalistickým zemím, a staví se proti těm socialistickým.¹⁴⁷

Zisk hostitelství OH pro SSSR znamenal jeho definitivní začlenění do olympijského hnutí.¹⁴⁸ Věřilo se, že udělení her je „*důkazem všeobecného uznání historického významu, správné zahraniční politiky naší země a obrovských služeb sovětského vojska*“.¹⁴⁹ Samotné vedení SSSR chtělo hry využít ke „*korunovaci*“¹⁵⁰ období vlády Leonida Brežněva věhlasem, získat podporu sovětského lidu a pro jeho zahraniční politiku, a posílit postavení komunistických špiček. Kromě toho jej chtěli také využít jako platformu k propagaci úspěchů Leninovy revoluce za posledních 63 let, a dokázat, že touží po míru. Sověti věřili, že v případě úspěšného pořadatelství her to povede k získání legitimacy pro jejich totalitní systém, a k zisku obdivu zbytku světa.¹⁵¹ Lze vidět, že Sověti vkládali do her skutečně velkou naději.

3.2. Kritika udělení pořadatelství olympijských her Sovětskému svazu ve Velké Británii

I přesto, že některé okruhy lidí kvitovaly udělení pořadatelství her SSSR, se v britském veřejném prostoru krátce po oznámení výsledku voleb hostitelské země pro hry v roce 1980 diskutovalo, zda je vhodné, aby se hry opravdu odehrávaly v Moskvě. Jako důvod odpůrci uváděli represivní sovětskou moc a nedodržování lidských práv. Tvrdili tudíž, že kvůli těmto důvodům ztratil SSSR právo na

¹⁴⁶ HILL, *Olympic Politics*, s. 119. Ke stejnému závěru došel CORTHORN, *The Cold War*, s. 45.

¹⁴⁷ HILL, *Olympic Politics*, s. 119-120.

¹⁴⁸ HILL, *Olympic Politics*, s. 119-120.

¹⁴⁹ Cold War – FCO letter to No.10 (Moscow Olympic Games) z 7. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1,3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121127>

¹⁵⁰ GRIX, KRAMAVERA, *War*, s. 1412.

¹⁵¹ Tamtéž.

pořádání her.¹⁵² Kritika udělení pořadatelství sílila především s blížícím se začátkem her.

Skladba odpůrců byla opravdu velmi rozmanitá, a to jasně ukazuje, že toto téma rezonovalo napříč společností. Kromě aktivistů a zástupců nevládních organizací jakými byla například Women's Campaign for Soviet Jewry¹⁵³, se na stranu odpůrců přidali i někteří politici. Samotný tehdejší ministr zahraničních věcí za Labouristickou stranu David Owen řekl v srpnu roku 1978 v rozhovoru pro televizi, že by „*Rusové neměli považovat za samozřejmé, že se hry v roce 1980 budou konat v Moskvě*“.¹⁵⁴ Liberální strana zase chtěla z tohoto tématu udělat formální kampaň. Tehdejší premiér James Callaghan ale nicméně možnost bojkotu, která se v této souvislosti objevovala, zcela zavrhl. Jako předseda Labouristické strany totiž věřil, že účast na OH přispěje k uvolnění napětí.¹⁵⁵ Proto bylo nežádoucí, aby vyslechl požadavky odpůrců OH.

K uklidnění atmosféry nepřispívala ani britská média, která přicházela s děsivými svědectvími o tom, jak se SSSR připravuje na hry. V médiích se například objevovaly zprávy o tom, jak sovětské úřady chystají vystěhovat žáky z hlavního města, jelikož se obávaly toho, že by byli žáci „*kontaminováni ze strany obyvatel Západu*“.¹⁵⁶ Také političtí disidenti se neměli nacházet v době konání her v Moskvě.¹⁵⁷ *The Guardian* popsál přípravy Moskvy na hry jako „*čistku*“.¹⁵⁸ Člen Amnesty International¹⁵⁹ Tom Stoppard to shrnul vyjádřením, když řekl, že „*nikdo se na hry nepřipravuje tak usilovně jako KGB*“.¹⁶⁰

Z důvodu negativní kampaně, která se kolem her začala hojně objevovat, se k této záležitosti vyjádřil samotný Britský olympijský výbor (BOA). Ten následně vydal v září roku 1978 prohlášení, ve kterém stálo: „*V celé historii OH a v souladu*

¹⁵² TULLI, U. *Bringing Human Rights In: The Campaign Against the 1980 Moscow Olympic Games and the Origins of the Nexus Between Human Rights and the Olympic Games*. The International Journal of the History of Sport 33, č. 16 (2016): 2026-2045. s. 2029.

¹⁵³ Women's Campaign for Soviet Jewry – jednalo se o nátlakovou skupinu vzniklou v roce 1971, která usilovala o pomoc Židům v SSSR, jež chtěli emigrovat.

¹⁵⁴ RIORDAN, *Great Britain*, s. 146.

¹⁵⁵ CORTHORN, *The Cold War*, s. 55-56.

¹⁵⁶ RIORDAN, *Great Britain*, s. 146.

¹⁵⁷ Tamtéž.

¹⁵⁸ TULLI, *Bringing Human Rights*, s. 2036.

¹⁵⁹ Amnesty International – je organizace, která se zabývá dodržováním lidských práv, a na toto téma provádí osvětu po celém světě.

¹⁶⁰ CAUTE, D. *The Dancer Defects: The Struggle for Cultural Supremacy During the Cold War*. Oxford: Oxford University Press, 2003. s. 363.

se stanovenými zásadami olympijského hnutí byl vždy kladen důraz na účast jednotlivého závodníka na hrách. BOA je proto toho názoru, že podle zákonů každého zúčastněného státu a v souladu s předpisy příslušné mezinárodní federace by žádnému soutěžícímu, pokud byl vybrán, nemělo být odepřeno privilegium účastnit se OH.¹⁶¹ BOA byl toho názoru, že negativní kampaň byla koordinovanou akcí „řízenou hlavně zprava“¹⁶², a že za ní stály náboženské, lidskoprávní organizace a někteří poslanci, jenž „nalezli snadnou publicitu při prosazování protiolympijského tématu“.¹⁶³ Příkladem může být poslanec za Konzervativní stranu Frederick Bennett, který se již od roku 1977 pravidelně objevoval v médiích, ve kterých vystupoval jako předseda kampaně odmítající OH v Moskvě, jež byla podporovaná organizací Freedom Association.¹⁶⁴

I přes tyto snahy však až do sovětské invaze do Afghánistánu nebyly podniknuty kroky, jež by vedly k neúčasti britských sportovců.¹⁶⁵ Poté, co se funkce předsedy vlády ujala Thatcherová, a byl sestaven nový kabinet, nový ministr sportu Hector Monro svým kolegům připomínal, že pořádání her má na starosti MOV, který je nezávislý na vládách. Byl toho názoru, že pouze MOV a mezinárodní federace jednotlivých sportů mají rozhodovat o místě a času konání OH bez toho, aniž by byly ovlivňovány politiky.¹⁶⁶ Projednávání tématu OH v Moskvě tak už nebylo na pořadu dne. Vše se nicméně změnilo po vpádu sovětských vojsk do Afghánistánu.

Vláda vycházela z přesvědčení, které se ve 40. až 60. letech 20. století etablovalo jak u labouristických, tak i konzervativních vlád, a to že sport, potažmo OH, mohou být využity jako nástroj při prosazování britských politických zájmů a cílů.¹⁶⁷ To mimo jiné vysvětluje fakt, že byla zřízena poradní rada Sports Council.¹⁶⁸ Jakmile tedy SSSR podnikl invazi do Afghánistánu, tak se britští zákonodárci rozhodli jednat i v otázce OH v Moskvě.¹⁶⁹ Především Thatcherová se v této věci velmi angažovala, a věřila, že sportovci nemůžou dělat, že se jich to

¹⁶¹ RIORDAN, *Great Britain*, s. 146-147.

¹⁶² Tamtéž, s. 147.

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ Tamtéž. Freedom Association – je nátlaková skupina s vazbami na Konzervativní stranu.

¹⁶⁵ Tamtéž.

¹⁶⁶ JEFFERYS, *Britain*, s. 282.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 47.

¹⁶⁸ JEFFERYS, *Britain*, s. 294.

¹⁶⁹ HILL, *Olympic Politics*, s. 132.

netýká.¹⁷⁰ Důvody její angažovanosti vysvětluje profesor Kevin Jefferys dle autorky výstižně, když tvrdí, že chtěla „*potvrdit pozici Británie na světové scéně a upevnit anglo-americký zvláštní vztah tváří v tvář sovětské expanzivnosti*“.¹⁷¹ Otázka ohledně postoje, který k této záležitosti musel Velká Británie zaujmout, se stala jedním z předních témat, nad kterým diskutovala nejen politická reprezentace a sportovní komunita, ale také i média, které vývoj diskuzí komentovala.¹⁷²

3.3. Leden roku 1980

Po zahájení sovětské invaze do Afghánistánu bylo zcela jasné, že se hry nebudou moci konat v takové podobě, a hlavně v Moskvě tak, jak se to původně plánovalo. Bylo také jasné, že se této otázce budou velmi věnovat i politici. Novinář George Cale ale v této souvislosti už na začátku ledna upozorňoval na to, že by bylo špatné, aby jednotlivé vlády při řešení této otázky „*používaly totalitní metody, aby se postavily proti totalitním režimům*“.¹⁷³

3.3.1. Prvotní reakce britských politiků

Mnozí členové kabinetu tvrdili, že by bylo pro „*Sověty velkým propagandistickým vítězstvím, pokud by se olympijské hry konaly v Moskvě podle plánu navzdory událostem v Afghánistánu*“.¹⁷⁴ Ministr životního prostředí Michael Heseltine především apeloval na to, aby „*západní národy zaujmuly tvrdý postoj. Pokud to znamená, že musíme poprvé přijmout použití sportu jako politické zbraně, mám pocit, že účel by ospravedlnil prostředky*“.¹⁷⁵ Lze vidět, že někteří představitelé kabinetu vyzývali už od začátku, aby vláda jako celek zaujala velmi tvrdý postoj, který měl mít co největší dopad na SSSR i přesto, že by to znamenalo zatahování sportu do politiky. Všichni členové kabinetu nicméně nebyli zatahováním politiky do sportu zcela nakloněni. Například Monro věřil, že by sport neměl být používán jako politický nástroj. Jakmile se tuto skutečnost dozvěděla Thatcherová, tak dala jasně najevo, že si přeje, aby to bylo ministerstvo zahraničí,

¹⁷⁰ HC S: [East-West Relations] z 28. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104298>

¹⁷¹ JEFFERYS, *Britain*, s. 282.

¹⁷² HILL, *Olympic Politics*, s. 132.

¹⁷³ CORTHORN, *The Cold War*, s. 61.

¹⁷⁴ Cabinet: Minutes of Full Cabinet – CC (80) 2nd (Departmental Select Committees, etc) ze 17. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113764>

¹⁷⁵ JEFFERYS, *Britain*, s. 283.

kdo bude koordinovat britskou reakci.¹⁷⁶ Peter Carrington jakožto ministr zahraničí se tak stal pravou rukou Thatcherové při projednávání této otázky v následujících měsících.

Vláda se v prvotní fázi zabývala dvěma možnostmi reakce, a to přesunutím OH do jiné země, nebo bojkotem samotných her. Co se týče přesunu her, tak při vznesení dotazu Thatcherové ohledně této možnosti, Carrington odpověděl, že jej považuje za „*neuskutečnitelný*“.¹⁷⁷ Vláda se ale i přes toto vyjádření zabývala touto možností, a jako celek ji upřednostňovala.¹⁷⁸ Dokonce i poslanec za Labouristickou stranu James Wellbeloved společně s dalšími jednotlivci vytvořil kampaň, která vyzývala MOV, aby OH přesunul.¹⁷⁹ V případě přesunutí OH se měl vyvinout tlak na MOV, aby je přesunul do jiné země, popřípadě na více míst.¹⁸⁰ Jako možnost se nabízelo oslovení kanadských kolegů ohledně dostupnosti Montrealu jako nového místa pro konání OH.¹⁸¹ Kanada byla preferována z toho důvodu, že v případě přesunutí by tato lokalita byla méně konfrontační než kdyby byly vybrány USA.¹⁸²

Thatcherová byla nicméně osobně pro bojkot OH, který byl vládou také zvažován.¹⁸³ Vláda v tomto případě sice neměla pravomoci zabránit sportovcům v účasti na OH, ale za to mohla vyzvat nejen sportovní orgány, a sportovce ale také i britskou královskou rodinu a veřejnost, aby se her neúčastnili.¹⁸⁴ Tento postoj

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 282.

¹⁷⁷ Afghanistan: No.10 record of conversation (MT-Carrington) z 8. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118173>

¹⁷⁸ House of Commons PQs ze 17. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104289>. Ke stejnému závěru došel LAHEY, *Thatcher*, s. 36-37.

¹⁷⁹ CORTHORN, *The Cold War*, s. 49-50.

¹⁸⁰ Cabinet: Minutes of Full Cabinet – CC (80) 2nd (Departmental Select Committees, etc) ze 17. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113764>

¹⁸¹ Afghanistan: No.10 record of telephone conversation (MT-Schmidt) z 15. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118182>

¹⁸² Cold War: No.10 record of conversation (MT-Prime Minister Fraser of Australia) z 4. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121125>

¹⁸³ Cold War: FCO telegram 32 to UKMIS New York (1613Z) ("Afghanistan and the Moscow Olympics") z 10. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121116>

¹⁸⁴ Cabinet: Minutes of Full Cabinet – CC (80) 2nd (Departmental Select Committees, etc) ze 17. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113764>. Ke stejnému závěru dochází i Press Office: Lobby Briefing (Energy Prices, Olympics, Yugoslavia) z 16. ledna 1980 [online].

podporoval kromě Thatcherové také především Carrington, jenž uvedl, „že by jen málo věcí poškodilo sovětskou prestiž více než neúčast řady západních zemí na olympijských hrách“.¹⁸⁵ Nicméně nezapomněl dodat, že vláda v této záležitosti nemůže kromě samotného doporučení podniknout žádné konkrétní kroky z důvodu nezávislosti sportovních orgánů, čehož si byla velmi dobře vědoma i Thatcherová, která to ve svých odpovědích poslancům Dolní sněmovny později pravidelně připomínala.¹⁸⁶ Také britský velvyslanec v Sovětském svazu Curtis Keeble vyjádřil ve svém telegramu přesvědčení, že právě bojkot povede k odporu tamního obyvatelstva a vládě k sovětské invazi.¹⁸⁷ Co nejtvrdí postup prosazovala také skupina poslanců, která byla spojená s Monday Club.¹⁸⁸ Poslanec za Konzervativní stranu Neville Trotter nicméně v souvislosti s bojkotem připomínal, že pokud by měl mít úspěch, tak pouze v případě, že se Velká Británie stane součástí nějaké širší koalice.¹⁸⁹ Pokud by totiž Velká Británie zůstala v otázce bojkotu osamocená, tak by to nemělo takový dopad jako v případě, že by se k ní přidalo více států. V případě schválení bojkotu přislíbila veřejnoprávní stanice BBC a IBA¹⁹⁰, že budou jednat ve shodě o možnosti omezení zpravodajství o hrách v Moskvě.¹⁹¹

3.3.2. Koordinace postoje se spojenci

Carrington nicméně po debatě s Thatcherovou a s vědomím budoucích a vyostřených diskuzí, které se budou otázkou her zabývat, uvedl, že „možná nejlepší by bylo, kdyby vláda doporučila neúčast, ale různé výbory a sami účastníci by se

Margaret Thatcher Foundation, s. 1-2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112753>

¹⁸⁵ Afghanistan: No.10 record of conversation (MT-Carrington) z 8. ledna 1980 [online].

Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118173>

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ LAHEY, *Thatcher*, s. 37.

¹⁸⁸ CORTHORN, *The Cold War*, s. 59. Monday Club – je nátlaková skupina spojená s Konzervativní stranou.

¹⁸⁹ IVEY, J. A. *Double Standards: South Africa, British Rugby, and the Moscow Olympics*. The International Journal of the History of Sport 36, č. 1 (2019): 104-121. s. 113.

¹⁹⁰ IBA – byl regulační orgán mající na starost komerční televize, a také komerční a nezávislá rozhlasová vysílání.

¹⁹¹ Cabinet: Minutes of Full Cabinet – CC (80) 3rd (Legislative Programme 1979-80, Public Expenditure, etc) z 24. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113765>

přesto rozhodli jet do Moskvy“.¹⁹² Vláda by totiž takto ukázala svůj negativní postoj k OH v Moskvě, ale nemusela by čelit rozhořčení ze strany sportovní komunity a jiných subjektů. Thatcherová společně s čelními představiteli vlády nicméně chtěla před přijetím finálního usnesení, koordinovat postoj k OH v následujících týdnech se spojenci.¹⁹³ V úzkém kontaktu měli být především s Američany, ale mluvilo se i o Němcích. V souvislosti s koordinací se měla Velká Británie také domluvit se svými spojenci, aby do Moskvy v kontextu OH nejezdili žádní oficiální návštěvníci.¹⁹⁴ To, že bude Velká Británie do jisté míry kopírovat postoj USA předznamenal projev ministra pro Evropu Douglase Hurda, který v Dolní sněmovně dne 14. ledna naznačil, že Velká Británie podpoří USA, pokud se pokusí OH bojkotovat.¹⁹⁵ Je důležité si uvědomit, že Thatcherová po celou dobu svého působení ve funkci premiérky byla vůči SSSR velmi kritická, a byla zastánkyní velmi tvrdé linie. Není tudíž překvapením, že následovala vzoru USA, jež po sovětské invazi do Afghánistánu zaujal taktéž velmi tvrdý postoj vůči SSSR.

Dne 15. ledna roku 1980 se uskutečnilo jednání NATO, z kterého měl vzejít náznak koordinovaných kroků mimo jiné právě i k OH.¹⁹⁶ Během jednání bylo stanoveno, že se každá členská země této aliance má rozhodnout podle svého mínění, zda se OH účastní či nikoliv.¹⁹⁷ Čekalo se tedy na to, jestli některá země neprokáže takovou míru vedení, jež by vedla ke konkrétnější realizaci koordinace postoje k OH, což se stalo až díky ultimátu, s kterým přišel americký prezident Carter. Tohoto břemene se tedy nakonec ujaly USA ve spolupráci se svým nejbližším spojencem, Velkou Británií.¹⁹⁸

Díky tomu, že se Thatcherová v otázce her od počátku velmi angažovala, a zároveň se jí podařilo bagatelizovat skeptiky mezi které patřil Monro, tak měla

¹⁹² Afghanistan: No.10 record of conversation (MT-Carrington) z 8. ledna 1980 [online].

Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/118173>

¹⁹³ Tamtéž.

¹⁹⁴ Cabinet: Minutes of Full Cabinet – CC (80) 2nd (Departmental Select Committees, etc) ze 17. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/113764>

¹⁹⁵ RIORDAN, *Great Britain*, s. 147.

¹⁹⁶ Press Office: Lobby Briefing (Afghanistan, European Community Budget, Olympic Games, Iran, Steel) z 15. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112752>

¹⁹⁷ CORTHORN, *The Cold War*, s. 47.

¹⁹⁸ LAHEY, *Thatcher*, s. 37.

silnou pozici, díky které mohla rychle zareagovat na Carterovo ultimátum.¹⁹⁹ Dne 20. ledna 1980 dal Carter Brežněvovi ultimátum – v případě, že do jednoho měsíce nebudou stažena sovětská vojska z Afghánistánu, vláda USA nepodpoří účast amerických sportovců na hrách a bude vyvíjet konstantní tlak na Olympijský výbor USA, aby spolupracoval s dalšími národními olympijskými výbory po celém světě, s cílem domluvení se na přesunu, odložení nebo dokonce zrušení OH. Pokud by Sověti nevyhověli požadavku amerického prezidenta, a pokud by nedošlo k jejich přesunu nebo zrušení, tak by Carter vyžadoval od Olympijského výboru USA, aby OH bojkotoval. Své rozhodnutí vysvětloval tím, že i když věří, že „*je žádoucí udržet vládní politiku mimo olympijské hry*“²⁰⁰, tak „*v Sovětském svazu je mezinárodní sportovní soutěž sama o sobě aspektem sovětské vládní politiky*“²⁰¹, což mimo jiné dokazuje i fakt, že v čele Olympijského výboru Sovětského svazu stáli političtí funkcionáři. Na závěr vyjádřil naději, že podniknuté kroky by mohly odradit Sověty od agrese, jež by se mohla uskutečnit v budoucnu.²⁰² Autorka souhlasí s tvrzením profesora Anthonyho Morettiho, že by bojkotem došlo ke „*zmenšení mezinárodní scény, na níž Sovětský svaz doufal předvést hodnotu svého politického a společenského systému, a místo toho by to udělalo z Moskvy bezvýznamný pokrytecký spektakl*“.²⁰³ Zároveň pokud by americký prezident získal podporu pro svůj možný avizovaný krok, tak by tím „*přispěl k pochybnostem a snížením politické legitimacy SSSR*“.²⁰⁴

Thatcherovou Carter ještě tentýž den kontaktoval, protože se snažil najít podporu u svých spojenců, a od Velké Británie jakožto nejbližšího spojence USA očekával, že jej podpoří.²⁰⁵ Historik Nicholas Sarantakes uvádí, že to, jak se spojenci k ultimátu postaví mělo ukázat, jaký charakter má společenství USA ke svým spojencům, a pokud by na něj kladně neodpověděli, tak by Carter musel

¹⁹⁹ JEFFERYS, *Britain*, s. 283-284.

²⁰⁰ Cold War: Carter letter to MT (Afghanistan) z 20. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112687>

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² Tamtéž, s. 1-2.

²⁰³ GRIX, KRAMAVERA, *War*, s. 1412.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 1413.

²⁰⁵ Cold War: Carter letter to MT (Afghanistan) z 20. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112687>

přehodnotit svůj závazek vůči nim.²⁰⁶ Ukázalo by se totiž, že toto společenství nemá pevný základ, a že se na své spojence nemůže USA spolehnout. V dopise, který ji poslal, tak vyjádřil víru ve stejné konání Thatcherové.²⁰⁷ Thatcherová společně s britskou vládou následně vynaložila značné úsilí na podporu pokusu USA přesvědčit MOV, aby přenesl pořadatelství OH do jiné země. Přesunutí mělo představovat ideální řešení, protože by nevyvolalo tak silný domácí odpor, jak by tomu mohlo být v případě bojkotu, a zároveň by to neumožnilo SSSR nařknout „*Západ z útoku na olympijské hnutí*“.²⁰⁸ Thatcherová svou následující aktivitou se stala „*nejsilnější evropskou podporovatelkou*“²⁰⁹ prezidentova tvrdého přístupu vůči sovětské invazi.²¹⁰

3.3.3. Snaha britské vlády o přesun olympijských her do jiné země

Thatcherová se nicméně musela vypořádat se skutečností, že MOV bral jako zástupce daných zemích jejich jednotlivé národní olympijské výbory, a proto potřebovala otázku možného přesunu her koordinovat s BOA, v jehož čele tehdy stál Denis Follows. Follows byl ale vůči tlaku ze strany britské vlády dosti imunní, a Carrington o něm říkal, že je „*vyroben z cementu od špiček prstů na nohou až po temeno hlavy*“.²¹¹ Thatcherová s britskou vládou se ale přesto snažila vyvíjet konstantní tlak na BOA, aby propagoval přesun OH do jiné země.

Dva dny po oznámení Carterova ultimáta, tedy dne 22. ledna napsala Thatcherová svůj první dopis Followsovi, ve kterém po něm žádala, aby se BOA obrátil na MOV v záležitosti přesunutí her do jiné země.²¹² Thatcherová také dodala, že je vláda připravena pomoci s přesunem OH, tím, že je ochotná pořádat několik akcí ve Velké Británii.²¹³ Uvedla nicméně, že by nebyla schopna pořádat

²⁰⁶ SARANTAKES, *Dropping the Torch*, s. 118.

²⁰⁷ Cold War: Carter letter to MT (Afghanistan) z 20. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112687>

²⁰⁸ LAHEY, *Thatcher*, s. 37.

²⁰⁹ DOWNIE JR, L. Britain Will 'Advise' Athletes to Boycott Olympics [online]. The Washington Post, 1980. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1980/02/15/britain-will-advise-athletes-to-boycott-olympics/d8bbfab3-107b-4063-a743-4b00cc7f7c06/>

²¹⁰ Tamtéž.

²¹¹ CORTHORN, *The Cold War*, s. 51.

²¹² Cold War: MT letter to Carter (Afghanistan) z 22. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112688>

²¹³ House of Commons PQs z 22. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104293>

velké akce, zejména atletiku.²¹⁴ Na závěr dodala, že doufá, že se budou moci sportovci OH účastnit. Upozorňovala ale na to, že „*sovětská akce v Afghánistánu je v naprostém protikladu k olympijskému ideálu*“.²¹⁵ Follows ji o den později odpověděl, a slíbil, že se obrátí na MOV ve věci přesunutí OH do jiné země. Dodal ale, že nebude moci její stanovisko bez schválení ostatních členů BOA podpořit. Zároveň byl poněkud skeptický vůči návrhu pořádat některé sportovní akce na britské půdě, a to jednak z toho důvodu, že by jednotlivé mezinárodní federace sportu musely schválit pořádání této akce, ale také by se to časově nedalo stihnout.²¹⁶

Thatcherová chtěla podpořit své stanovisko tím, že poslala Monroa na schůzku s Followsem a generálním tajemníkem BOA Dickem Palmerem, na kterém měl Monro opět předložit postoj vlády.²¹⁷ Sportovní funkcionáři řekli, že přesunutí by bylo možné pouze v případě, že by existoval válečný stav nebo pokud by došlo k porušení smlouvy mezi MOV výborem a organizačním výborem, který má na starosti OH v Moskvě, což se nestalo. Dodal, že do té doby ani jedna z celkového počtu 26 mezinárodních federací řídících OH nevznesla dotaz ohledně jejich přesunutí. I přes tato vyjádření nicméně bylo slíbeno, že BOA vznesla návrh na přesunutí OH při setkání s MOV. Sportovní funkcionáři na závěr dodali, že je zneklidnilo, když se dozvěděli, že už si 5000 britských občanů koupilo lístky na hry v Moskvě, a pokud by byly OH přesunuty, tak by přišli o mnoho peněz.²¹⁸ Argument zdůrazňující finanční ztrátu těchto britských občanů byl ve vyjádřeních používán velmi často. Sportovní funkcionáři se zřejmě domnívali, že by vláda nedopustila, aby se jejich rozhodnutí dotklo přímo britských nesoutěžících občanů.

²¹⁴ Cold War: MT letter to Carter (Afghanistan) z 22. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/112688>

²¹⁵ Cold War: MT letter to Sir Denis Follows of the British Olympic Association (Moscow Olympic Games) z 22. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121117>

²¹⁶ Cold War: Sir Denis Follows of the British Olympic Association letter to MT ("Moscow Olympics") z 23. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1-2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121118>

²¹⁷ Department of Environment letter to No.10 (Moscow Olympic Games) z 28. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/121121>

²¹⁸ Tamtéž.

3.3.4. Kritika kroků britské vlády

Thatcherovou za její kroky velmi kritizoval David Cecil, šestý markýz z Exeteru, který věřil, že je „*nemožné uspořádat olympiádu s akcemi roztroušenými po celém světě*“.²¹⁹ Markýz z Exeteru již od počátku podporoval, aby se OH konaly v Moskvě, a chtěl, aby se jich britští sportovci účastnili. Mezinárodní sport vnímal jako „*jediné celosvětově uznávané hnutí, které spojuje mladé lidi v přátelství a porozumění*“.²²⁰ Během ledna se tak ministerstvo zahraničních věcí muselo potýkat s jeho telefonáty, ve kterých zdůrazňoval, že pouze MOV může přemístit OH na jiné místo, a pouze BOA může rozhodnout o účasti na OH.²²¹

S tímto tvrzením souhlasili také zástupci 54 řídicích sportovních orgánů, kteří argumentovali tím, že v demokratické zemi by neměl být na jednotlivé sportovní orgány, a sportovce vyvíjen tlak, ale BOA a jednotliví sportovci by se měli rozhodnout sami. V této souvislosti uvedli, že jsou si vědomi toho, že vláda má v tomto případě nesporné právo použít podle svého uvážení sankce, ale litovali „*dramatického vpádu politiky do sportu, jenž bude v konečném důsledku škodlivá pro britské sportovce a sportovkyně*“.²²² I přesto, že se v té době především operovalo s myšlenkou přesunutí OH, tak vyjádřili obavu nad bojkotem, který se podle nich v minulosti ukázal jako neefektivní.²²³ Obavu z bojkotu vyjádřilo i CCPR, když uvedlo, že nejprve musí být prokázáno, že se jedná o účinnou zbraň.²²⁴ Kritický vůči vládě by i Sports Council, který vydal prohlášení, ve kterém kritizoval vládu za využívání sportu pro politiku.²²⁵

Proti politizaci sportu silně vystupovala také labouristická opozice, která chtěla využít situace a ubrat vládě politické body, když například bývalý ministr sportu Denis Howell připomínal nezávislost olympijského hnutí a smluvní závazky, které musí ohledně pořádání OH dodržet MOV.²²⁶ Národní výkonný výbor

²¹⁹ Cold War: Pattison minute to MT (Moscow Olympic Games) z 23. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/121119>

²²⁰ SARANTAKES, *Dropping the Torch*, s. 147.

²²¹ JEFFERYS, *Britain*, s. 283.

²²² Cold War: Central Council of Physical Recreation letter to MT (Moscow Olympic Games) z 30. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121122>

²²³ Tamtéž.

²²⁴ CORTHORN, *The Cold War*, s. 51.

²²⁵ JEFFERYS, *Britain*, s. 285.

²²⁶ Tamtéž.

Labouristické strany udělal z opozice vůči bojkotu svoji oficiální stranickou politiku.²²⁷ Postoj Labouristické strany k této otázce byl do jisté míry ovlivňován tím, že strana byla čím dál víc kritická k jaderným zbraním, USA a NATO. Podpořila například kampaň Evropského jaderného odzbrojení, jež označila případný bojkot OH za návrat ke gestům, jež byla obchodním zbožím staré studené války.²²⁸ Na druhou stranu některé sekce vystupovaly proti stranické linii, a to poté, co byl sovětský disident Andrej Sacharov zatčen dne 22. ledna 1980.²²⁹ Toto zatčení pro ně znamenalo překročení pomyslné červené linie. V souvislosti se zatčením Sacharova Rada liberální strany, která byla k hrám kritická ještě před vpádem sovětských vojsk do Afghánistánu, podpořila svůj dřívější názor, a to že by se OH sportovci neměli účastnit.²³⁰

Vláda mezitím byla i přes všemožnou kritiku jejích kroků nadále v kontaktu s kanadskou vládou ohledně přesunutí OH do Montrealu. Zpočátku byla vláda trochu zklamaná nedostatkem soudržnosti mezi spojenci.²³¹ Ke konci ledna nicméně vyjádřily podporu plánu na přesunutí her USA, Kanada, Austrálie, Nový Zéland, Nizozemsko, Írán, Egypt, Saudská Arábie a Bahrajn.²³² Podle interních průzkumů bylo možné, že se na jejich stranu přidá také Francie a SRN.²³³ Tato podpora jim dávala naději, že by plán na přesunutí OH mohl být úspěšný.

Thatcherová v následujícím období věřila, že se jí podaří využít podpory poslanců Dolní sněmovny a tisku, jako byl například deník *The Economist*, jenž kvitoval přesunutí her, protože by to ukázalo obyvatelům Sovětského svazu, že zbytek světa nenávidí invazi schválenou jejich představiteli, k prosazení svého

²²⁷ CORTHORN, *The Cold War*, s. 56.

²²⁸ Tamtéž, s. 57.

²²⁹ TULLI, *Bringing Human Rights*, s. 2036.

²³⁰ CORTHORN, *The Cold War*, s. 58. Ke stejnému závěru došel TULLI, *Bringing Human Rights*, s. 2036.

²³¹ Press Office: Lobby Briefing (budget date, Olympics, measures against Soviets, steel) z 22. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/112757>

²³² Press Office: Lobby Briefing (Press Notices, EC Budget, steel, Olympics) z 29. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/112763>. Ke stejnému závěru došel Press Office: Lobby Briefing (spending reductions, Olympics, talks with Australian PM) z 4. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/112767>

²³³ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 4th (Statement on the Defence Estimates 1980, Public Expenditure, etc) z 31. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113766>

cíle.²³⁴ Thatcherová byla také toho názoru, že veřejnost chce, aby vláda tvrdě zakročila vůči Sovětům tak jako Američané, i přesto že průzkumy ukazovaly, že tomu tak zcela není. V následujících měsících tak musela přesvědčit kromě veřejnosti nejen politické oponenty, ale především sportovní autority, které nepodporovaly vládní politiku, aby měla šanci uspět.²³⁵

²³⁴ JEFFERYYS, *Britain*, s. 284. Ke stejnému závěru došel SARANTAKES, *Dropping the Torch*, s. 89.

²³⁵ JEFFERYYS, *Britain*, s. 284.

3.4. Únor roku 1980

Počátek února se nadále nesl ve znamení tlaku vlády na MOV prostřednictvím BOA, jež měl ideálně vést k přesunutí her. Podle informací od Followse měl ale přesun her malou až žádnou podporu. MOV byl toho názoru, že Moskva splnila veškeré požadavky, které se zavázala splnit.²³⁶

3.4.1. Koordinace postoje se spojenci

Vláda se přes postoj MOV snažila se svými spojenci blíže projednat postoj k hrám předtím, než měl MOV sdělit své konečné rozhodnutí ohledně možného přesunutí her do jiné země. Dne 5. února 1980 se tak za přítomnosti Britů sešla Rada ministrů v rámci Evropského společenství (ES), na které bylo schváleno na základě západoněmeckého návrhu, že jednotlivé vlády ES nebudou schopny podpořit OH v Moskvě, pokud nebude vytvořena v Moskvě nezbytná atmosféra, což bylo jimi považováno za těžko uskutečnitelné.²³⁷ Představitelé SRN uvedli, že bez účasti Američanů si neumějí představit, že by jejich sportovci na hry odjeli.²³⁸ Rozhodnutí USA tak do jisté míry ovlivňovalo i postoj ostatních západních států.

Také se plánovala samostatná schůzka s Američany ve Washingtonu, na které se měla otázka her blíže projednávat. Britská vláda mezitím operovala s tím, že podle jejích dokumentů se mělo na 40 vlád stavět proti účasti jejich sportovců na OH v Moskvě. Vláda nicméně věděla, že to neznámá, že by je jejich národní olympijské výbory bezmezně poslouchaly.²³⁹ Přesto byla optimistická, a věřila, že se více zemí nyní klaní na jejich stranu.²⁴⁰

²³⁶ Cold War: Sir Denis Follows of the British Olympic Association letter to MT (Moscow Olympic Games) z 1. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121123>

²³⁷ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 5th (Parliamentary Pay & Allowances, Review of Leaks Procedure, etc) z 7. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113767>

²³⁸ DOWNIE JR, L. Britain Will 'Advise' Athletes to Boycott Olympics [online]. The Washington Post, 1980. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1980/02/15/britain-will-advise-athletes-to-boycott-olympics/d8bbfab3-107b-4063-a743-4b00cc7f7c06/>

²³⁹ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 5th (Parliamentary Pay & Allowances, Review of Leaks Procedure, etc) z 7. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113767>

²⁴⁰ Press Office: Lobby Briefing (steel, Rhodesia, Olympics, money supply, Employment Bill) z 6. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112769>

3.4.2. Rozhodnutí Mezinárodní olympijského výboru a následná reakce britské vlády

Vláda před vydáním finální prohlášení MOV diskutovala nad tím, jak by se zachovala v případě, že by Moskvě nakonec nebylo odebráno pořadatelsví her. Samotná Thatcherová řekla, že není připravena podniknout jménem vlády takové kroky, které by zakázaly sportovcům se OH zúčastnit. I když tato diskuze nakonec nepřinesla finální rozhodnutí o tom, jak by se vláda zachovala, tak se členové kabinetu shodli na tom, že by rozhodně neměly být zadrženy pasy, což jasně řekla Thatcherová i představitelům CCPR. Celkově by ale velmi záleželo na tom, zda by se Američané v případě neúspěchu přesunutí OH rozhodli uspořádat alternativní hry.²⁴¹ Od toho se měl odvíjet další postup.

MOV se s ohledem na malou podporu ze strany jednotlivých národních olympijských výborů definitivně rozhodl 12. února, že se OH budou konat v Moskvě, tak, jak se to původně plánovalo.²⁴² To, že se tak stane nebylo překvapující, protože pro prezidenta MOV Killanina byli sportovci na prvním místě, a nepodléhal tlaku, který na něj politici konstantně vyvíjeli, i když jej například navštívil dokonce na přání Cartera jeho poradce Lloyd Cutler, aby jej přesvědčil.²⁴³ Carrington to označil za „politovánihodné“.²⁴⁴ Toto rozhodnutí nicméně nic nezměnilo na jejich názoru. I nadále pokračovali v silné rétorice vůči OH v Moskvě.

Po zveřejnění tohoto rozhodnutí tak doporučila vláda sportovcům na OH do Moskvě nejít.²⁴⁵ Bylo také rozhodnuto, že vznikne skupina, které měl předsedat Hurd, jenž bude mít na starosti koordinaci implementace vládní politiky neúčasti OH.²⁴⁶ Thatcherová spolu s britskou vládou plánovala vynaložit veškeré úsilí k

²⁴¹ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 5th (Parliamentary Pay & Allowances, Review of Leaks Procedure, etc) z 7. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113767>. Ke stejnému závěru došel Cold War: No.10 record of conversation (MT-Prime Minister Fraser of Australia) z 4. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121125>

²⁴² LAHEY, *Thatcher*, s. 38.

²⁴³ JEFFERYS, *Britain*, s. 285.

²⁴⁴ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 6th (Parliamentary Pay & Allowances, etc) z 14. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 4. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113768>

²⁴⁵ House of Commons PQs z 14. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104308>

²⁴⁶ Cabinet: Carrington memo circulated to OD Committee - OD(80) 27 (Olympic Games) z 14. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z:

přesvědčení BOA vládu následovat.²⁴⁷ Thatcherová ve svém dopisu, které adresovala Followsovi napsala, že si „*je hluboce vědoma zklamání, které pocítí britští sportovci a sportovkyně, kteří se srdcem, myslí i tělem věnují přípravám na hry*“²⁴⁸, a že si je vláda „*vědoma ušlechtilosti olympijského ideálu a žádoucího odloučení sportu od politiky*“.²⁴⁹ Upozorňovala ale na to, že hry Sověti zneužijí k propagandě. Zdůrazňovala, že sportovci mají stejná práva, ale i povinnosti vůči svobodě jako každý občan, a že pokud by se her účastnili, tak by tím tolerovali „*mezinárodní zločin*“.²⁵⁰ Thatcherová chtěla otázce OH v Moskvě dodat emoční rovinu, a tak apelovala na sportovní komunitu, aby zpytovala svědomí.

V souvislosti s tímto doporučením vlády poslali sportovci otevřený dopis podepsaný stříbrnými a bronzovými medailisty Adrianem Metcalfem a Liz Ferrisovou, ve kterém upozorňovali na to, že bojkot her „*zničí celý základ sportu zakotvený v naší společnosti a kultuře*“²⁵¹, což považovali za neakceptovatelné.²⁵² Apelovali na to, že rozhodnutí o účasti patří pouze sportovcům.²⁵³ V Dolní komoře byli poslanci především z Labouristické strany, kteří také kritizovali doporučení vlády, a sportovce v odjezdu na OH všemožně podporovali. Mezi ně patřil například Thomas Dalyell, který řekl, že vnímá Afghánistán méně kontrastně, a tudíž si nemyslí, že by to měl být důvod k neúčasti sportovců na OH.²⁵⁴ Howell zase díky svým kontaktům zařídil finanční podporu BOA. Dokonce se rozhodl zformovat malou skupinu lidí zahrnující Palmera a několik sportovních novinářů, kteří vydali články, ve kterých obviňovali vrcholné představitele vlády ze „*šikanózních praktik*“²⁵⁵, a jež vyzdvihovali právo sportovců na OH jet. V článcích také upozorňovali na to, že se vláda například nerozhodla přerušit obchodní vazby

<https://www.margaretthatcher.org/document/116931>. Ke stejnému závěru došel Cabinet: Minutes of Defence and Oversea Policy Committee - OD(80) 5th (Arab/Israeli Dispute, Moscow Olympics, CEGB Uranium Enrichment Contract with USSR) z 21. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/116759>

²⁴⁷ JEFFERYS, *Britain*, s. 286.

²⁴⁸ Letter to Sir Denis Follows (Moscow Olympics) z 19. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104310>

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ Tamtéž.

²⁵¹ RIORDAN, *Great Britain*, s. 150.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ CORTHORN, *The Cold War*, s. 62.

²⁵⁴ House of Commons PQs z 21. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation.

Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104311>

²⁵⁵ JEFFERYS, *Britain*, s. 287.

mezi oběma zeměmi. Howell věřil, že díky vytvoření obrazu společného nepřítele, se mu podaří sjednotit názor sportovní komunity.²⁵⁶ Deník *The New Statesmen* zase vydal článek, ve kterém tvrdí, že se Carter a Thatcherová neodlišují od sovětských politiků, protože „*hry také využívají jako nástroj státní politiky*“.²⁵⁷ Lze vidět, že angažovanost britské vlády v této otázce nebyla oceňována, ale často velmi hojně kritizována, protože svými zásahy narušovala autonomii nejen britských sportovních orgánů, ale také celé sportovní komunity.

²⁵⁶ Tamtéž.

²⁵⁷ CORTHORN, *The Cold War*, s. 62.

3.4.3. Alternativní hry

Thatcherová po oznámení MOV také podpořila návrh Cartera na uspořádání alternativních her, s kterým přišel po potvrzení konání her v Moskvě.²⁵⁸ Opět se operovalo s myšlenkou, že by se odehrávaly v Montrealu.²⁵⁹ S uspořádáním jedné nebo dvou akcí se přihlásil prezident Keni Daniel arap Moi, jehož stát se zavázal se OH v Moskvě neúčastnit.²⁶⁰ Velká Británie nejen tuto akci podpořila, ale také navrhla, že by mohla pořádat veslovací, kanoistické a jezdecké soutěže.²⁶¹ Vláda také počítala s tím, že se bude finančně podílet na tomto projektu.²⁶² Thatcherová zároveň zdůrazňovala, že právě díky příslibu uspořádání alternativních her, by mohli sportovci uposlechnout doporučení vlády. Proto by měla vláda Američany v tomto případě maximálně podpořit.²⁶³ Vláda se také domnívala, že alternativní hry by mohli přesvědčit nejisté Němce a Francouze, aby se OH neúčastnili.²⁶⁴ S nějakou alternativou pro sportovce, kteří by se nechtěli účastnit OH v Moskvě souhlasil i CCPR, který ale upozorňoval na to, že by byla nutná finanční podpora.²⁶⁵ Co ale v případě uspořádání těchto alternativních her představovalo problém, bylo to, že by to mohlo vést k sankcím ze strany mezinárodních sportovních federací jednotlivých sportů. Hurd a Monro byli tedy pověřeni přesvědčením britských sportovních federací, aby vyvíjely tlak na mezinárodní federace, aby tuto akci schválily. Jejich snaha však byla neúspěšná.²⁶⁶ Cutler byl toho názoru, že jedním

²⁵⁸ LAHEY, *Thatcher*, s. 38.

²⁵⁹ US: No.10 record of conversation (MT-US Secretary of State Vance) z 21. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121193>

²⁶⁰ Cold War: No.10 record of conversation (MT-President Moi of Kenya) z 18. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121128>

²⁶¹ LAHEY, *Thatcher*, s. 38.

²⁶² US: No.10 record of conversation (MT-US Secretary of State Vance) z 21. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121193>. Ke stejnému závěru došel Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 9th (Parliamentary Pay & Allowances, Pay Research & Cash Limits, etc) z 6. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 8. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113771>

²⁶³ Cabinet: Minutes of Defence and Oversea Policy Committee (Arab/Israeli Dispute, Moscow Olympics, CEGB Uranium Enrichment Contract with USSR) z 21. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 5. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/116759>

²⁶⁴ Tamtéž, s. 3.

²⁶⁵ Cold War: No.10 record of conversation (MT-delegations from the Central Council for Physical Recreation and the Sports Council) z 4. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121124>

²⁶⁶ LAHEY, *Thatcher*, s. 38.

z důvodů, proč tomu tak je, je že jsou jednotlivé mezinárodní federace infiltrované Sověty.²⁶⁷

USA, které měly mít alternativní hry na starosti, ale postupně pro tento projekt ztrácely podporu nejen ze strany mezinárodní sportovní komunity, ale i ostatních zástupců států, a možnost, že by se taková akce vůbec odehrála, postupně slábla.²⁶⁸ To mimo jiné potvrdil kancléř Schmidt, který při jednání s Carringtonem označil alternativní hry za „mrtvě narozené dítě“²⁶⁹, které by muselo schválit mnoho sportovních federací, což se jevílo jako nepravděpodobné. Tyto hry by podle jeho názoru nebyly prestižní, což Carrington dementoval tím, že pokud by se jich zúčastnili Američané a Němci, tak by se prestižními staly. Schmidt byl, ale toho názoru, že pokud se jich SRN zúčastní, tak ztratí na prestiži. Odhadoval také, že na rozdíl od OH v Moskvě, kterých by se mohlo dle jeho odhadů zúčastnit až 70 zemí, tak alternativních her by se mělo zúčastnit podstatně méně. Carrington i přes všechny tyto kancléřovy názory, a i přes to, že on sám byl do jisté míry značně skeptický vůči alternativním hrám, věřil, že by se tento projekt měl podpořit. Byl také toho názoru, že Američani, Francouzi a Němci se i přes tato vyjádření nakonec OH v Moskvě stejně nezúčastní, zatímco u Britů si toho nebyl tak jist.²⁷⁰

3.5. Březen roku 1980

Počátek března se nesl ve znamení snahy vládních politických špiček přesvědčit BOA a jednotlivé sportovní orgány, a sportovce, aby na OH do Moskvy nejeli, poté co ztroskotala snaha přesvědčit MOV pořadatelství OH SSSR odebrat.

3.5.1. Kritika kroků britské vlády a Britského olympijského výboru

Některé organizace se vůči vládnímu tlaku a jejich prosazovanému postoji častokrát tvrdě ohrazovaly, a kritizovaly ho, a nadále opakovaly své právo se OH účastnit. Thatcherová tak například obdržela dopis od Mezinárodního klubu atletů, jež byl podepsán 78 předními britskými atlety, mezi kterými měl být ale podle odhadů pouze jeden potenciální medailový vítěz, a to Alan Wells. Podepsaní

²⁶⁷ Cold War: Lloyd Cutler memo on state of boycott (may lose the British) z 20. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 4. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/110484>

²⁶⁸ LAHEY, *Thatcher*, s. 38.

²⁶⁹ Germany: FCO records of conversation (Carrington-Schmidt, Carrington-Genschler) z 26. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/136183>

²⁷⁰ Tamtéž, s. 2.

atleti v tomto dopisu vyjádřili své právo se účastnit OH v Moskvě. Uvedli nicméně, že tato případná účast by neznamenal, že by podporovali politiku, který SSSR provádí doma i v zahraničí. Proto také premiérku v dopise informovali, že jsou v případě vyzvání BOA připraveni se neúčastnit zahajovacího a závěrečného slavnostního ceremoniálu, a pokud se jim podaří získat medaili, tak jsou připraveni opustit tribunu ještě před samotným zahráním státních hymen. Nadále ale apelovali na vládu, aby sovětskou invazi do Afghánistánu řešili jinými prostředky, a aby již v následujícím období vláda netlačila v otázce OH na sportovní orgány.²⁷¹ Lze tedy vidět, že tady existovala určitá snaha ze strany sportovní komunity vyjít vládě vstříc, a ukázat určitou formou nesouhlasu se sovětskou invazí do Afghánistánu.

Thatcherová v odpovědi na tento dopis vyjádřila lítost nad nesouhlasem Mezinárodní klubu atletů s bojkotem OH. Zdůraznila, že pokud by BOA uposlechl vládu, tak by to bylo rozhodnutí zcela autonomního orgánu, jež by bylo „*přijaté ve svobodné a demokratické zemi*“²⁷², na rozdíl od Sovětského svazu, kde v Olympijském výboru Sovětského svazu sedí Konstantin Andrianov, jež zastává také funkci předsedy Sovětského výboru pro sport a kulturu. Navrhovaná gesta, s kterými přišel Mezinárodní klub atletů, byla dle Thatcherové až příliš nevýrazná. Věřila, že pouze bojkot je nejúčinnější způsob, jak upozornit na nepřipustnost sovětské invaze do Afghánistánu. Thatcherová také dodala, že se stále v souvislosti s OH ještě objevuje mnoho nedorozumění, a proto také nabídla, že by Hurd a Monro mohli tuto záležitost s nimi probrat.²⁷³ Můžeme pozorovat, že se Thatcherová s pomocí členů britské vlády snažila postoj vlády nadále jednotlivým sportovním orgánům vysvětlovat, tak aby pochopili, že jejich případná účast na OH bude propagandisticky využita SSSR a že bojkotem ukážou, že jsou jasně proti sovětské invazi.

I když byla britská vláda velmi často kritizována, tak kritice se také nevyhnul ani BOA. Někteří poslanci v Dolní sněmovně a to především z Konzervativní strany byli vývojem, který stále častěji ukazoval na to, že BOA

²⁷¹ Cold War: International Athletes' Club letter to MT (Moscow Olympics) z 3. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1-3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121131>

²⁷² Cold War: MT letter to David Bedford (Moscow Olympic Games) z 7. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1-2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119788>

²⁷³ Tamtéž.

nakonec opravdu sportovcům dovolí na OH odjet, zklamání.²⁷⁴ Při schůzce Výboru pro zahraniční věci v rámci Dolní sněmovny s Followsem dne 5. března ho především členové výboru z Konzervativní strany kritizovali, že staví zájem několika tisíců sportovců nad zájem celého národa.²⁷⁵ Některé poslance také velmi pobouřilo jeho vyjádření, když řekl, že lépe posuzuje zájmy britského lidu než parlament.²⁷⁶ Follows dal jasně najevo, že mu vadí zasahování politiků do rozhodování sportovních orgánů.²⁷⁷ Bylo všeobecně známým faktem, že bylo stále těžší přesvědčit i jiné národní olympijské výbory, aby nepřijaly pozvání do Moskvy, a podpora bojkotu ze strany těchto výborů nadále slábla.²⁷⁸ Thatcherová nicméně nadále poslancům opakovala, že vláda může dávat sportovcům pouze doporučení, ale vyjádřila naději, že ještě „*nepadlo konečné rozhodnutí*“.²⁷⁹ Někteří především opoziční poslanci jako například Frank Dobson ale zase kritizovali premiérku za dle jeho slov „*pomstychtivé kroky*“²⁸⁰ vůči sportovcům, které více ublíží sportovcům než „*zakořeněné vládě starých v Kremlu*“.²⁸¹

3.5.2. Období odkladu rozhodnutí Britského olympijského výboru

Tlak vlády nakonec přinesl kýžené plody, když se BOA rozhodl vydat konečné rozhodnutí o účasti na OH v Moskvě až 25. března i přesto, že přijal na začátku března usnesení, ve kterém vyjádřil „*současný záměr vyslat britský tým na olympijské hry*“.²⁸² Členové výboru také uvedli, že nepřijmou okamžitě pozvání do organizačního výboru, jež měl na starosti OH v Moskvě.²⁸³ Tímto krokem chtěli

²⁷⁴ House of Commons PQs z 4. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104319>

²⁷⁵ JEFFERYS, *Britain*, s. 288.

²⁷⁶ House of Commons PQs z 6. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104321>

²⁷⁷ SARANTAKES, *Dropping the Torch*, s. 149

²⁷⁸ Cold War: State Department brief on Olympic boycott ('starch ... slowly going out') z 8. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z <https://www.margaretthatcher.org/document/110483>. To potvrzuje Cold War: British Olympic Association letter to MPs (Moscow Olympic Games) z 14. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121134>

²⁷⁹ House of Commons PQs z 4. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104319>

²⁸⁰ House of Commons PQs z 13. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104328>

²⁸¹ Tamtéž.

²⁸² Cold War: Sir Denis Follows of the British Olympic Association letter to MT ("Olympic Games – Moscow") z 7. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121132>

²⁸³ Tamtéž, s. 2.

zřejmě ukázat, že ještě zvažují své rozhodnutí. Již předtím se dne 12. března vláda rozhodla o přerušení kontaktu s Olympijským výborem SSSR, když stáhla ze svého velvyslanectví diplomata, jenž sloužil v této věci jako spojka.²⁸⁴ BOA také slíbil, že se do tohoto data sejde s ostatními národními olympijskými výbory spojenců, s kterými projedná společný postup.²⁸⁵

Thatcherová nicméně dopředu plánovala, že pokud se i přes doporučení vlády neúčastnit se OH, BOA rozhodne na OH nakonec jet, tak se bude vláda v každém případě maximálně snažit aspoň odradit britské občany od návštěvy Moskvy v době jejich konání.²⁸⁶ Vláda také počítala s tím, že nebude garantováno státním zaměstnancům a vojákům, kteří by se jich chtěli zúčastnit, volno. National Union of the Society of Civil and Public Servants²⁸⁷ pod kterou spadala například skokanka Susan Reeveová, jež pracovala jako výkonná pracovníce sociálních služeb v Birminghamu, se vyjádřila, že v případě potřeby vyhlásí stávkou a upozorňovala na nejednotnost postoje vlády, když na jedné straně tvrdí, že ctí svobodné rozhodnutí jednotlivců, a na druhé straně jim ztěžuje na OH jet.²⁸⁸ Proti vládnímu rozhodnutí se ostře ohradil i *Daily Mail*, jenž normálně podporoval Konzervativní stranu, který snahu vlády zabránit sportovcům jet na OH označil za „neliberální, cizí a kontraproduktivní“²⁸⁹, a upozorňoval na to, že si „sportovci na to musí udělat vlastní názor“.²⁹⁰ Později ale vláda přislíbila, že by se mohli zúčastnit OH na základě běžného nároku na dovolenou.²⁹¹ Tato dovolená by však byla neplacená.²⁹² Jak lze zpozorovat, vláda nechtěla být na jednu stranu nařčena z nedemokratických praktik, ale zároveň si nepřála, aby britští občané na OH jeli. Neplacená dovolená tak představovala ideální kompromis.

²⁸⁴ RIORDAN, *Great Britain*, s. 152.

²⁸⁵ Cold War: Vance minute to Carter ("Summer Olympics: The British Position") z 4. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/124524>

²⁸⁶ Letter to Jeff Rooker MP (Moscow Olympics) z 6. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104322>

²⁸⁷ National Union of the Society of Civil and Public Servants – byl odborový svaz.

²⁸⁸ RIORDAN, *Great Britain*, s. 151–152. Ke stejnému závěru došel CORTHORN, *The Cold War*, s. 63.

²⁸⁹ CORTHORN, *The Cold War*, s. 62.

²⁹⁰ Tamtéž.

²⁹¹ Letter to Sir Denis Follows (Moscow Olympics) z 19. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104333>

²⁹² CORTHORN, *The Cold War*, s. 65.

Před vydáním rozhodnutí BOA, měla Dolní sněmovna projednávat také vlastní prohlášení. Vláda doufala, že pokud získá dostatečně silný mandát od svých kolegů a kolegyně pro bojkot, tak tím přesvědčí sportovce, aby se OH neúčastnili.²⁹³ Velkou vzruhou pro ně bylo rozhodnutí Výboru pro zahraniční věci, jež vládní návrh podpořil.²⁹⁴ BOA následně poslal dopis, ve kterém chtěl poslancům vysvětlit svůj postoj k celé situaci. V první řadě uvedl, že jako člen MOV se musí her zúčastnit, protože jinak by porušoval pravidla. Výbor kritizoval vládu za to, že tlačí na sportovce, aby se OH neúčastnili, ale sami nepodnikli žádné kroky, které by například zabránily konkurentům ze SSSR jezdit do Velké Británie. Také nadále docházelo k cestám obchodních a kulturních delegací a diplomatů mezi oběma zeměmi. BOA řekl, že tak jako britský velvyslanec v Moskvě, ani účast na OH neznámá, že podporují sovětskou invazi. Dodal, že pokud by se politici rozhodli zdržet finanční prostředky s cílem zabránit jejich odjezdu, tak použije své vlastní prostředky. Závěrem výbor upozornil na to, že pokud opravdu dojde k bojkotu, tak to zničí olympijské hnutí a celkovou strukturu sportu. Hrozilo by také, že by britští zástupci ztratili vrcholné pozice v mezinárodních sportovních orgánech.²⁹⁵ S tím souhlasil i předseda Sports Council Dick Jeeps.²⁹⁶ Lze vidět, že BOA především velmi kritizoval, že vláda i přes některé kroky, které podnikla, nadále udržovala vazby se SSSR, ale po sportovní komunitě chtěla, aby tyto vazby ve vztahu k OH v Moskvě přerušila.

I přesto, že se BOA, jak to bylo potvrzeno v dopisu, stavěl k otázce bojkotu velmi negativně, tak se našli i tací ve sportovní komunitě, kteří s ním nesdíleli stejný pohled na věc a kritizovali jeho vyjádření. Například Sheena Hilleary jako bývalá kapitánka olympijského týmu v lyžování vyjádřila Thatcherové naprostou podporu. Věřila, že sportovci jsou velvyslanci země, a nerepresentují pouze sami sebe. Uvedla, že se cítí zahanbena těmito sportovci, kteří si neuvědomují, jakou

²⁹³ Cold War: MT letter to Sheena Hilleary (Moscow Olympic Games) z 19. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121137>

²⁹⁴ JEFFERYS, *Britain*, s. 288.

²⁹⁵ Cold War: British Olympic Association letter to MPs (Moscow Olympic Games) z 14. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1-3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121134>

²⁹⁶ RIORDAN, *Great Britain*, s. 150.

diplomatickou roli hrají.²⁹⁷ Podobně se vyjádřil i sloupkař Bernard Levin v deníku *The Times*, který označil možné získané medaile za „*pošpiněný odznak hanby*“.²⁹⁸ Denis Watts jako bývalý sportovec, který byl člen Mezinárodního klubu atletů z této funkce odstoupil poté, co se klub vyjádřil negativně vůči bojkotu. Řekl, že když „*demokraticky zvolená vláda dá vedení, pak cítí povinnost ji podpořit*“.²⁹⁹ Dokonce i samotný arcibiskup z Canterbury Robert Runcie vydal prohlášení, ve kterém tvrdě odsuzoval sportovce, kteří by se plánovali OH v Moskvě účastnit.³⁰⁰

3.5.3. Hlasování v Dolní sněmovně

Vláda věřila, že ji v Dolní sněmovně při hlasování podpoří kromě členů kabinetu, také příznivci vlády.³⁰¹ Proto nebylo například Monrovi dovoleno se debaty zúčastnit, protože zastával jiný postoj než vláda, a vláda musela na veřejnosti působit v této otázce zcela jednotně.³⁰² Podle pozdějších informací měl být Monro dokonce na „*pokraji rezignace*“.³⁰³ To dokládá, že Thatcherová nechtěla mít ve svém kabinetu členy, kteří zastávali zcela opačný názor než ona. Tato debata také budila velkou pozornost, a tak o ní měli jednat pouze ti nejvyšší představitelé vlády.³⁰⁴ Dne 17. března se v Dolní sněmovně tedy hlasovalo hned o dvou návrzích. S prvním návrhem předneseným Ianem Gilmourem přišla vláda, která chtěla, aby sněmovna odsoudila sovětskou invazi do Afghánistánu a doporučila sportovcům na OH do Moskvy nejít.³⁰⁵ Gilmour při svém projevu zaútočil na BOA, když je vinil z toho, že budou zneužity sovětskou propagandou. S druhým, tentokrát pozměňovacím návrhem přišla Labouristická strana, která chtěla, aby Dolní sněmovna odsoudila sovětskou invazi do Afghánistánu s tím rozdílem, že nepodpoří bojkot OH. Diskuze byla podle popisu často „*se opakující*

²⁹⁷ Cold War: Sheena Hilleary letter to MT (Moscow Olympic Games) z 14. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1-2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121135>

²⁹⁸ RIORDAN, *Great Britain*, s. 148.

²⁹⁹ CORTHORN, *The Cold War*, s. 63.

³⁰⁰ RIORDAN, *Great Britain*, s. 151.

³⁰¹ Cold War: No.10 record of conversation (MT-Whitelaw-Gilmour-Heseltine-Stevas-Jopling-Armstrong-Wade-Gery) z 12. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121133>

³⁰² HILL, *Olympic Politics*, s. 133.

³⁰³ JEFFERYS, *Britain*, s. 290.

³⁰⁴ HILL, *Olympic Politics*, s. 133.

³⁰⁵ Olympic Games (Volume 981) z 17. března 1980 [online]. UK Parliament. <https://hansard.parliament.uk/Commons/1980-03-17/debates/6edd898a-3c02-43db-9c28-599454f2c3a3/OlympicGames>

a postrádající znalosti“.³⁰⁶ Za vládu opakovaně vystupoval Heseltine, který vysvětloval vládní návrh, a za opozici Howell, který nechtěl, aby vláda zasahovala do rozhodování sportovních orgánů, které by spíše měly mít od vlády podporu.³⁰⁷ Dolní sněmovna nakonec pozměňovací návrh neschválila, když hlasovalo pro návrh 188 poslanců, a proti 305 poslanců. Oproti tomu byl vládní návrh přijat většinou poslanců, když pro něj hlasovalo 315 poslanců, a pouze 147 bylo proti.³⁰⁸ Přesto, ale vládní návrh nepodpořili někteří poslanci z Konzervativní strany, což jasně ukazuje, že strana nebyla zcela jednotná.³⁰⁹ To ale představovalo problém, protože se tím stala strana v této otázce nečitelnou.

Carrington okomentoval hlasování tak, že i když bylo uspokojivé, tak možná ne natolik rozhodné, aby přimělo BOA s bojkotem souhlasit.³¹⁰ BOA se mohlo totiž opřít i o podporu britské veřejnosti, která podle posledních průzkumů byla silně proti bojkotu. Dvě třetiny respondentů podporovali, aby OH pokračovaly, a tři čtvrtiny podporovali, aby BOA vyslal na hry delegaci sportovců.³¹¹ Také podle průzkumu deníku *The Guardian* uvedlo 78 dotazovaných sportovců z celkového počtu 108, že se chtějí OH v Moskvě zúčastnit.³¹² Tyto průzkumy byly pro BOA velkou vzpruhou, protože ukazovaly, že nejen sportovní komunita, ale také i britská veřejnost byla na jejich straně.

Thatcherová tedy i přes pro její vládu pozitivní hlasování v Dolní sněmovně napsala dne 19. března Followsovi dopis, ve kterém na něj chtěla ještě naposledy před vydáním konečného rozhodnutí BOA zapůsobit. V první řadě zdůraznila, že Dolní sněmovna se rozhodla podpořit bojkot olympijských her v Moskvě, a připomněla, že podle jeho vyjádření ze dne 5. března 1980 BOA nebude ignorovat vážné rozhodnutí většiny sněmovny, a bude jej zvažovat. Také se snažila Followse ujistit, že vláda k tomuto problému „nepřistupuje v žádném duchu antagonismu

³⁰⁶ JEFFERYS, *Britain*, s. 289.

³⁰⁷ Tamtéž.

³⁰⁸ Olympic Games (Volume 981) z 17. března 1980 [online]. UK Parliament. <https://hansard.parliament.uk/Commons/1980-03-17/debates/6edd898a-3c02-43db-9c28-599454f2c3a3/OlympicGames>

³⁰⁹ JEFFERYS, *Britain*, s. 290.

³¹⁰ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 12th (European Council - UK Budget Contribution, etc) z 20. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113774>

³¹¹ JEFFERYS, *Britain*, s. 290.

³¹² RIORDAN, *Great Britain*, s. 148.

vůči *atletické komunitě*“.³¹³ Dodala, že mají „*největší obdiv k olympijským ideálům*“.³¹⁴ Význam výsledků hlasování Dolní sněmovny podle ní ale jasně dokládá, že sovětskou invazi do Afghánistánu „*nelze provádět beztréstně*“.³¹⁵ Zároveň opětovně zopakovala, že konečné rozhodnutí musí být na jednotlivých sportovních organizací a samotných sportovcích. „*Úkolem vlády je pouze poskytnout vedení a zaměřit se na závěry, které by byly vyvozeny z účasti na hrách v Moskvě.*“³¹⁶ Lze zpozorovat, že Thatcherová i přesto, že uvedla, že rozhodnutí je čistě na sportovní komunitě, tak nepřestávala připomínat postoj politické reprezentace, a tím do jisté míry vyvíjela na BOA tlak. Thatcherová kromě dopisu adresovanému Followsovi, rozdala úkoly jednotlivým ministrům, jež měly propagovat myšlenku bojkotu. Kromě schůzek se sportovními funkcionáři a sportovci tak například delegovala ministra vnitra Wiliama Whitelawa, aby přesvědčil BBC k vysílání záběrů z OH v Berlíně z roku 1936, jež by ukázaly, jak mohou být OH využity k propagandě.³¹⁷ Tímto chtěla ovlivnit veřejné mínění ve svůj prospěch.

3.5.4. Alternativní hry

Před samotným vyhlášením konečného rozhodnutí BOA se ještě řešila otázka alternativních her. Podpora uskutečnění alternativních her už od února postupně slábla, a během března tomu nebylo jinak. Například Follows ji zcela zavrhoval, a tvrdil, že pouze „*olympijské hry jsou jediným skutečným multisportovním festivalem na světě a žádná jiná akce se nemůže olympiádě prestiží přiblížit pro závodníky*“.³¹⁸ Upozorňoval na to, že MOV by neudělil jednotlivým mezinárodním sportovním federacím potvrzení.³¹⁹ Přesto se ale o této otázce nadále v politických kruzích jednalo.³²⁰ Thatcherová tento projekt nepřestávala

³¹³ Letter to Sir Denis Follows (Moscow Olympics) z 19. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104333>

³¹⁴ Tamtéž.

³¹⁵ Tamtéž.

³¹⁶ Tamtéž.

³¹⁷ Cabinet: Minutes of Defence and Oversea Policy Committee - OD(80) 8th (Civil Hydrographic Requirements, Aid for Turkey, Olympic Games, Iran) z 19. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 6-7. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/116762>

³¹⁸ Cold War: British Olympic Association letter to MPs (Moscow Olympic Games) z 14. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/121134>

³¹⁹ Tamtéž.

³²⁰ LAHEY, *Thatcher*, s. 39

podporovat, ale apelovala na to, aby bylo co nejrychleji přijato konečné rozhodnutí.³²¹ Organizace takových her byla nicméně částečně determinována rozhodnutím jednotlivých národních olympijských výborů, na které musely počkat národní sportovní federace.³²² Uspořádáním alternativních her chtěla „posunout veřejnou debatu na pozitivnější půdu tím, že bojkot olympiády v Moskvě nemusí sportovce připravit o mezinárodní soutěž nejvyšší úrovně“.³²³ Tento projekt měl ale být, jak sama upozorňovala v odpovědnosti jednotlivých národních a mezinárodních řídicích orgánů jednotlivých sportů.³²⁴ Vlády měly těmto orgánům pouze asistovat.³²⁵

Při této příležitosti se měli 17. až 18. března v Ženevě sejít zástupci USA, Velké Británie, Austrálie, Nizozemska, Saudská Arábie, Filipíny, Keňa, Súdán, Kostarika, Dominikánská republika a Kanada, která měla roli pozorovatele, aby projednávali datum, místo, a i účastníky těchto alternativních her.³²⁶ Důležitou roli měl hrát postoj Olympijský výbor USA a Světové atletiky, pod kterou spadá jedno z největších lákadel OH, která už předtím odmítla myšlenku alternativních her, jež by se odehrávaly souběžně s těmi v Moskvě. Nezavrhovala, ale myšlenku, kterou podporovali Američané, a to uspořádání her až po OH v Moskvě, a to v průběhu srpna a září.³²⁷ Setkání v Ženevě, ale skončilo naprosto katastrofálně. Zástupce americké strany Cutler uznal, že nemají dostatek času na přípravu alternativních her, a Cy Taylor jenž zastupoval Kanadu, zase uvedl že „pokus vnutit olympijskému

³²¹ Cold War: No.10 record of telephone conversation (MT-Prime Minister Fraser of Australia) z 4. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 4. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119655>

³²² Cold War: Armstrong briefing for MT ("Olympic Games (OD(80) 27)") z 18. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121136>

³²³ Cold War: MT letter to Prime Minister Fraser of Australia (Moscow Olympic Games) z 10. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119659>

³²⁴ Tamtéž.

³²⁵ Letter to Sir Denis Follows (Moscow Olympics) z 19. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104333> - to už tu jednou bylo

³²⁶ Cold War: State Department brief on Olympic boycott ('starch ... slowly going out') z 8. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1–2. Dostupné z <https://www.margaretthatcher.org/document/110483>

³²⁷ Cabinet: Carrington memo circulated to OD Committee - OD(80) 27 (Olympic Games) z 14. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/116931>

hnutí alternativní hry by selhal v úsilí o bojkot“.³²⁸ Nakonec tedy nebylo rozhodnuto ani o jménu pro alternativní hry ani kdo by měl mít jejich organizaci na starost. Žádná ze zúčastněných vlád neprojevila takou iniciativu, jež by nakonec vedla k uspořádání alternativních her.³²⁹

3.5.5. Rozhodnutí Britského olympijského výboru

Dne 25. března se BOA nakonec rozhodl po zvážení hlasovat opačně oproti Dolní sněmovně, když schválil účast na OH v Moskvě.³³⁰ Pro bojkot hlasovalo pouze pět členů, a zbylých osmnáct podpořilo vyslání sportovců do Moskvy.³³¹ Follows tvrdil, že vyzdvihování nutnosti západní jednoty na něj absolutně nezapůsobilo, a neměl absolutní problém s tím, aby byl britský tým jediným západním týmem, který pojedje do Moskvy, protože by to podle něj dokazovalo, že „*Britský olympijský výbor dodržuje olympijské principy, zatímco se ostatní výbory klaní vládám*“.³³² To, že se výbor takto rozhodne ještě před samotným hlasováním předznamenala nejen skupina pod vedením Hurda ale také i americká strana.³³³ Cutler totiž popisoval Followse jako pouhého „*čistého olympionika, který odkládá veškerou odpovědnost jako občan Západu ve prospěch sportu jako poslední naděje světového míru*“.³³⁴

Za důvod tohoto rozhodnutí byla označena hlavně nejistota ohledně přípravy sportovců, která se v souvislosti s touto otázkou nadále existovala. Dalším důležitým aspektem byly ale také smluvní závazky vůči několika firmám, které už zaplatily za obchodní práva.³³⁵ Po zveřejnění tohoto rozhodnutí podpořilo BOA 15 z celkového počtu 19 národních sportovních federací.³³⁶

³²⁸ SARANTAKES, *Dropping the Torch*, s. 145.

³²⁹ Tamtéž, s. 146.

³³⁰ LAHEY, *Thatcher*, s. 39.

³³¹ JEFFERYYS, *Britain*, s. 290.

³³² Cold War: Lloyd Cutler memo on state of boycott (may lose the British) z 20. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/110484>

³³³ Cabinet: Carrington memo circulated to OD Committee - OD(80) 27 (Olympic Games) z 14. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 4. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/116931>. Ke stejnému závěru došel Cold War: Lloyd Cutler memo on state of boycott (may lose the British) z 20. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/110484>

³³⁴ Cold War: Lloyd Cutler memo on state of boycott (may lose the British) z 20. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/110484>

³³⁵ Tamtéž, s. 2.

³³⁶ SARANTAKES, *Dropping the Torch*, s. 175.

BBC následně slíbila, že bude veřejnost masivně informovat o OH v Moskvě, i když to později někteří představitelé BBC dementovali, a naopak přislíbili, že nebudou o OH v Moskvě informovat v takovém rozsahu, jak se to původně plánovalo.³³⁷ Thatcherová se v souvislosti s rozhodnutím BOA rozhodla vzdát pozice patrona charitativní British Olympic Association Appeal Fund.³³⁸ Kromě toho plánovala v následujícím období upozorňovat na to, že pokud by se Olympijský výbor USA rozhodl zakázat svým sportovcům na OH v Moskvě jet, tak by byli britští sportovci izolováni, protože podle náznaků by Američany následovali jak Francouzi tak i Němci.³³⁹

3.6. Duben roku 1980

Na počátku dubna silně rezonovalo rozhodnutí BOA se OH v Moskvě zúčastnit. Toto rozhodnutí silně ovlivnilo následující debaty, a dalo britské vládě nový impuls, a hlavně důvod k vyvolání ještě většího tlaku na sportovní komunitu.

3.6.1. Reakce na rozhodnutí Britského olympijského výboru

Krátce po oznámení rozhodnutí BOA se musel výbor vypořádat s kritikou jeho postoje i z vlastních řad a také s tím, co může plynout z toho, když zastává odlišný postoj než vláda. Například valná většina členů British Olympic Association Appeal Fund kvůli nesouhlasu s postojem výboru odstoupila po vzoru Thatcherové ze svých pozic. Členové, kteří neopustili British Olympic Association Appeal Fund, se museli vypořádat s oslovením potenciálních sponzorů, což bylo z důvodu zcela odlišného postoje vlády problematické.³⁴⁰ British Olympic Association Appeal Fund už ale od sovětské invaze do Afghánistánu žádné peníze

³³⁷ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 14th (Moscow Olympics, Community Budget, Steel Strike, etc) z 27. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113776>. Ke stejnému závěru došel Cold War: MT letter to Brian Harrison (Moscow Olympic Games) z 3. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119801>

³³⁸ Cold War: MT letter to Sir Anthony Tuke (Moscow Olympic Games) z 26. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119797>

³³⁹ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 14th (Moscow Olympics, Community Budget, Steel Strike, etc) z 27. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113776>

³⁴⁰ Cold War: Anthony Tuke of the British Olympic Appeal letter to MT (Moscow Olympic Games) z 10. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121138>

nevybral, a později byl rozpuštěn.³⁴¹ Kritika BOA a podpoření vlády se odráželo i na postoji některých společností. Firma Boots například zrušila propagaci, jež měla domluvenou s Revlon Cosmetics na sponzorování sportovců plánující jet na OH.³⁴² Soukromá zdravotnická společnost BUPA zase oznámila, že „*stahuje svůj program zdravotního pojištění a screeningu, který bezplatně poskytovala britským sportovcům*“.³⁴³

I přes někdy dosti razantní kroky některých subjektů, které věřily, že je rozhodnutí BOA vyslat delegaci britských sportovců na OH do Moskvy konečné, Thatcherová věřila, že se ještě vše i v závislosti na prohlášení ostatních především západních národních olympijských výborů, může do května, kdy měl BOA definitivně potvrdit účast svého týmu, změnit. Jak sama upozorňovala, nakonec vše závisí ne na BOA, ale na jednotlivých národních sportovních federacích, protože to ony nominují své týmy na hry, což mimo jiné potvrdilo rozhodnutí jachtařské, pozemní hokejové a jezdecké federace, kteří se rozhodli nevyslat svůj tým na OH.³⁴⁴ Vláda tedy pokračovala ve svém úsilí, a soustředila se na shromažďování dokumentů, které by objasnily situaci v Afghánistánu, a jež by mohla poté použít k ovlivnění veřejného mínění ve prospěch bojkotu.³⁴⁵ Thatcherová se spolu se členy kabinetu zároveň snažila postoj vlády sportovním kruhům nadále vysvětlovat, což po ní požadovali i poslanci z Konzervativní strany, a připomínala, že vláda učinila mnoho opatření zaměřené proti SSSR, které ale byly vybrány tak, aby neohrožovaly britské zájmy.³⁴⁶ Bojkot OH ale patřil dle vlády k těm opatřením, který britským

³⁴¹ JEFFERYS, *Britain*, s. 286. Ke stejnému závěru došel CORTHORN, *The Cold War*, s. 64.

³⁴² RIORDAN, *Great Britain*, s. 151.

³⁴³ CORTHORN, *The Cold War*, s. 63.

³⁴⁴ Afghanistan: MT letter to Prime Minister Ohira of Japan (Soviet intervention in Afghanistan) z 1. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118223>. Ke stejnému závěru došel Cold War: NSC memo for Brzezinski ("Additional Information Items") z 16. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/124533> a JEFFERYS, *Britain*, s. 291.

³⁴⁵ Broadcasting: MT letter to Thelma Cazalet-Keir (Moscow Olympic Games and BBC Chairman) z 1. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119798>

³⁴⁶ Cold War: MT letter to Brian Harrison (Moscow Olympic Games) z 3. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1-2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119801>. Ke stejnému závěru došel House of Commons PQs z 15. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104346>

zájmům neměly ublížit, a proto se mimo jiné pro něj rozhodla.³⁴⁷ Přístup vlády opět velmi kritizovala Labouristická strana, která tvrdila, že bojkot by „neměl žádný cenný dopad na Sovětský svaz“.³⁴⁸

³⁴⁷ Cold War: MT letter to Brian Harrison (Moscow Olympic Games) z 3. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119801>

³⁴⁸ CORTHORN, *The Cold War*, s. 60.

3.6.2. Rozhodnutí Olympijského výboru Spojených států amerických a následná reakce britské vlády

Velkým zlomem mělo být rozhodnutí Olympijského výboru USA, které mělo být inspirací pro ostatní západní národní olympijské výbory a u nějž se předpokládalo, že bude následováno. Olympijský výbor USA se dne 12. dubna rozhodl bojkotovat OH.³⁴⁹ V této souvislosti je nicméně důležité zmínit, že kromě samotného tlaku ze strany amerického prezidenta, a i protentokrátě souzněním s postojem prezidenta ze strany členů výboru, zde hrála důležitou roli i skutečnost, že Američané respektují prezidentův názor v oblasti zahraničních věcí, a proto se ani nepředpokládalo, že by se výbor rozhodl jinak než prezident.³⁵⁰ Očekávalo se, že Olympijský výbor USA budou záhy následovat kolegové ze SRN, Francie a Japonska.³⁵¹ SSSR v souvislosti s rozhodnutím USA, aby se jednotliví sportovci mohli OH účastnit bez toho, aniž by měli podporu svého národního olympijského výboru.³⁵²

Thatcherová byla s postojem Olympijského výboru USA velmi potěšena a byla ráda, že je pro ně „*obrana svobody*“³⁵³ na prvním místě.³⁵⁴ Vyzvala britské sportovce, aby se znovu zamysleli nad svým postojem. Také připomínala, že BOA se v minulosti přislíbil, že v případě změny situace, zváží své rozhodnutí, a Thatcherová věřila, že právě oznámený bojkot USA tou změnou situace je. Vláda ale nechtěla na BOA a na další sportovní orgány a jednotlivé sportovní federace vyvíjet přímý tlak. Neplánovala ani použít nedemokratickými prostředky jež by zabránily sportovcům na hry jet.³⁵⁵ Proto tak například nezamýšlela odebírat pasy ani víza, protože to dle slov Thatcherové „*svobodná země nedělá*“.³⁵⁶ Thatcherová

³⁴⁹ LAHEY, *Thatcher*, s. 39. Ke stejnému závěru došla ELLISON, M. The 1980 Moscow Olympics Boycott [online]. Wilson Center, 2017. Dostupné z:

<https://www.wilsoncenter.org/blog-post/the-1980-moscow-olympics-boycott>

³⁵⁰ HILL, *Olympic Politics*, s. 118. Ke stejnému závěru došel LAHEY, *Thatcher*, s. 39.

³⁵¹ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 16th (Rhodesia, British Leyland, Public Sector Pay, etc) z 17. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 4. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113778>

³⁵² Tamtéž.

³⁵³ TV Interview for Granada TV Reports Politics z 14. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104211>

³⁵⁴ Tamtéž.

³⁵⁵ Cold War: NSC memo for Brzezinski ("Additional Information Items") z 16. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2-3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/124533>

³⁵⁶ TV Interview for Granada TV Reports Politics z 14. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104211>

místo toho používala nástroje přesvědčování a proseb s pomocí člena kabinetu.³⁵⁷ Hurd se tak například setkal s otcem Sebastiana Coea, který jej měl přesvědčit, aby na OH nejel.³⁵⁸ Thatcherová ale věřila, že především hrozba izolace povede výbor k přezkoumání situace, která měla podle odhadů nastat v polovině května.³⁵⁹ Z toho důvodu členy vlády delegovala, aby zajistili takovou publicitu, jež by ukázala na rostoucí mezinárodní hnutí odporu proti účasti na OH.³⁶⁰ Byla toho názoru, že čím více sportovců ze západních zemí se rozhodne je bojkotovat, tím méně se stanou atraktivními pro ostatní.³⁶¹ Vláda věřila, že bojkot OH má v těchto podmínkách větší šanci na úspěch.³⁶²

Velké pozdvižení v této souvislosti nicméně přinesl konec dubna, kdy se vůči bojkotu ohradil sám manžel královny Alžběty II., princ Philip, jenž byl předsedou Mezinárodní jezdecké federace, a který původně plánoval do Moskvy jet, i přesto, že jej kritizoval za to, že úspěch sportovce na mezinárodní úrovni vnímali jako „*reklamu na politickou ideologii*“.³⁶³ Princ Philip podepsal prohlášení, která odsuzovalo bojkot OH. Věřil, že nakonec Thatcherové napsal dopis, ve kterém se kromě omluvy svého chování, snažil prohlášení mírnit.³⁶⁴ Podepsání tohoto prohlášení později Schmidt označil za jedno z hlavních problémů, které se vyskytly ohledně otázky OH ve Velké Británii.³⁶⁵ Toto prohlášení totiž jasně ukazovalo na nejednotnost britského postoje v rámci společnosti.

³⁵⁷ Tamtéž.

³⁵⁸ EVANS, R. KELSO, P. How Thatcher tried to stop Olympic hero Coe from winning gold in Moscow [online]. The Guardian, 2006. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/uk/2006/feb/24/past.Olympics2012>

³⁵⁹ Cold War: NSC memo for Brzezinski ("Additional Information Items") z 16. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/124533>

³⁶⁰ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 16th (Rhodesia, British Leyland, Public Sector Pay, etc) z 17. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 4. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113778>

³⁶¹ Cold War: No.10 record of conversation (MT-Prime Minister Adams of Barbados) z 23. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121139>

³⁶² Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 17th (New Towns Bill, Disturbances in Bristol, etc) z 24. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 7. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113779>

³⁶³ RIORDAN, *Great Britain*, s. 148. Ke stejnému závěru došel MOORE, *Margaret*, s. 581.

³⁶⁴ MOORE, *Margaret*, s. 581.

³⁶⁵ Cold War: NSC memo for Brzezinski ("Evening Notes") z 23. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/124541>

3.7. Květen roku 1980

Na začátku května a v následujících týdnech se Thatcherová a zainteresovaní členové vlády i na silný popud členů Konzervativní strany snažila nadále přesvědčovat sportovní orgány, jednotlivé sportovní federace a sportovce, aby na OH nejeli. Thatcherová upozorňovala na to, že i když možná nemůžou vyhnat sovětskou armádu z Afghánistánu, tak můžou bojkotovat OH.³⁶⁶

3.7.1. Rostoucí napětí mezi provládními politiky a britskou sportovní komunitou

Někteří poslanci z Konzervativní strany byli vůči úmyslu sportovců jet na OH nadále velmi kritičtí. Poslanec Bill Benyon například v souvislosti s masakrem školáků v Kábulu navrhoval, aby (pokud jsou zprávy pravdivé) o tom byli informováni i sportovci, kteří se OH chtějí zúčastnit. Thatcherová na to odpověděla, že doufá, že sportovci na OH nepojedou, dokud bude SSSR „*držet nezávislý Afghánistán násilím a páchat zvěrstva*“.³⁶⁷ Opět je zde vidět apel ze strany Thatcherové na morální kredit každého sportovce.

Mezi provládními politiky, BOA, sportovními orgány, jednotlivými sportovními federacemi a sportovci mezitím panovalo dlouho probíhající napětí. Odlišný postoj vlády na otázku her CCPR poté označil za „*zjevnou roztržku*“³⁶⁸, jež je pro sportovní komunitu „*velkým trápením*“.³⁶⁹ CCPR kritizovalo vládu, za to, že vládní návrh podporující bojkot OH nebyl s nikým ze sportovních kruhů konzultován, a proto navrhoval, aby vláda přijala zástupce z CCPR, kteří by projednali tuto problematiku otázku, a doufali, že by se jim tak podařilo docílit toho, aby „*vláda a sport zase mohla opět fungovat v harmonii*“.³⁷⁰ Thatcherová, ale zastávala názor, že „*sport v zemi obecně funguje s minimálním zasahováním ze strany vlády*“.³⁷¹ Pouze příležitostně se sport a politika setkávají, a to především

³⁶⁶ Speech to Scottish Conservative Party Conference z 9. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104361>

³⁶⁷ House of Commons PQs z 6. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104360>

³⁶⁸ Cold War: Central Council of Physical Recreation letter to MT (Moscow Olympic Games) z 14. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121142>

³⁶⁹ Tamtéž.

³⁷⁰ Tamtéž.

³⁷¹ Cold War: MT letter to the Central Council of Physical Recreation (Moscow Olympic Games) z 27. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1-2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121143>

v mezinárodních záležitostech. Závěrem v souvislosti s návrhem schůzky odkázala na Monroa, jenž měl sport na starost.³⁷²

3.7.2. Situace uvnitř Britského olympijského výboru a kritika jeho rozhodnutí

Je nutné nicméně zmínit, že ne všichni vrcholní představitelé BOA zastávali stejný názor jako jejich předseda. Jedním z nich byl i Jimmy Innes jakožto čestný pokladník, který kritizoval Followse za to, že dopisy, které dostal od Thatcherové, nebyly v rámci výboru nikdy důkladně projednány. Poukazoval také na to, že výbor odhlasoval přijetí pozvání do Moskvy krátce po projevu markýze z Exeteru, který byl vůči bojkotu velmi kritický. Innes se na počátku května setkal s Hurdem, aby jej seznámil s aktuální situací v rámci výboru, a dal mu doporučení, jak postupovat, tak, aby vláda dostala výbor na svou stranu.³⁷³ Lze zpozorovat, že ještě část sportovní komunity se snažila rozhodnutí BOA na poslední chvíli zvrátit.

BOA měl podle Innese informací dostatek finančních prostředků i díky veřejnosti na to, aby vyslal delegaci o počtu 203 sportovců a 68 funkcionářů na OH, i přesto, že je vláda finančně nepodpořila.³⁷⁴ Chyběly mu ale peníze na pokrytí administrativních nákladů přesahujících rámec OH. Follows se proto tedy rozhodl oslovit krajské rady a odborové orgány levicově orientované s cílem zajistit BOA dostatek financí. Počinání Followse velmi kritizoval Innes, který tvrdil, že oslovováním politických orgánů BOA „zavádí do získávání peněz politický prvek“.³⁷⁵ Innes Hurdovi v souvislosti s nedostatkem financí přednesl návrh, aby vláda zřídila pro sportovce takzvaný přípravný fond pro budoucnost. Věřil, že tímto by si vláda mohla zajistit náklonnost se strany sportovní komunity, jež by mohla vést ke změně názoru. Innes tvrdil, že pouze boxeři, zápasníci a vzpěrači silně podporovali cestu do Moskvy, kdežto ostatní nebyli tak tvrdošíjní. Hurd ale upozorňoval, že pokud by vláda dala peníze sportovcům, tak by si to někteří mohli

³⁷² Tamtéž, s. 1.

³⁷³ Cold War: FCO letter to No.10 (Moscow Olympic Games) z 9. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121141>

³⁷⁴ Cold War: FCO letter to No.10 (Moscow Olympic Games) z 9. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121141>. Ke stejnému závěru došel CORTHORN, *The Cold War*, s. 65. a RIORDAN, *Great Britain*, s. 154.

³⁷⁵ Cold War: FCO letter to No.10 (Moscow Olympic Games) z 9. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121141>

vykládat jako úplatek, a možná i přes zřízení fondu by to nemělo vliv na změnu postoje.³⁷⁶ Můžeme zpozorovat, že i přesto, že se vláda velmi snažila přesvědčit sportovní komunitu OH bojkotovat, se ale obávala použít takové praktiky, jež by se mohly jevit jako například korupční.

Innes se ještě zmínil o setkání západoevropských národních výborů dne 3. května odehrávající se v Římě, ze kterého vzešlo doporučení o omezení slavnostního ceremoniálu. Dokonce sám Killanin se měl sejít s Brežněvem, který byl ochoten učinit ústupek v této věci. Podle odhadu Innese, ale z důvodu tohoto ústupku, bude Killanin vyvíjet tlak na USA, aby se znovu zamyslely nad svým postojem.³⁷⁷

3.7.3. Poslední dopis Margaret Thatcherové předsedovi Britského olympijského výboru

Dne 20. května napsala Thatcherová Followsovi poslední dopis, ve kterém vyjádřila „*lítost*“³⁷⁸ nad rozhodnutím BOA. Zdůrazňovala, že od té doby sílí odsouzení sovětské invaze, která „*krutě utlačuje afghánský lid*“.³⁷⁹ Dokonce podle článku v *The Times* měli někteří středně postavení sovětsští představitelé podporovat bojkot OH, protože by to donutilo sovětské vedení přehodnotit situaci v Afghánistánu.³⁸⁰ Ve svém dopise připomínala rozhodnutí Olympijského výboru USA a Olympijského výboru SRN OH bojkotovat, což považovala kvůli kvalitě jejich sportovců za velkou ztrátu, jež povede k nekonkurenceschopnosti. Tím tak medaile přivezené z Moskvy „*budou mít podřadnou hodnotu a ceremonie bude šarádou*“.³⁸¹ Zopakovala, že účast západních zemí neprospěje ani samotnému Západu, a ani Velké Británii. Naopak příjezd jejich delegace bude moci vést k maření zájmů Velké Británie.³⁸² Můžeme vidět, že Thatcherová i v posledním dopise používala stejnou argumentaci jako v těch předchozích, kde apelovala na

³⁷⁶ Tamtéž.

³⁷⁷ Tamtéž, s. 3-4.

³⁷⁸ Letter to Sir Denis Follows (Moscow Olympics) z 20. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104366>

³⁷⁹ Tamtéž.

³⁸⁰ House of Commons PQs z 20. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104367>

³⁸¹ Letter to Sir Denis Follows (Moscow Olympics) z 20. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104366>. Ke stejnému závěru došel HUGHES, OWEN, *The Continuation*, s. 473.

³⁸² Letter to Sir Denis Follows (Moscow Olympics) z 20. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104366>

svědomí sportovců či na skutečnost, že bez účasti velmocí jako je například USA nebudou mít OH takový význam, jaké by za normálních podmínek měly.

I přesto, že Thatcherová v dopise píše, že se Olympijský výbor SRN již rozhodl OH bojkotovat, tak podle debat v rámci kabinetu se to pouze očekávalo. Britové doufali, že se Olympijský výbor SRN rozhodne následovat doporučení spolkové vlády, které by mohlo přesvědčit také Francouze OH bojkotovat. Francouzský olympijský výbor se totiž rozhodl OH účastnit, a tak se spoléhalo, že kromě d'Estainga je to přiměje změnit názor.³⁸³

³⁸³ Cold War: NSC memo for Brzezinski ("Evening Notes") z 23. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/124541>. Ke stejnému závěru došel Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 19th (Community Budget, Legislative Programme 1980-81, etc) z 15. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113781>

3.7.4. Komunikace britské vlády se spojenci

Britská vláda v čele s Thatcherovou byla během května nadále v kontaktu se svými spojenci, se kterými probírala postoje jejich národních olympijských výborů s obavou, že Západ neudělal dost proto, aby dal jasně najevo svůj nesouhlas s jejich případnou účastí.³⁸⁴ Na rozdíl, ale od svých spojenců jako například Irsko nebo SRN nemohla Thatcherová BOA vyhrožovat zmrazením financí, protože BOA je finančně nezávislý.³⁸⁵ Díky finančním příspěvkům, které se BOA podařilo získat od různých subjektů, se nemusel ohlížet na absenci finanční podpory vlády, která tak měla pouze omezené možnosti k přesvědčení BOA změnit své rozhodnutí.

Australský premiér Malcolm Fraser, který se musel vypořádat s téměř identickou situací, vyjádřil na konci května naději, že i přes veškerá úskalí s kterými se musí potýkat, se jim obou podaří přesvědčit své národní olympijské výbory na OH nejet.³⁸⁶ Na konci května, ale byla tato možnost definitivně znemožněna, když BOA MOV oznámil, že se OH v Moskvě zúčastní.³⁸⁷

3.8. Červen a červenec roku 1980

Na začátku června bylo jasné, že se her nezúčastní jachtaři, pozemní hokejisté, střelci a jezdci na koních.³⁸⁸ Vláda se tedy snažila přesvědčit i ostatní sportovní federace a sportovce, aby jejich příkladu následovali. Naléhala na ně prostřednictvím setkání a dopisů. Velkou vzpruhou pro ni bylo úsilí Fräsera, které bylo odměněno dle jejích slov významnými individuálními rezignacemi ze strany

³⁸⁴ Ireland: No.10 record of conversation (MT, Haughey, Carrington, Atkins, Lenihan, Eamon Kennedy, Robert Haydon & others) z 21. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3-4. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/209716>

³⁸⁵ Ireland: No.10 record of conversation (MT, Haughey, Carrington, Atkins, Lenihan, Eamon Kennedy, Robert Haydon & others) z 21. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3-4. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/209716>. Ke stejnému závěru došel EC:

No.10 record of conversation (MT-New Zealand PM Robert Muldoon) z 2. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 5. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/116202>

³⁸⁶ Cold War: Prime Minister Fraser of Australia letter to MT (Moscow Olympic Games) z 28. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/119696>

³⁸⁷ JEFFERYS, *Britain*, s. 292.

³⁸⁸ LAHEY, *Thatcher*, s. 39.

sportovních orgánů a týmů a rozhodnutím ženských a mužských pozemních hokejistů, jezdců na koních a jachtařů na OH do Moskvy nejet.³⁸⁹

3.8.1. Kritika a podpora kroků britské vlády

Její pokračující naléhání bylo opět kritizováno Howellem, kterému ale odpověděla, že se nehodlá za svůj přístup omluvit, a že nevidí nic špatného na tom, když se vláda ke sportovním záležitostem vyjadřuje. Upozorňovala na to, že sportovci ze zemí, které budou OH bojkotovat, získali na minulých olympijských hrách pořádaných roku 1976 více než třetinu celkového počtu medailí. Zopakovala, že SSSR pošlapává principy, na kterých jsou OH postaveny. Uznala, že se sportovci musí rozhodnout podle sebe, ale budou se poté v budoucnu zodpovídat svému svědomí.³⁹⁰ Také Hurd napsal článek pro *Daily Express*, ve kterém odmítl předchozí kritiku, a hlavně nařčení z „šikanózních praktik“³⁹¹, a souhlasil s tvrzením Thatcherové, že vláda má právo se vyjadřovat ke sportovním záležitostem.³⁹²

I když byla vláda a především Thatcherová často kritizována za svoje zasahování do sportovních záležitostí, a to především ze strany labouristů, tak byla také na druhou stranou neustále dotazována svými stranickými kolegy, zda sportovcům opravdu dobře vysvětlila, že je nevhodné, aby hráli s „kábulskými řezníky“.³⁹³ Na to Thatcherová odpověděla, že neví, co by SSR musel udělat za zvěrstva, aby to přesvědčilo sportovce na OH nejet.³⁹⁴ V Dolní sněmovně poté upozornila na dopis od Sacharova, ve kterém psal, že „je nezbytný co nejširší bojkot moskevské olympiády. Každý divák nebo sportovec, který přijede na olympiádu, bude nepřímo podporovat sovětskou vojenskou politiku.“³⁹⁵ Thatcherová věřila, že když tato slova pocházejí přímo od občana SSSR, který zná velmi dobře místní poměry a mentalitu lidí, tak tím přesvědčí sportovní komunitu OH bojkotovat.

³⁸⁹ Cold War: MT letter to Prime Minister Fraser of Australia (Moscow Olympic Games) z 4. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 1-2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119698>

³⁹⁰ Cold War: MT letter to Denis Howell MP (Moscow Olympic Games) z 5. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2-3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119811>

³⁹¹ JEFFERYS, *Britain*, s. 293.

³⁹² Tamtéž.

³⁹³ House of Commons PQs z 10. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104376>

³⁹⁴ Tamtéž.

³⁹⁵ House of Commons PQs z 17. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104381>

3.8.2. Poslední snahy britské vlády přesvědčit sportovní komunitu

Vláda ale přes kritiku z různých stran zůstávala nadále velmi konzistentní ohledně svého postoje i když například USA zrušily zákaz dovozu obilí do SSSR, čehož následně využil Howell k dotazu, zda nakonec vláda nezmění svůj názor na bojkot OH.³⁹⁶ Carrington byl ale přesto optimistický, protože věřil, že sovětské potíže v Afghánistánu pomohou získat podporu pro bojkot OH. Proto se také plánoval sejít se zástupci sportovních orgánů, aby je přesvědčil OH bojkotovat, a tím tedy ukázal spojencům, a to Američanům a Němcům, že bojkot silně podporují.³⁹⁷ Britská vláda se totiž chtěla ukázat jako dobrý partner, který podporuje své spojence. Ještě před setkáním se vláda snažila zabránit argumentům, které mohla sportovní komunita využít a jímž by mohli ospravedlnit své jednání, takže došlo k pozastavení podpory pro úvěrové linky pro obecné účely pro SSSR. Do té doby měli platit vyšší úrokové sazby.³⁹⁸

Dne 19. června se tedy viděl se zástupci sportovních orgánů, a při tomto setkání jim zopakoval problematiku účasti sportovců na OH. I přes toto setkání se nicméně jevílo jako krajně nepravděpodobné, že by došlo z jejich strany ke změně názoru. Carrington nicméně uvedl, že se objevují pochybnosti ohledně účasti u některých sportovců.³⁹⁹ Řekl, že řada lidí začala zvažovat možné důsledky svého jednání, které se přirozeně pojí s převzetím zodpovědnosti.⁴⁰⁰ V krátkém období před OH už tedy vše záviselo na rozhodnutí jednotlivých sportovců.⁴⁰¹

Před samotným zahájením OH BBC a ITV oznámily, že omezí informování o OH, když oznámily, že program zaměřený na OH nebude v televizi vysílán během

³⁹⁶ JEFFERYS, *Britain*, s. 293.

³⁹⁷ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 23rd (Community Budget, NHS Pay, etc) z 11. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113785>

³⁹⁸ Soviet Union: Carrington minute to Nott ("Credit for the Soviet Union") z 17. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/145011>

³⁹⁹ Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 24th (12-13 June 1980 European Council Venice, Preliminary Discussion of Top Salaries Review Body Report, etc) z 19. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation, s. 2-3. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113786>. Ke stejnému závěru došel HC Stmnt: [Venice G7 Summit] z 24. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104388>

⁴⁰⁰ Press Conference after Venice European Council z 13. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104378>

⁴⁰¹ HC Stmnt: [Venice G7 Summit] z 24. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104388>

hlavního vysílacího času, a bude časově zkrácen z původních 180 na 40 hodin. Jako odůvodnění televize uvedly, že medaile, které sportovci získají, budou „poskvrněné“⁴⁰² a že tato událost nebude tak z důvodu bojkotu zemí významná.⁴⁰³

⁴⁰² RIORDAN, *Great Britain*, s. 151. Obě televize to nakonec navýšily na 60 hodin z důvodu poptávky. V Tamtéž.

⁴⁰³ Tamtéž.

3.8.3. Britská delegace na olympijských hrách v Moskvě

Na OH nakonec odcestovala britská delegace o 219 sportovcích, z toho 149 mužů a 70 žen.⁴⁰⁴ Vláda zakázala, aby byly k přepravě použity British Airways, takže musela britská delegace a sportovní funkcionáři využít jinou společnost.⁴⁰⁵ Vyostřené debaty o bojkot byly takové, že „vrhaly stín“⁴⁰⁶ i po zahájení OH v červenci. V den zahajovacího ceremoniálu se objevil v deníku *The Times* článek, který tvrdil, že „hry nekorunují Brežněvova léta slávou, nepřinášejí ani onu celosvětovou podporu sovětské zahraniční politiky“.⁴⁰⁷ Killanin to potvrdil, když oznámil, že v důsledku bojkotu několika zemí, byla podívaná politováníhodná.⁴⁰⁸ Britská vláda tak mohla být v tomto ohledu spokojená, protože i když britská delegace nakonec do Moskvy odcestovala, tak bojkot několika zemí měl celkově negativní dopad na atmosféru OH. Kromě toho OH nenaplnily očekávání, která Sověti vůči nim měli.

Britský tým si na OH vedl velmi dobře, když se umístil na sedmém místě v pořadí zisku medailí.⁴⁰⁹ Celkově tým získal 5 zlatých, 7 stříbrných a 9 bronzových medailí v atletice, boxu, džudu, veslování a plavání.⁴¹⁰ Po návratu britských sportovců domů, když byla na jejich působení Thatcherová dotazována, tak řekla, že i když si přála, aby sportovci OH bojkotovali, tak byla potěšena z toho, jak dobře se dařilo těm, kteří na OH odjeli.⁴¹¹ Přesto, ale odmítla uspořádat recepci v Downing Street pro britský tým, a udělit vyznamenání a rytířské řády, které byly v minulosti dávány olympionikům.⁴¹²

⁴⁰⁴ Moscow 40 years on: Remembering the Olympics that nearly never were [online]. Team GB, 2020. Dostupné z: <https://www.teamgb.com/article/moscow-40-years-on-remembering-the-olympics-that-nearly-never-were/2dFnQqXBtMyYoXYo65eWYr?fbclid=IwAR20z8ICZF6942vOAqdDv8jdTa2LQfWioPWy4CvpF-pXNxm9nh1YD3-d0aE>

⁴⁰⁵ RIORDAN, *Great Britain*, s. 154.

⁴⁰⁶ JEFFERYS, *Britain*, s. 293.

⁴⁰⁷ Tamtéž.

⁴⁰⁸ Tamtéž.

⁴⁰⁹ Moscow 1980 Medal Table [online]. Olympics. Dostupné z: <https://olympics.com/en/olympic-games/moscow-1980/medals>

⁴¹⁰ Moscow 40 years on: Remembering the Olympics that nearly never were [online]. Team GB, 2020. Dostupné z: <https://www.teamgb.com/article/moscow-40-years-on-remembering-the-olympics-that-nearly-never-were/2dFnQqXBtMyYoXYo65eWYr?fbclid=IwAR20z8ICZF6942vOAqdDv8jdTa2LQfWioPWy4CvpF-pXNxm9nh1YD3-d0aE>

⁴¹¹ JEFFERYS, *Britain*, s. 294.

⁴¹² Tamtéž. Ke stejnému závěru došel SARANTAKES, *Dropping the Torch*, s. 272.

Závěr

Hlavním cílem této práce autorky je představení průběhu vyjednávání uvnitř Velké Británie o účasti na letních olympijských hrách v Moskvě konaných roku 1980, a s tím spojené možnosti jejich bojkotu, jakožto reakce na sovětskou invazi do Afghánistánu. Dle autorky byl tento cíl práce naplněn. Oficiální bojkot výše zmíněných olympijských her v Moskvě vládou Velké Británie dokazuje, že je tato sportovní událost používaným prostředkem, skrz který mohou státy projevat své názory na politické dění. Vzhledem k tomu, že v případě bojkotu dochází k zabránění, či ke snaze zabránit účasti vlastních sportovců na daných sportovních soutěžích, v tomto případě olympijských hrách, jež pro většinu z nich představují kariérní milníky, vzniká zde potenciální prostor pro třetí plochy.

Hypotézou, kterou se práce zabývá, je to, že se britská sportovní komunita v době studené války snažila v mezinárodně-politických záležitostech zachovat autonomii na vlastní vládě. Autorčin výzkum vede k závěru, že tato hypotéza byla potvrzena, tedy že britská sportovní komunita zachovává určitou samostatnost na politické reprezentaci Velké Británie. Výzkumná otázka byla v úvodu vytyčena takto: „*Bylo rozhodnutí britské vlády bojkotovat letní olympijské hry konané roku 1980 v Moskvě shodné s postoji britské sportovní komunity?*“ Vzhledem k tomu, že olympijské hry a neúčast na nich představovaly politicky exponovanou událost, byla možnost britského bojkotu dlouze diskutována.

Při výzkumu autorka zjistila, že původní odlišné pozice britské sportovní komunity a britské vlády se v průběhu času sblížovaly do té míry, že část britských sportovců politické rozhodnutí vlády hry bojkotovat akceptovala. Nicméně lze říci, že jednotný postoj jednotlivých sportovních orgánů a federací zastřešovanýchmi Britským olympijským výborem nebyl zaujat, a proto k demonstrativní neúčasti britských sportovců na těchto olympijských hrách nedošlo. Co se týká podotázky, která byla formulována následovně: „*S jakými tlaky se musela britská vláda vypořádat při formování oficiálního stanoviska Velké Británie ve věci možnosti bojkotu letních olympijských her v Moskvě, jakožto reakce na invazi Sovětského svazu v Afghánistánu?*“, autorka dospěla k závěru, že i když byla vláda premiérky Thatcherové vystavena určitému tlaku ze strany USA, aby jednala ve shodě s americkou, tak je autorka toho názoru, že by britská vláda jednala shodně i bez

naléhání amerických spojenců, protože Margaret Thatcherová měla stejný názor na tuto problematiku jako Carter.

Pořadatelství Sovětského svazu bylo kritizováno ještě před zahájením samotné invaze, a to nejen aktivisty, nevládními organizacemi a médii, ale také i politiky mimo jiné i z Labouristické strany, která jinak pořadatelství Sovětů ve světle détente podporovala. Dokonce i ve veřejném prostoru se objevovala jako reakce na nedodržování lidských práv a všeobecné utlačování v SSSR možnost bojkotu těchto olympijských her. Proti tomu ale už v té době ostře vystoupil Britský olympijský výbor, který naopak účast podpořil, a tvrdě se ohradil vůči zasahování do rozhodnutí o účasti, které by měl učinit podle jeho názoru každý sportovec sám. Postoj Britského olympijského výboru k této věci naznačoval i jeho budoucí postoj k samotným olympijským hrám po zahájení sovětské invaze do Afghánistánu.

Diskuze k této problematice naplno vypukla po zahájení sovětské invaze do Afghánistánu v prosinci roku 1979, a trvala až do samotného zahájení olympijských her v Moskvě v červenci následujícího roku. Během těchto několika měsíců byla debata často velmi vyostřená, a to především z důvodu dvou střetávajících se a zcela odlišných pohledů na problematiku politizace sportu. Jeden pohled reprezentoval Britský olympijský výbor a druhý vláda, potažmo premiérka Margaret Thatcherová.

První postoj, který reprezentoval BOA, velmi kritizoval vládu za její zasahování do sportovních záležitostí, a vyzdvihoval svobodu rozhodování každého sportovce, a jeho právo na olympijské hry jet. Upozorňoval na to, že bojkot uškodí samotným sportovcům, kteří se na OH roky připravovali, a také britským zástupcům v mezinárodních sportovních organizacích. Zastánci této linie se také domnívali, že by politika měla být oddělena od OH, protože ty představují určité ideály harmonie a přátelství, které by neměly být pošlapávány. I přesto, že zastánci tohoto postoje byli proti bojkotu, byli ochotni jednat o nějaké formě protestu během OH. V neposlední řadě apelovali na vládu, aby řešila sovětskou invazi do Afghánistánu jinými prostředky, které by dle nich byly na rozdíl od bojkotu efektivní. Tento postoj podporovala nejen sportovní komunita jako Central Council for Physical Recreation nebo Sports Council, ale také valná většina Labouristické strany. Z této strany byli hlasitými zastánci této linie především Denis Howell. Výraznou osobností byl také markýz z Exeteru. Tato skupina lidí se mohla opřít o

průzkumy veřejného mínění anebo také o některá média jako o levicový *The New Statesmen* nebo dokonce i pravicový *Daily Mail*.

Druhý postoj, který reprezentovala premiérka Margaret Thatcherová, upozorňoval na to, že Sověti OH využijí ke svým propagandistickým účelům, tak jako nacisté při letních olympijských v Berlíně v roce 1936. S touto paralelou se vláda snažila při přesvědčování sportovní komunity pracovat. Zastánci této linie věřili, že v závažných situacích nelze oddělit sport od politiky. Zastánci tohoto postoje upozorňovali, že oni olympijské ideály harmonie a přátelství nepošlapávají, nýbrž obdivují, a že je to naopak Sovětský svaz, který se jimi neřídí, když se rozhodl zaútočit na svobodnou zemi. Apelovali na to, že sportovci, jakožto každý britský občan, mají kromě práv také povinnosti, a nemohou přivřít oči nad tím, co se v Afghánistánu děje. Cílili tak zejména na svědomí a zodpovědnost každého sportovce. Tento postoj podporovala především vládní Konzervativní strana. Je nicméně třeba podotknout, že se k němu připojili i někteří bývalí sportovci. Jednalo se nicméně o jednotlivce. Tato skupina příznivců bojkotu se mohla opřít o podporu arcibiskupa z Canterbury nebo také o některá média, kterými byl například středový *The Economist* nebo středopravicový *The Times*.

Vláda se během období od zahájení sovětské invaze do počátku letních olympijských her v Moskvě snažila vyvíjet maximální tlak na jednotlivé sportovní orgány a sportovce prostřednictvím dopisů, vyjádření, nebo osobních setkávání. I přesto, že upozorňovala na to, že se každý sportovec bude muset nakonec rozhodnout podle sebe, dávala jim jasně najevo, že pokud se budou chtít OH zúčastnit, budou muset počítat s nepříjemnostmi, například jako když státním zaměstnancům účastnících se v rolích sportovců odmítla dát placenou dovolenou, v jejímž rámci měli na OH jet, nebo když zakázala k dopravě do Moskvy využít British Airways. I přesto, že vláda neměla přímé nástroje, kterými by mohla přinutit britské sportovní orgány OH bojkotovat, ukázaly se její výroky ve věci bojkotu efektivní, neboť odradily mnoho společností od možné spolupráce s Britským olympijským výborem v rámci tohoto ročníku her.

Předtím, než se zformovalo stanovisko britské vlády olympijské hry bojkotovat, zabývala se v průběhu měsíců třemi možnostmi, jak ukázat nesouhlas se sovětskou invazí. Těmito možnostmi byl jednak přesun OH do jiného města, popřípadě na více míst, dále uspořádání alternativních her ve spolupráci s britskými spojenci a v poslední řadě samotný bojkot. Již od počátku preferovali bojkot OH

vrcholní představitelé kabinetu, jakými byla Margaret Thatcherová nebo Peter Carrington, kteří věřili, že právě bojkot poslouží jako jasný nástroj pro vyjádření britského negativního postoje vůči sovětské invazi. Jeho prostřednictvím tak bude tento sovětský čin potrestán. Již od data zahájení invaze chtěla vláda Velké Británie svůj postoj, i přes víceméně jasnou představu o podobě oficiálního stanoviska, koordinovat se spojenci, protože věřila, že jedině společný postup v této věci bude mít reálnou šanci něco změnit.

Velkým zlomem tak bylo v této souvislosti ultimátum amerického prezidenta Cartera, po kterém začala britská vláda vyvíjet konstantní tlak na Britský olympijský výbor, jež měl následně vyvíjet tlak na Mezinárodní olympijský výbor, aby konání her přesunul ideálně do Montrealu. Po rozhodnutí MOV ze dne 12. února roku 1980 neodebrat pořadatelství SSSR, se musela vláda společně se svými spojenci uchýlit k projednávání možnosti uspořádat alternativní hry, a přesvědčit britské sportovní orgány, jednotlivé sportovní federace a sportovce, aby následovali doporučení britské vlády na OH do Moskvy nejít. Vláda věřila, že právě uspořádáním alternativních her by mohla sportovcům nabídnout možnost se uplatnit na jiné soutěži, která měla být podle jejich názoru prestižnější, protože se očekávalo, že se jí zúčastní sportovci ze Západu.

V případě alternativních her se předpokládalo, že by se odehrávaly v Montrealu s tím, že některé akce by se mohly konat mimo Kanadu. Britská vláda tak nabídla možnost uspořádání vybraných sportovních klání ve Velké Británii. Některé sportovní orgány jako například CCPR na tento návrh odpověděly kladně, ale upozorňovaly na to, že by tato náhradní možnost potřebovala finančně podpořit. Problém alternativních her ale představovala skutečnost, že na jejich organizaci nebylo dostatek času, musely by je schválit jednotlivé mezinárodní sportovní federace, a někteří západoevropští spojenci, mezi které patřil Helmut Schmidt, který se o prestižnost této akce obával. I když britská vláda instruovala jednotlivé sportovní federace Velké Británie vyvíjet tlak na ty mezinárodní, žádné výsledky to nepřineslo. Odmítnutí uspořádání alternativních her bylo tímto definitivně potvrzeno na Ženevském summitu konaném v druhé polovině března 1980.

Britské vládě tak už zbývala jen jedna pro ni přijatelná možnost, a to bojkot olympijských her. Vláda se snažila přesvědčit BOA, ale i jednotlivé sportovní orgány, federace a sportovce, aby podpořili rozhodnutí Dolní sněmovny ze dne 17. března 1980 se OH v Moskvě neúčastnit. BOA se nicméně dne 25. března rozhodl

účast britských sportovců na olympijských hrách v Moskvě schválit. Thatcherová se i přes tento výsledek stále upínala na rozhodnutí Olympijského výboru USA, jež podle ní mohlo k bojkotu BOA přesvědčit. Po kladném rozhodnutí Olympijského výboru USA hry bojkotovat, začala britská vláda opětovně apelovat jednak na sportovce, tak také i na jednotlivé sportovní federace, aby odmítli nominovat své týmy na OH. Letních olympijských her v Moskvě se roku 1980 nakonec neúčastnili jachtaři, jezdci na koních, střelci a pozemní hokejisté. Samotné rozhodnutí Olympijského výboru USA ale nemělo takový vliv, jak si Thatcherová přála, protože BOA na konci května definitivně přijalo pozvání do Moskvy. Vláda se poté ale i nadále snažila být v otázce bojkotu OH aktivní, a vyvíjela poslední zbytky tlaku na sportovní komunitu. Navzdory němu nicméně britská delegace sportovců skutečně na letní olympijské hry do Sovětského svazu odjela.

Britská sportovní komunita se musela po začátku invaze až do zahájení OH v Moskvě potýkat s velkým tlakem vedeným především ze strany vládních politiků, kteří chtěli, aby sportovci následovali jimi načrtnutou linii. Tito vládní politici tlačili na sportovní komunitu prostřednictvím různých dopisů, vyjádření, či schůzek. Rozhodli se také finančně nepodpořit BOA, a státním zaměstnancům a vojákům neproplatit dovolenou, kterou si vzali jakožto sportovci v rámci účasti na olympijských hrách. Také některé firmy, jako například Boots, se rozhodly sportovce nepodpořit ve formě, v jaké původně plánovaly. Samotný Britský olympijský výbor dokonce nedostal od zahájení sovětské invaze žádnou finanční podporu ze strany British Olympic Appeal Fund. Sportovní komunita však navzdory veškerým snahám účasti na hrách zabránit tomuto tlaku z většiny nepodlehla. Postavila se totiž za svou autonomii, a skutečně nakonec vyslala na letní olympijské hry početnou delegaci.

Seznam zdrojů

Nevydané prameny (z archivu Margaret Thatcher Foundation):

Afghanistan: Carrington minute to MT ("Soviet Intervention in Afghanistan") z 8. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118172>

Afghanistan: FCO letter to No.10 ("Why did the Soviet Union invade Afghanistan?") z 9. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118174>

Afghanistan: FCO record of conversation (UK, US, Canadian, French, German and Italian delegations) z 31. prosince 1979 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118106>

Afghanistan: FCO to UKE Kabul ("Afghan Coup D'Etat") z 28. prosince 1979 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118099>

Afghanistan: MT letter to Prime Minister Ohira of Japan (Soviet intervention in Afghanistan) z 1. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118223>

Afghanistan: No.10 record of conversation (MT-Carrington) z 8. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118173>

Afghanistan: No.10 record of telephone conversation (MT-Schmidt) z 15. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118182>

Afghanistan: Text of statement by Douglas Hurd to the House of Commons (Soviet intervention in Afghanistan) z 14. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118178>

Afghanistan: UKMIS New York telegram 75 to FCO (2327Z) ("Afghanistan: General Assembly") z 10. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118176>

Broadcasting: MT letter to Thelma Cazalet-Keir (Moscow Olympic Games and BBC Chairman) z 1. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119798>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 19th (Community Budget, Legislative

Programme 1980-81, etc) z 15. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113781>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 4th (Statement on the Defence Estimates 1980, Public Expenditure, etc) z 31. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113766>

Cabinet: Carrington memo circulated to OD Committee - OD(80) 27 (Olympic Games) z 14. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/116931>

Cabinet: Carrington memo circulated to OD Committee - OD(80) 27 (Olympic Games) z 14. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/116931>

Cabinet: Minutes of Defence and Oversea Policy Committee - OD(80) 8th (Civil Hydrographic Requirements, Aid for Turkey, Olympic Games, Iran) z 19. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/116762>

Cabinet: Minutes of Defence and Oversea Policy Committee - OD(80) 5th (Arab/Israeli Dispute, Moscow Olympics, CEGB Uranium Enrichment Contract with USSR) z 21. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/116759>

Cabinet: Minutes of Defence and Oversea Policy Committee (Arab/Israeli Dispute, Moscow Olympics, CEGB Uranium Enrichment Contract with USSR) z 21. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/116759>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet – CC (80) 2nd (Departmental Select Committees, etc) ze 17. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113764>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet – CC (80) 3rd (Legislative Programme 1979-80, Public Expenditure, etc) z 24. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113765>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 12th (European Council - UK Budget Contribution, etc) z 20. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113774>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 14th (Moscow Olympics, Community Budget, Steel Strike, etc) z 27. března 1980 [online]. Margaret Thatcher

Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113776>.

Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 16th (Rhodesia, British Leyland, Public Sector Pay, etc) z 17. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113778>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 17th (New Towns Bill, Disturbances in Bristol, etc) z 24. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113779>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 23rd (Community Budget, NHS Pay, etc) z 11. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113785>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 24th (12-13 June 1980 European Council Venice, Preliminary Discussion of Top Salaries Review Body Report, etc) z 19. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113786>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 5th (Parliamentary Pay & Allowances, Review of Leaks Procedure, etc) z 7. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113767>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 6th (Parliamentary Pay & Allowances, etc) z 14. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113768>

Cabinet: Minutes of Full Cabinet - CC(80) 9th (Parliamentary Pay & Allowances, Pay Research & Cash Limits, etc) z 6. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/113771>

Cold War: FCO letter to No.10 (Moscow Olympic Games) z 7. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121127>

Cold War: Anthony Tuke of the British Olympic Appeal letter to MT (Moscow Olympic Games) z 10. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121138>

Cold War: Armstrong briefing for MT ("Olympic Games (OD(80) 27)") z 18. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121136>

Cold War: British Olympic Association letter to MPs (Moscow Olympic Games) z 14. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z:

<https://www.margaretthatcher.org/document/121134>
Cold War: Carter letter to MT (Afghanistan) z 20. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112687>

Cold War: Central Council of Physical Recreation letter to MT (Moscow Olympic Games) z 14. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121142>

Cold War: Central Council of Physical Recreation letter to MT (Moscow Olympic Games) z 30. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121122>

Cold War: FCO letter to No.10 (Moscow Olympic Games) z 9. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121141>

Cold War: FCO telegram 32 to UKMIS New York (1613Z) ("Afghanistan and the Moscow Olympics") z 10. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121116>

Cold War: International Athletes' Club letter to MT (Moscow Olympics) z 3. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121131>

Cold War: Lloyd Cutler memo on state of boycott (may lose the British) z 20. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/110484>

Cold War: Lloyd Cutler memo on state of boycott (may lose the British) z 20. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/110484>

Cold War: MT letter to Brian Harrison (Moscow Olympic Games) z 3. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119801>

Cold War: MT letter to Carter (Afghanistan) z 22. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112688>

Cold War: MT letter to Carter (Afghanistan) z 22. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112688>

Cold War: MT letter to David Bedford (Moscow Olympic Games) z 7. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119788>

Cold War: MT letter to Denis Howell MP (Moscow Olympic Games) z 5. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119811>

Cold War: MT letter to Prime Minister Fraser of Australia (Moscow Olympic Games) z 4. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119698>

Cold War: MT letter to Prime Minister Fraser of Australia (Moscow Olympic Games) z 10. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119659>

Cold War: MT letter to Sheena Hilleary (Moscow Olympic Games) z 19. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121137>

Cold War: MT letter to Sir Anthony Tuke (Moscow Olympic Games) z 26. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119797>

Cold War: MT letter to Sir Denis Follows of the British Olympic Association (Moscow Olympic Games) z 22. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121117>

Cold War: MT letter to the Central Council of Physical Recreation (Moscow Olympic Games) z 27. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121143>

Cold War: No.10 record of conversation (MT-delegations from the Central Council for Physical Recreation and the Sports Council) z 4. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121124>

Cold War: No.10 record of conversation (MT-President Moi of Kenya) z 18. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121128>

Cold War: No.10 record of conversation (MT-Prime Minister Adams of Barbados) z 23. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121139>

Cold War: No.10 record of conversation (MT-Prime Minister Fraser of Australia) z 4. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121125>

Cold War: No.10 record of conversation (MT-Prime Minister Fraser of Australia) z 4. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121125>

Cold War: No.10 record of conversation (MT-Whitelaw-Gilmour-Heseltine-Stevas-Jopling-Armstrong-Wade-Gery) z 12. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121133>

Cold War: No.10 record of telephone conversation (MT-Prime Minister Fraser of Australia) z 4. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119655>

Cold War: NSC memo for Brzezinski ("Additional Information Items") z 16. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/124533>

Cold War: NSC memo for Brzezinski ("Evening Notes") z 23. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/124541>

Cold War: Pattison minute to MT (Moscow Olympic Games) z 23. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121119>

Cold War: Prime Minister Fraser of Australia letter to MT (Moscow Olympic Games) z 28. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/119696>

Cold War: Sheena Hilleary letter to MT (Moscow Olympic Games) z 14. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121135>

Cold War: Sir Denis Follows of the British Olympic Association letter to MT ("Moscow Olympics") z 23. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121118>

Cold War: Sir Denis Follows of the British Olympic Association letter to MT (Moscow Olympic Games) z 1. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121123>

Cold War: Sir Denis Follows of the British Olympic Association letter to MT ("Olympic Games – Moscow") z 7. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121132>

Cold War: State Department brief on Olympic boycott ('starch ... slowly going out') z 8. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/110483>

Cold War: Vance minute to Carter ("Summer Olympics: The British Position") z 4. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/124524>

Department of Environment letter to No.10 (Moscow Olympic Games) z 28. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121121>

EC: No.10 record of conversation (MT-New Zealand PM Robert Muldoon) z 2. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/116202>

Germany: FCO records of conversation (Carrington-Schmidt, Carrington-Genscher) z 26. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/136183>

HC S: [East-West Relations] z 28. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104298>

HC Stmnt: [Venice G7 Summit] z 24. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104388>

House of Commons PQs z 10. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104376>

House of Commons PQs z 13. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104328>

House of Commons PQs z 14. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104308>

House of Commons PQs z 15. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104346>

House of Commons PQs z 17. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104381>

House of Commons PQs z 20. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104367>

House of Commons PQs z 21. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation.
Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104311>

House of Commons PQs z 22. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation.
Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104293>

House of Commons PQs z 4. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation.
Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104319>

House of Commons PQs z 6. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation.
Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104321>

House of Commons PQs z 6. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation.
Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104360>

House of Commons PQs ze 17. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation.
Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104289>.

Ireland: No.10 record of conversation (MT, Haughey, Carrington, Atkins, Lenihan, Eamon Kennedy, Robert Haydon & others) z 21. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/209716>

Letter to Jeff Rooker MP (Moscow Olympics) z 6. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104322>

Letter to Sir Denis Follows (Moscow Olympics) z 19. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104333>

Letter to Sir Denis Follows (Moscow Olympics) z 19. března 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104333>

Letter to Sir Denis Follows (Moscow Olympics) z 19. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104310>

Letter to Sir Denis Follows (Moscow Olympics) z 20. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104366>

Press Conference after Venice European Council z 13. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104378>

Press Office: Lobby Briefing (spending reductions, Olympics, talks with Australian PM) z 4. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112767>

Press Office: Lobby Briefing (Afghanistan, European Community Budget, Olympic Games, Iran, Steel) z 15. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112752>

Press Office: Lobby Briefing (budget date, Olympics, measures against Soviets, steel) z 22. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112757>

Press Office: Lobby Briefing (Energy Prices, Olympics, Yugoslavia) z 16. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112753>

Press Office: Lobby Briefing (Press Notices, EC Budget, steel, Olympics) z 29. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112763>.

Press Office: Lobby Briefing (steel, Rhodesia, Olympics, money supply, Employment Bill) z 6. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112769>

Soviet Union: Carrington minute to Nott ("Credit for the Soviet Union") z 17. června 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/145011>

Speech to Scottish Conservative Party Conference z 9. května 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104361>

TV Interview for Granada TV Reports Politics z 14. dubna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/104211>

UKDEL NATO to FCO (Council Discussion Comments) z 1. ledna 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/118108>

US: No.10 record of conversation (MT-US Secretary of State Vance) z 21. února 1980 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/121193>

US: President Carter phone call to MT (Soviet invasion of Afghanistan) z 28.

prosine 1979 [online]. Margaret Thatcher Foundation. Dostupné z: <https://www.margaretthatcher.org/document/112219>

Vydané prameny:

THATCHER, M. *Roky na Downing Street*. Praha: Naše vojsko, 1996.

Odborná literatura, časopisecké studie:

ALLISON, L. *The Global Politics of Sport: The Role of Global Institutions in Sport*. Londýn; New York: Routledge, 2004.

ARNAUD, P. RIORDAN, J. *Sport and International Politics: Impact of Facism and Communism on Sport*. Londýn: Routledge, 1998.

BECK, P. *Britain and the Cold Wars Cultural Olympics: Responding to the Political Drive of Soviet Sport, 1945-58*. Contemporary British History 19, č. 2 (2005): 169-185.

BINNENDIJK, H. GOMPERT, D. C. LIN, B. *Blinders, Blunders, and Wars: What America and China Can Learn*. Santa Monica: RAND Corporation, 2014.

CAUTE, D. *The Dancer Defects: The Struggle for Cultural Supremacy During the Cold War*. Oxford: Oxford University Press, 2003.

COLLINS, J. J. *The Soviet Invasion of Afghanistan: Methods, Motives, and Ramfications*. Naval War College Review 33, č. 6 (1980): 53-62.

CORTHORN, P. *The Cold War and British debates over the boycott of the 1980 Moscow Olympics*. Cold War History 13, č. 1 (2013): 43-66.

DIMITRAKIS, P. *The Soviet Invasion of Afghanistan: International Reactions, Military Intelligence and British Diplomacy*. Middle Eastern Studies 48, č. 4 (2012): 511-536.

GRIX, J. KRAMAVERA, N. *'War and Peace' at the 1980 Moscow and 2014 Sochi Olympics: The Role of Hard and Soft Power in Russian Identity*. The International Journal of the History of Sport 35, č. 14 (2018): 1407-1427.

GUTTMANN, A. *The Cold War and the Olympics*. International Journal 43, č. 4 (1988): 554-568.

HILL, CH. R. *Olympic Politics: Athens To Atlanta, 1896-1996*. Manchester: Manchester University Press, 1996.

HUGHES, R. G. OWEN, R. J. *The Continuation of Politics by Other Means: Britain, the Two Germanys*. Contemporary European History 18, č. 4 (2009): 443-474.

- IVEY, J. A. *Double Standards: South Africa, British Rugby, and the Moscow Olympics*. *The International Journal of the History of Sport* 36, č. 1 (2019): 104-121.
- JEFFERYS, K. *Britain and the Boycott of the 1980 Moscow Olympics*. *Sport in History* 32, č. 2 (2012): 279-301.
- KAKAR, M. *Afghanistan: The Soviet Invasion and the Afghan Response, 1979-1982*. Berkeley: University of California Press, 1997.
- KEYS, B. *Soviet Sport and Transnational Mass Culture in the 1930s*. *Journal of Contemporary History* 38, č. 3 (2003): 413-434.
- LAHEY, D. J. *The Thatcher government's response to the Soviet invasion of Afghanistan, 1979-1980*. *Cold War History* 13, č. 1 (2013): 21-42.
- MOORE, CH. *Margaret Thatcherová: Dáma se neotáčí*. PRAHA: NLN, 2015.
- NEWELL, R. S. *International Responses to the Afghanistan Crisis*. *The World Today* 37, č. 5 (1981): 172-181.
- NEWELL, R. S. *The Soviet Intervention in Afghanistan*. *The World Today* 36, č. 7 (1980): 250-258.
- REUVENY, P. PRAKASH, A. *The Afghanistan War and the Breakdown of the Soviet Union*. *Review of International Studies* 25, č. 4 (1999): 693-708.
- RIDER, T. C. *Cold War Games: Propaganda, the Olympics, and U.S. Foreign Policy*. Illinois: University of Illinois Press, 2016.
- RIORDAN, J. *Great Britain and the 1980 Olympics: Victory for Olympism*. *Current Research on Peace and Violence* 5, č. 2/3 (1982): 144-158.
- RIORDAN, J. *Sport under Communism: the U.S.S.R., Czechoslovakia, the G.D.R., China, Cuba*. Londýn: C. Hurst & Co., 1978.
- RIORDAN, J. *The Impact of Communism on Sport*. *Historical Social Research* 32, č. 1 (2007): 110-115.
- SARANTAKES, N. E. *Dropping the Torch: Jimmy Carter, the Olympic Boycott, and the Cold War*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
- SARANTAKES, N. E. *Moscow versus Los Angeles: the Nixon White House wages Cold War in the Olympic selection process*. *Cold War History* 9, č. 1 (2009): 135-157.
- SHAW, T. *Introduction: Britain and the Cultural Cold War*. *Contemporary British History* 19, č. 2 (2005): 109-115.
- TULLI, U. *Bringing Human Rights In: The Campaign Against the 1980 Moscow*

Olympic Games and the Origins of the Nexus Between Human Rights and the Olympic Games. The International Journal of the History of Sport 33, č. 16 (2016): 2026-2045.

WESTAD, O. A. *Prelude to Invasion: The Soviet Union and the Afghan Communists, 1978-1979*. The International History Review 16, č. 1 (1994): 49-69.

WESTAD, O. A. *The Global Cold War: Third World Interventions and the Making of Our Times*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.

Internetové zdroje:

DEYOUNG, K. Overwhelming U.N. Vote Condemns Soviets [online]. The Washington Post, 1980. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1980/01/15/overwhelming-un-vote-condemns-soviets/346d9a75-e904-48c5-9b58-c1b007926501/>

DOWNIE JR, L. Britain Will 'Advise' Athletes to Boycott Olympics [online]. The Washington Post, 1980. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1980/02/15/britain-will-advise-athletes-to-boycott-olympics/d8bbfab3-107b-4063-a743-4b00cc7f7c06/>

DRAKE, D. USA zvažují bojkot olympiády [online]. Novinky.cz, 2021. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-amerika-usa-zvazuji-bojkot-olympiady-40356272>

ELLISON, M. The 1980 Moscow Olympics Boycott [online]. Wilson Center, 2017. Dostupné z: <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/the-1980-moscow-olympics-boycott>

EVANS, R. KELSO, P. How Thatcher tried to stop Olympic hero Coe from winning gold in Moscow [online]. The Guardian, 2006. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/uk/2006/feb/24/past.Olympics2012>

FRIEDMAN, V. Opening Ceremony Fashion: Best and Worst [online]. The New York Times, 2022. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/2022/02/04/fashion/olympics-opening-ceremony-fashion.html>

Memorandum submitted by Central Council for Physical Recreation (CCPR) [online]. UK Parliament, 2006. Dostupné z: <https://publications.parliament.uk/pa/cm200506/cmselect/cmccumeds/1357/6062708.htm>

Moscow 1980 Medal Table [online]. Olympics. Dostupné z: <https://olympics.com/en/olympic-games/moscow-1980/medals>

Moscow 1980: Forty years on [online]. Olympics, 2020. Dostupné z: <https://olympics.com/en/news/moscow-1980-forty-years-on>

Moscow 40 years on: Remembering the Olympics that nearly never were [online]. Team GB, 2020. Dostupné z: <https://www.teamgb.com/article/moscow-40-years-on-remembering-the-olympics-that-nearly-never>

were/2dFnQqXBtMyYoXYo65eWYr?fbclid=IwAR20z8ICZF6942vOAqdDv8jdTa2LQfWioPWY4CvpF-pXNxm9nh1YD3-d0aE

Olympic Games (Volume 981) z 17. března 1980 [online]. UK Parliament. <https://hansard.parliament.uk/Commons/1980-03-17/debates/6edd898a-3c02-43db-9c28-599454f2c3a3/OlympicGames>

Olympic Winter Games Beijing 2022 watched by more than 2 billion people [online]. Olympics, 2022. Dostupné z: <https://olympics.com/ioc/news/olympic-winter-games-beijing-2022-watched-by-more-than-2-billion-people>

Olympics Games Moscow 1980 [online]. Olympics. Dostupné z: <https://olympics.com/en/olympic-games/moscow-1980>